

Itendwa Ya Achandundame Kilongoi

Kitabu chi Itendwa ngi milando nhwalo gu kutumbula kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto na bandu benia pabakwela kuboka ku Yelusalemu mpaka ku Yudea na ku Samalia na mpaka kwiye kilambo yene, andi yene Yesu pabalengelanga akinapunji bakwe tangu nukujabwaje kumbengu (Itendwa 1:8). Kitabu chenje kiandikigwa na Luka uyo jwaandika kitabu chu Nhwalo Gwambone guandikigwe na Luka. Ojwakiba nng'anga na ojwaingikia kukipola muno nu kuiandika ilebe andi pikiba. Luka nganhwandakila Teofilo kitabu chi itendwa cheno ni kitabu chu Nhwalo Gwambone oguandikigwa na Luka. Teofilo jwenio akiba Nng'iliki, nambu kitabu chenye kipemaligwa kiandikigwa gambu ga bandu boa abunhwamini Kilisto pamwe na Akagiliki boa na Akayahudi (Lipungu lya 1:1).

Kitabu chenye kipemaligwa kiandikigwa kati ja chaka cha 60-64 kuboka pukubelekwa Kilisto, kitabu chenye pikipela kilaya Paulo akiba tango mukipungo. Uyo Luka atyanga pamwe na ndundame Paulo na ipemeliligwa kitabu chenye kiandikigwa ku Antiokia. Kitabu chi Itendwa ngu kujendekea kukitabu chu Nhwalo Gwambone guandikigwa na Luka kitumbu papa patoligwa Yesu kujenda kumbengu. Kupala kwa Luka kuandika kitabu chenye kubi telatu

nu ukwako kukuandika Nhwalo Gwambone. Ampala Teofilo, pamwe na bandu abakiba bakajonjakeka mukunhwamini Kilisto bamanye kwambone kwa gababoligwe yene ngaandika tela kila kilebe pikipitile mukutama kwa Yesu padunia nu kwela kwa imani ju kunhwamini Kilisto.

Kitabu chi Itendwa kitubeki kilandanakio cha bandu abatumbula kunhwamini Kilisto ni kibonekana na mana ga bandu kutama mukunhwamini Kilisto. Kilandanakio cha ahandundame kitulaya ndela ju kuyobalela makakala gi Uhuke jwa Chwapi mukutangacha Nhwalo Gwambone kwa bandu bange.

Agabi mukitabu

Pukutumbula Uhuke jwa Chwapi aika kwa akinapunji na bandu abunhwamini Kilisto batumbu kujonjekeka (Lipungu lya 1:1-8:1).

Kabe bandu abunhwamini Kilisto bapotekigwa nu kutumbu kujomboka kuboka ku Yelusalemu kujenda kukilambo chenge (Lipungu lya 8:2-12:23).

Kubokapenia Paulo atumbu myanja jakwe ji kimisheni (Lipungu lya 12:24-14:28).

Kabe libalacha likongana ku Yelusalemu agabapaligwa kutenda ku bandu abatumbu kunhwamini Kilisto (Lipungu lya 15:1-35).

Kabe Paulo abwele mwanja gwakwe gwa pabena gu kimisheni (Lipungu lya 15:36-18:22).

Kubokapenia ajenda mwanja gwakwe gu kimisheni gwa patatu (Lipungu lya 18:23-20:38).

Kabe Paulo bampukila ku Yelusalemu
(Lipungu lya 21-26).
Pukujomolela Paulo bampeleka ku Loma
(Lipungu lya 27-28).

¹ Mana Teofilo,

Mukitabu chango chinalongola kuandika minhalo joa ejakamula Yesu nu kubola kuboka patumbula maengo gakwe, ² mpaka lichoba elyatoligwa kujenda kumbengu. Apakiba tango nukutoligwaje kujenda kumbengu, ngabapeganga malagilo achandundame abapambuligwe kupetela Uhuke jwa Chwapi. ³ Ku kingobu cha machoba makomi ncheche kuboka pa kiu chakwe ngabapitilanga pajingi kwa ndela ndu kulaya akiba mmomi. Ngabammona na jwombe ngalongela nabo nhwalo gwa Kingwana cha Nnoongo. ⁴ Na apabakongana pamwe, ngabaamulicha yene, “Makabokaje Kuyelusalemu, nambu nnendelange hupo jibalagila Awawa, ejinnyoininga nakalongela. ⁵ Yohana abaticha kwa mache, nambu kuboka pa machoba machoko, mangweto mammatichigwa ku Uhuke jwa Chwapi.”

*Yesu atoligwa kujenda kumbengu
(Maluko 16:19-20; Luka 24:50-53)*

⁶ Achandundame apabakongana na Yesu, ngabankonya, “Angwana, kingobu chenje nga echampakabukia Kingwana Kuisilaeli?”

⁷ Yesu ngabalengela, “Mangobu na minhalo jenie gabi mukinala cha Awawa bango, na

mpaligweje kumanya gapakube lii. ⁸ Nambu kingobu Uhuke jwa Chwapi apapakunhwikilila mangweto, mpakube na makakala na mpakube makachaili bango kati ja Yelusalemu na kati ja kilambo choa cha Yudea na Samalia na mpaka kujipei dunia.” ⁹ Yesu kuboka pukulenga genia, boa bakiba bakannolekea, ngatoligwa kujenda kumbengu, ni liunde ngilinhwekelela bakammonganje.

¹⁰ Apabakibanga tango bakalolanga kunani kuliunde apakiba akajabula, kingobu ucho ngababonanga bandu abena abakibanga bakwindangite ngobo nhuu bajemangite papipi nabo, ¹¹ nukulenga, “Mangweto bandu ba ku Galilaya! Mboni nnyemangite kongo makalolanga kunani kumbengu? Yesu jwenio ojwatoligwe kuboka kwinu kujenda kumbengu akaika kabe anda apamammona akajenda kumbengu.”

*Matia achaguligwa akamule paali pa Yuda
(Matayo 27:3-10)*

¹² Penia achandundame ngababujanga Kuyelusalemu kuboke kukitombi echikikemigwa kitombi cha Mizeituni echikibi papipi kuboka kunnyini. ¹³ Apabaikanga kunnyini ngabajingilanga muchumbi kugolofa mubatamangaga, bakibanga Petulo na Yohana na Yakobo na Andulea na Filipino na Tomasi na Batolomayo na Matayo na Yakobo mwana jwa Alufayo na Simoni Zelote na Yuda mwana jwa Yakobo. ¹⁴ Bamba boa ngabajendekea ukongana pamwe nu kugongalela, pamwe na

akikege ndu, na Maliamu umamundu Yesu, na akalongamundu.

¹⁵ Machoba machoko mwenakandae, kukiba na ngongano ja abajeketilinge, boa bakabandakila kuika bandu makomi komi na makomi mabele, na Petulo ngajema nnongi jabe, ¹⁶ ngalenga, “Akalongabango, ikiba mpaka oti Majandiko ga Chwapi, galenganile, Uhuke jwa Chwapi alongela kupetela Daudi ngalondola minhalo ja Yuda, ojwa balongelea abampukila Yesu. ¹⁷ Yuda akiba jumwe kati jito twe mana akate kupembuligwa tukamule pamwe na maengo aga.”

¹⁸ Jwenio ngaemela nng'onda kuloi gwapata kwa ndela mbaja, ngagwe munng'onda gwenio, ngapachuka lutumbo na matumbo gakwe ngagapita panja. ¹⁹ Kila mundu jwa Yelusalemu ngaujoa nhwalo gwenio, na yene kukilonge chabe ngubukema nng'onda gwenio Hakeli Dama, mana gakwe “Nng'onda gwa Myai.”

²⁰ Petulo ngalenga, “Magambu, iandikigwe mukitabu cha Zabuli,

‘Nyumba jabe jiigala jika,

aitamaje mundu jwajoa nkati jakwe.’

Kabe iandikigwe,

‘Mundu jonge atola paali pa liengo lyakwe.’

²¹ “Kuyene, ipaligwa tumpambule mundu jumwe kati ja abalongwana natwenga machoba goa Nngwana Yesu apakiba akatama na twenga. ²² Jwenio apaligwa kube jumwe jwa abakiba munkenga gwito kingobu Angwana apabakiba bakatyanga pamwe natwe, kuboka kingobu Yohana akabaticha mpaka lichoba lyale

Yesu apatoligwa kuboka kwito kujenda kumbengu. Jwenio aba pamwe na twe kuchalakicha kuyoka kwake Yesu Kilisto ojwapambuligwe na Nnoongo.”

²³ Pena ngabalenga maina ga bandu abele, Yusufu ojwakemigwa Basaba andaje Yusto, na jonge akiba Matia. ²⁴ Ngabagongalela, “Angwana, mwe mijimanyi myojo ja bandu boa. Yene, mutulangile jwa kati ja abele bamba ojwamanchagwile ²⁵ atole paali pa liengo lya undundame elialilekite Yuda ngajenda paali pakwe mwene.” ²⁶ Penia, ngabaoma kiumbumbu kuchagula kati ja bandu abele, na ojwachaguligwa akiba Matia, ngabammeka munkenga gwa achandundame komi na jumwe.

2

Kuika kwa Uhuke jwa Chwapi

¹ Apalyaika lichoba lya Pentekoste, akaumini boa bakiba bakonganinge pamwe. ² Kingobutu lilobe ngilijoanika kuboke kunani lilobe elikiba anda lya kimboonga kina makakala, ngilitweleya nyumba joa omubakiba batamangite. ³ Kabe ngipitila ilebe eibonekana andi nimi ya mwoto, ngibaganika nu kutola panani ja kila mundu. ⁴ Boa ngabatweleigwa Uhuke jwa Chwapi, ngabatumbu kulongelanga kila mundu nikilonge chikigeni andi Uhuke jwa Chwapi apanhwotwiye.

⁵ Kwenio Kuyelusalemu bakibanga Akayahudi batamanga penia, bandu bambone kwa Nnoongo, ababokelingi kila kilambo kumbengu.

⁶ Apabilijoanga lilobe lyene, nkengeni

nkolongwa gwa bandu nguukongana pamwe. Boa ngabaomongwa muno magambu kila mundu penia ngabajoa akaumini benia bakalongela kilonge chakwe mwene ojwajoa. ⁷ Ngabajitukanga nu kuomongwa bakalenga, “Bo, bamba boa abatajoanga bakalongela yene, bandu buku Galilayaje? ⁸ Iteibo twe tuboa, tajoa balonge kilonge chito tubene? ⁹ Twe tuboke kukilambo cha Kupatia na bange kukilambo cha Kumedia bange kukilambo cha Kuelamia, bange kukilambo cha Masopotamia na kukilambo cha ku Yudea na kukilambo cha Kapadokia na kukilambo cha Ponto na kukilambo cha Asia, ¹⁰ Kuboka kukilambo cha Fulugia na kuboke kukilambo cha Pamfilia na kuboke kukilambo cha Misili na kuboke kukilambo cha Kulibia papipi na Kulene. Bange bandu pamba akageni kuboke kukilambo cha Loma, ¹¹ Akayahudi na bandu bange banga akayahudi abajingi dini ja Kiyaudi, bange kuboke kukilambo cha Kulete na bange kubeke kukilambo cha Alabia. Tuboa twenga tujoa bakalongela kukilonge chito tabene kuminhalo mikolongwa ejatei Nnoongo!” ¹² Boa ngabaomongwa nukube na mbwele kongo bakakonyananga, “Genia gabi na mana nii?” ¹³ Nambu bandu bange ngabatukananga bakalenga, “Bandu benia bate kulobela!”

Nhwalo gwa Petulo kwa bandu

¹⁴ Nambu Petulo ngajema pamwe na bange bala komi na jumwe ngatumbula kalenge-langa bandu kulilobe lya kanonoya, “Makalongo Makayahudi na mmoa mantamanga pamba pa

Yelusalemu, mpenekiange maha ganga gambakunnengela mana gakwe ganga. ¹⁵ Bandu bamba balobalingeje, anda apa nhwachanga, ngoe saa tatu tango kindabi tu. ¹⁶ Chenje kilebe chikipitile ngaechalenga Yoeli, nnonboli jwa Nnoongo.

¹⁷ ‘Nnoongo alengite chenje nga echimbakamula mumachoba ga kupela,
Manajelelanga bandu boa Uhuke jwango.
Ingota yinu ikinalome na ikikege, ipakulondola unhwalo gwango,
ikakombo inu ipakulondola,
na akananhota binu mabalota maloto.

¹⁸ Uyo, ata akapakachi bango, akinalome na akikege,
Manajelela Uhuke jwango machoba genia,
bombe mabalondola nhwalo gwango.

¹⁹ Manaya gukuomongwa kunani kamaunde ni iingi pae ja dunia.

Kupakube na myai, mwoto na malyoi matopeu,

²⁰ lichoba libakujeligwa lubendu,
na mwei upakube nkele anda myai,
tango nukuikaje lichoba lyale likolongwa lya kibumo cha Angwana.

²¹ Penia, mundu jwajoa ojwapakujopa kujangatigwa kwa liina lya Angwana makomboligwa.’

²² “Mabandu ba Kuisilaeli, mpenakiange malobe ganga! Yesu jwa ku Nazaleti akiba mundu jwenio amuli jakwe jiki Nnoongo ejibonekana kwinu kundela ji ikobo nu gukuomongwa ni iingi, eyakamula Nnoongo kupete jwombe. Mangweto mmene magamanyi ganga, gambu

gapitila pamba kati jinu. ²³ Kuboka pitumbulaga mwene Nnoongo ngabeka kube Yesu abekigwe mumaboko ginu, na mangweto ngamankoma kwa kalekelanga bandu akabaja bamambe panchalaba. ²⁴ Nambu Nnoongo nganhyoya kuboka kwa abawile, ngammeka agabwa kuboke mumakakala ga kiu, magambu kabi iwechakineje kiu kintabe. ²⁵ Gambu Daudi akalenga minhalo ja jwenio Yesu kulenga, ‘Nganabona Angwana nnongi jango kila kingobu,

babi papipi nane, na ne nagaje.

²⁶ Na kuyene mwojo gwango ngualalila, kabe malobe gango nganonge kukuala mwojo. Mmele gwango mautama mukuhyobalela, mambomalela kukuhyobalela,

²⁷ magambu mulekaje mwojo gwango kumambi, wala kunneka mmanda jwinu jwa chwapi abole kulikabuli.

²⁸ Unaite ndela ja bwomi, kube kwinu kumekite kube kuala mwojo.’

²⁹ “Makalongo bango, nanengalanga kipola nhwalo gwa Nngwana Daudi anhokabito. Bombe ngabawe na ngabachikwa, kabe ndunda yabe ibi pamba upamba pito mpaka lele. ³⁰ Kwa nyenie akiba Nnondoli, na ngamanya goa Nnoongo atekunnapila, kutenda apakumpambu jumwe kati ji kibeledi chakwe nu kummeka pikitebu chakwe chutawala. ³¹ Daudi ngajibona minhalo ejapakamu Nnoongo nnongi, ku yene ngalenga nhwalo gwa kuyoka kwa Kilisto kingobu echalenga, ‘Bannekiteje kumambi,

mmele gwakwe uboliteje mulikabuli.’

³² Nnoongo ngannyoya Yesu kuboka kumambi na twe tuboa takachaili ba kunhwalo gwenio.

³³ Yesu ngajinuligwa kunani nu kumeka kingonu chakalelo ja Nnoongo Awamundu, ngapokela Uhuke jwa Chwapi kuboka ka Awamundu anda apabalagila. Penia ngatujela Uhuke jwenio ngachenie echimikibona nu kukijoa ngoe.

³⁴ Mana Daudi ajabwije mpaka kumbengu, nambu jwombe ngalenga,

‘Angwana ngabalengela Angwana bango,
Ntame kingono chango cha kalelo

³⁵ mpaka nabekange akangondwa binu pae ja makongono ginu.’

³⁶ “Bandu boa ba Isilaeli, bapaligwa, kumanya kweli kube Yesu, jwenio ojwa mammambangite, nga jwenio Nnoongo ammekite abe Nngwana na Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo!”

³⁷ Bandu apabajoanga genia, ngajabinia myojo ngabankonya Petulo na achandundame ajakwe bala, “Akalonga bito, tutenda bole?”

³⁸ Petulo ngajanga, “Kila mundu kati jinu alape mabaja gakwe na abatichigwe kuliina lya Yesu Kilisto, na Nnoongo mannekekea mabaja ginu, na mangweto mampokele lilagano lya Nnoongo lya Uhuke jwa Chwapi. ³⁹ Gambu lilagano lyale lyakiba magambu jinu na ingota inu nu kuboa abatamanga kutaali na magambu ga kila mundu ojwa apaukemigwa na Angwana ana Nnoongo bito.”

⁴⁰ Petulo ngabakwajilila kulenga gange ndu, akalenga, “Mikikombolange kuboka muhukumu ejiika mulungolo londo lubaja.”

⁴¹ Bandu ajingi abajoininge nhwalo gwakwe ngabajeketela ngabatichigwa, na bandu elufu tatu ngabajenjekeka munkenga gwenio lichoba lyene. ⁴² Bamba boa ngabajendekeke kukibola kuboka kwa achandundame, kutama pamwe kiulongo, kulye pamwe na kugongalela pamwe.

Kitama cha bandu abannhwamini Yesu

⁴³ Ingi yi ikobo nu gukuomongwa majingi ngagakumuligwa kukupetela achandundame penia kila mundu ngabe na mbwele. ⁴⁴ Abunhwamine boa ngabajendekeke kutama pamwe na ilebe yabe ngababagana na ilebe yabe. ⁴⁵ Bakiba bakaucha ilebe yabe na uloi gwabe, nukubagana uloi kuba, tela na kila mundu apapala. ⁴⁶ Ngabajendekeke ukongana pamwe machoba goa Munyumba ja Nnoongo, na kingobu cha kulye chakulya ngabalyeganga pamwe mumajumba gabe, ngabalyeganga kukuala moja, ⁴⁷ Ngabannumba Nnoongo, ngabapaligwa na bandu boa. Kila machoba Angwana ngabajonjake bandu mukikuta chabe abakomboligwe.

3

Nangwaba alamiigwa

¹ Lichoba limwe saa tisa kimuyo, Petulo na Yohana bajendanga ku Nyumba ja Nnoongo kingobu cha kunng'ongalela Nnoongo. ² Pakiba na nnyango gwa Nyumba ja Nnoongo ogukemigwa, Nnyango guna Kualala, pakiba na mundu jumwe nangwaba kuboka pabelekwa. Kila machoba bandu batela mpotola mundu jwenio kummeka pena bajope bandu chochoa

kwa abakiba bakajingila Munyumba ja Nnoongo. ³ Apammona Petulo na Yohana bakajingila Munyumba ja Nnoongo, ngabajopa bampe chochoa chabakweti. ⁴ Petulo na Yohana ngabannolekea muno, jwombe Petulo ngalenga, “Mutulolekeye twe!” ⁵ Nangwaba ngabalolakeya, akahyobalela kupokela kilebe kuboka kwabe. ⁶ Nambu Petulo ngannengela jwenio, “Ngwetije uloi, nambu nampa chache echingweti, kuliina lya Yesu Kilisto jwa Nazaleti nannengela mwe nnyinuke na nnyende!” ⁷ Penia ngankamula luboko lwa kalelo ngannyinula. Kingobucho makongono na majugwa ga mundu jwenio ngagabe na makakala, ⁸ ngagoloka, ngajema nukutumbula kujenda. Penia ngajingila pamwe nabo mwibanja ya Nyumba ja Nnoongo, akajenda nukuomba omba kongo akankolea Nnoongo. ⁹ Bandu abakiba penia ngabammona akajenda nukunkolea Nnoongo, ¹⁰ na apabamanya kube nga jwajo ojwakiba akajopajopa papipi na Nnyango guna Kualala gwa nyumba ja Nnoongo, boa ngabaomongwa muno nu kuchipula kumanya agampitile.

Malobe ga Petulo muibanja ya Nyumba ja Nnoongo

¹¹ Mundu jwenio apakiba tango akalongwana na Petulo na Yohana papakemigwa pa Nchana gwa Solomoni, bandu ngabaomongwa nu kubutukila kwenio. ¹² Petulo apababona bandu bakonganinge, ngabalengela, “Mabandu ba Kuisilaeli, bole mboni nhwomwanga kile

chenjeno? Mboni mutulolekeanga muno nkitanga kwamakakala gito andaje nkita ku uwecho gwito twe tubene tantei mundu jonjo aotole kujenda? ¹³ Nnoongo jwa Ulaimu na Isaka na Yakobo na Nnoongo jwa akaokabito, ankoliye Yesu Mpakachi jwakwe. Nambu mangweto ngamampukila nukumpeleka kwa akakolongwa na ngamankana nnongi ja Pilato, ati Pilato papala kunnekekea. ¹⁴ Akiba jwa chwapi na jwa mbone, nambu mangweto ngamankana jwombe, nu kumpala Pilato ampegange mundu jonge ojwakiba nkomi. ¹⁵ Ngamankoma ojwabalongolea bandu mubwomi, nambu Nnoongo nganhoya kuboka kwa abawile, na twe takachaili ba kikobo chenie. ¹⁶ Makakala ga liina lya Yesu elimpi uwecho nangwaba ojo. Chimikibona nu kukimanya kikamuligwe ku imani ja liina lyakwe, imani kwa Yesu ngaechantei alamite mundu jonjo anda apannolanga mmoa.

¹⁷ “Ngoe, mabandu ba Isilaeli, manyi kube mangweto na akiilongoi binu manteilinga Yesu genia gwanga manya gwinu. ¹⁸ Nambu Nnoongo ngalenga kukupetela akalondoli ba Nnoongo kube Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo mpaka apotekigwe, na genia galenganile kube kweli kundela jenje. ¹⁹ Nnapange mabaja ginu, mammujilange Nnoongo ibe jwombe annekekeange mabaja ginu. ²⁰ Kingobu cha kujeligwa makakala ga kiuke makiika kuboke kwa Angwana, na Nnoongo mankinga Yesu, Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo kwinu. ²¹ Mpaka

oti jwenio aigale kumbengu mpaka kiike kingobu cha kila kilebe kitendekiigwe ibe iyono, anda Nnoongo apalengita kukupetela akalondoli bakwe bachwapi kutumbu lolo. ²² Gambu Musa akalenga, ‘Angwana ana Nnoongo binu bapannetelanga nnondoli, anda ne kuboke kwinu mangweto. Mpaligwa kunnyali kila kilebe echapakunnengela. ²³ Mundu jwajoa jwanga nnyali nnondoli jwa Nnoongo jwenio apakuboigwa nu kubekigwa kutaali na bandu bambone ba Nnoongo nu ukomigwa.’ ²⁴ Akalondoli ba Nnoongo boa, kutumbu Samweli na boa abankengime, uyo ngabatangacha minhalo ja ilebe yenje eikamuligwa machoba ganga. ²⁵ Malagano agapia Nnoongo kupetela akalondoli bakwe ngaginu, namangweto mmekigwe kube bandu ba lilagano, elyabeka Nnoongo na akaoka binu. Andi apannengela Ulaimu, ‘Kupetela lungolo lwinu, bandu boa bapadunia bapakupata upeelee.’ ²⁶ Yene Nnoongo nganhyoya mpakachi jwakwe, nu kunkinga oti kwinu, kunnumika mangweto kukummeka kila mundu kati jinu auleke ubaja gwakwe gwoa.”

4

Petulo na Yohana pikitamo chakinanhota

¹ Petulo na Yohana apakiba tango bakalongela na bandu, ngabaika bange akakung'i akolongwa na kilongoi gwa akalenda ba Nyumba ja Nnoongo pamwe na Masadukayo. ² Benia

batekuchimwanga muno, magambu ahandundame abena bakabolanga bandu kube Yesu akatekuyoka, nhwalo gulaya kipola kube abawile mabayoka babe na bwomi. ³ Benia ngabataba angweto mukipungo magambu ikiba kimuyo bajogolalingeje, mpaka kindabi jakwe. ⁴ Nambu ajingi abajoa nhwalo gwabe ngabaketela, na bandu boa abaamine bakiba kupeta elufu nhwano.

⁵ Kindabi jakwe, achilongoi ba Akayahudi, akinanhota na aboli ba Malagilo ga Musa ngabakongana pamwe kwenio Kuyelusalemu.

⁶ Ngabakongana pamwe na Anasi na Kayafa na Yohana na Alekizanda na bange abakiba ba lungolo lwa Akung'i Akolongwa.

⁷ Ngababeka ahandundame bajeme nnongi jabe, ngabakonyanga, “Mangweto nkamulinge nhwalo gongo kwa makakala ga beneke? Andaje liina lya beneke?”

⁸ Petulo, akiba atweli Uhuke jwa Chwapi, ngabajanga, “Akiilongoi na Akinanhota ba bandu, ⁹ mutukonya lele nhwalo gwambone ogwatendigwe mundu ojwakiba nangwaba nu kulama, ¹⁰ mangweto mmoa mabandu ba Kuisilaeli mpaligwa kumanya kube mundu jonjo lele ajemite nnongi jinu, alamite, kwa makakala ga liina lya Yesu Kilisto ju Kunazaleti, mangweto ojwamankoma munchalaba, nambu Nnoongo ngannyoya kuboka kwa abawile. ¹¹ Yesu nga jwenio ojugannenga Majandiko Gachwapi.

‘Libwe elimilikananga makachengi

lele libi lyambone kupeta goa.’

¹² Ukomboi kupatikana kwakwe Yesu, magambu libije lina lenge pae ja mbengu mundu ojwatupi Nnoongo atukombole.”

¹³ Akanahota ba libalacha, bumanyi Petulo na Yohana kube bandu banga ilimu ngabaomongwa apababona bakalongela nukujogopaje. Ngabamanya kube balondine na Yesu. ¹⁴ Nambu apabammona mundu jwajo ojwalamiigwe ajemite pamwe na Petulo na Yohana, baotolingeje kulongela kilebe. ¹⁵ Yene, ngabaamulicha Petulo na Yohana bapitange panja ja Libalacha, na penia ngabatumbu konyana beneakangweto. ¹⁶ Ngabakonyana, “Tatendi bo bandu aba? Kila mundu ojwatama pa Yelusalemu amanyi kikobo chenje chukuomongwa kikamuligwe na angweto, natwe tuotwaje ukana kile chenie. ¹⁷ Nambu kukupala kakanakia nhwalo gongo gukajendakeaje kujoanika kwa bandu, takelabuye bakalongeje na mundu jwajoa kuliina lya Yesu.”

¹⁸ Yene ngabakemanga kabele unyumba, na ngabalengela bakalongeje pukongolou na bakabolaje bandu kuliina lya Yesu. ¹⁹ Nambu Petulo na Yohana ngabajanga, “Mmanyanga mmene mangweto chikipaligwa ku Nnoongo kunnyali mangweto andaje kunnyali Nnoongo. ²⁰ Gambu twe tuotwaje kotoka kulenga minhalo jaje eji-tujibweni nu kujijoa.” ²¹ Penia, akanahota ba Libalacha ngabakalapila, kuboka penia ngabalekekeya. Bahukumwije, magambu bandu boa bakiba bakankoleya Nnoongo magambu ga

nhwalo gwenio. ²² Mundu jwenio ojwatendigwa kikobo chu kulamiigwa akiba na yaka alubaini.

Abaaminge bannyopa Nnoongo bape makakala

²³ Kingobutu Petulo na Yohana kuboka pa kulekekigwa ngababuja kwa akajabe, ngabalenge gaga agalengigwe na akakung'i akolongwa na akinanhota. ²⁴ Apabujoa nhwalo gwenio, boa ngababe lyabe limwe kukunnyopa Nnoongo bakalenga, "Angwana, mwe mampangine mbengu na dunia na baali na yoa eibi mwenio! ²⁵ Ngamammeka mpakachi jwinu, nhwoko gwito Daudi, alenge kwa makakala ga Uhuke jwa Chwapi.

'Kwa nike bandu banga Akayahudi bachimwanga,

Mboni bandu bakamwa ganga mbone?

²⁶ Akangwana ba padunia ngibikibeka maha, na akakolongwa ngabakongana pamwe ibe bakanange Angwana na Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo jwakwe.'

²⁷ Gambu kweli Helode na Pontio Pilato na bandu ba Isilaeli na bandu banga Akayahudi ngabakongana upamba pannyini kunkana Yesu, Mpakachi jwinu jwa Chwapi, ojwamantei Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo. ²⁸ Benia ngabakongananga bakamwa ilebe yae eimapaila ikamuligwe kuboka pitumbulaga kuwecho gwinu na kukupala kwinu. ²⁹ Nambu ngoe, Angwana, nnole kujogoya kwabe, nu mutuotoye twenga, takapakachi binu, tulenge lilobe linu panga jogopa. ³⁰ Ntondabeye luboko lwinu

nnamie bandu, nnaye ikobo na gukuomongwa kulina lya Yesu Mpakachi jwinu jwa Chwapi.”

³¹ Apabajomola kugongalela, paali penia apabakakongana ngapalendemela. Ngabatweleigwa Uhuke jwa Chwapi na boa ngabatumbu kutangacha lilobe lya Nnoongo panga jogopa.

Abaaminge ngabatamanga pamwe

³² Nkenga gwoa gwa abaamine gwakiba kile chimwe kukupalana na mwojo. Akibaje mundu jwajwoa ojwakiba na kile chochoa akakibeka kube chakwe jika, nambu ngababagana yoa eyabakiba nayo. ³³ Achandundame ngabachalakicha kwa makakala ndu ga kuyoka kwa Angwana ana Yesu, na Nnoongo ngabape upeelee boa. ³⁴ Akibaje mundu ojwakapelelwa kilebe. Jwajo ojwakiba na migonda andaje nyumba akiba akaucha, nu kuleta uloi ogwaupatite, ³⁵ nukapeganga achandundame, nu uloi gwenio kubagana kila mundu andi papala.

³⁶ Pakiba na Mlawi jumwe, ojwabelekwa kukilambo cha Kupulo, liina lyakwe Yusufu, achandundame bankema Banaba mana gakwe “Mundu juna kape bandu moja,” ³⁷ jwombe uyo akiba na nng'onda gwakwe, ngaucha, uloi gwene, ngajenda kakamuya achandundame.

5

Anania na Safila

¹ Akiba mundu ojwakemigwa Anania, na aana-mundu Safila ngabauchanga nng'onda gwabe

uyo. ² Nambu Anania ngabapangana na aana-mundu, gonge uloi kukibeke bene akangweto na gonge ngabape achandundame. ³ Petulo ngankonya, “Anania, mboni Lichetani lintei mwe munkoloye Uhuke jwa Chwapi kukuiya uloi gonge ogumpatite kukuucha nng'onda? ⁴ Pamakiba tango nu kuuchaje ukiba gwinu, na kuboka pu kuucha, uloi gwenio ukiba mukinala chinu. Kwa nike ngampangana mummyojo jinu kutenda kilebe anda cheniecehe? Mankolwi munduje, mankolwi Nnoongo!” ⁵ Anania kujoa tu genia, ngagwe, nu kuwe, na bandu boa abajoa nhwalo gwenio ngabajogopa muno. ⁶ Achakakombo ngabaika, ngubutabali chanda mmele gwakwe, ngubupia panja, ngubuchika.

⁷ Kubokapa masaa matatu nhwanamundu, nukumanyaje ilebe eipitile, ngajingila unyumba jenie. ⁸ Petulo ngankonya, “Unengele, uloi gongo nga gwoa ogumpatangite mwenga na angwan-abinu kukuucha nng'onda gwinu?”

Jwombe ngannyanga, “Elo, gwoa nga gwenio.”

⁹ Penia Petulo ngannengela, “Mboni mwe na angwana binu mpanganinge kunnondola Uhuke jwa Angwana? Bandu ababachikite angwana binu ngoe babi panniango, na bapakupotola panja na mwe uyo!” ¹⁰ Upo Safila ngagwe nnongi ja makongono ga Petulo, ngawe. Achakakombo bala apabajingila, ngabammona awile, penia ngabampiya panja, ngabanchika papipi na angwana mundu. ¹¹ Kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto choa pamwe na bandu boa abajoa unhwalo gwenio ngabajogopa muno.

Ikobo na yukuomongwa

¹² Achandundame ngabakamwa ikobo na gukuomongwa majingi kati ja bandu. Abaamininge bakiba bakakongananga pamwe panchana gwa Solomoni. ¹³ Akibaje mundu jwangabe munkenga gwenio ojwajigite kube pamwe nabo, ati yenie bandu benia ngabalumbalila. ¹⁴ Bandu abaamine Angwana, akinalome na akikege, ngabajenjeke kube ajingi muno. ¹⁵ Magambu genia, bandu bakiba bapelekanga akatamwe undela na kagoneka panani ja indanda na makai ibe Petulo papakupeta, ata kiwili chakwe chawekelele bange. ¹⁶ Bandu ajingi ngabaika kuboka kuilambo ya papipi ja Yelusalemu, bakaleta akatamwe na abakiba na michepela, na boa ngabalama.

Kupotekigwa kwa Achandundame

¹⁷ Penia Akung'i Akolongwa na akajabe, abakiba bankengeni gwa Masadukayo ba paali penia, ngababone achandundame bwiau, yene benia ngabaamu katakiana. ¹⁸ Ngabapukilanga achandundame ngabajigilila mukipungo. ¹⁹ Nambu kilo mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngajogola milyango ja kipungo, ngabapiyanga achandundame panja, na kalengela, ²⁰ “Nnyendange makajeme kwiibanja ya Nyumba ja Nnoongo, na makalengelange bandu kila kilebe nhwalo gwa bwomi gongo nnyono.” ²¹ Achandundame ngabajeketela, ngabajendanga kuibanja ya Nyumba ja Nnoongo kindabi ndabi, ngabatumbu kubola.

Nkung'i Nkolongwa na akajabe ngabakemana pamwe akananhota ba Akasilaeli ngibe ngongano ji Kitamo chakananhota, kabe ngabakinga bandu kukipungo balete achandundame. ²² Nambu akapakachi benia apabaika kwenio bakolalingeje achandundame mukipungo, ngababujanga ku Kulibalacha nu kalengela, ²³ “Kingobu putuika kunyumba ja kipungo, tujikolela jijigiligwe milyango joa na akalenda bakalenda pimilyango, nambu apatajogola milyango, tankolije mundu unyumba!” ²⁴ Kingobu akakung'i akolongwa na kilongoi jwa akalenda ba nyumba ja Nnoongo pabajoa nhwalo gwenio, ngabaomongwa achandundame chapiti kinii. ²⁵ Ngaika mundu jumwe, ngabalengela, “Mpenakiange! Bandu abamajigilila mukipungo, ngoe babilingite kuibanja ya Nyumba ja Nnoongo, babolanga bandu!” ²⁶ Penia kilongoi jwa akalenda jupa Nyumba ja Nnoongo na bandu bakwe ngabajenda ku Nyumba ja Nnoongo, kaletanga achandundame. Baletange kwa makakalaje, magambu bajogopa bandu kaputa mabwe.

²⁷ Ngabaletanga achandundame, ngabajemeka nnongi ja Kitamo chakananhota, na Nkung'i Nkolongwa ngabakonya angweto. ²⁸ Ngalenga “Ngatankelebuya makabolaje kuliina lya mundu ojo nambu nnolange echinkamulinge! Ntanggachinge maboulo ginu Kuyelusalemu joa na mpalanga tukonda twe tukomite mundu jwenio!”

²⁹ Petulo na achandundame bange ngabajanga, “Tupaligwa kunnyali Nnoongo, nambu munduje.

³⁰ Nnoongo jwa akananhota bito ngaunnyoya Yesu kuboka pa mangweto kunkoma kukum-mamba panchalaba. ³¹ Nnoongo ngaunhyoya nukummeka kingonu chakwe cha kalelo, ngabe kilongoi na Nkomboi, ibe bandu ba Isilaeli bapatange kulapa mabaja gabe, ibe balekekekigwe mabaja gabe. ³² Na twenga takachaili ba minhalo jenie, pamwe na Uhuke jwa Chwapi jwenio bapile abannyoa Nnoongo.”

³³ Kingobu bandu boa ba Kitamo chakananhota apabajoa genia, ngabachimwa muno, ngabapala kakomanga achandundame. ³⁴ Nambu Mfalisayo jumwe ojwakemigwa Gamalieli ojwakiba mmoli jwa Malagilo ga Musa na bandu bakampe ichima, ngajema nnongi ja Kitamo chakananhota. Ngalenga achandundame bapiigwe panja kusingobutu, ³⁵ penia ngabalenge bandu ba Kitamo chakananhota, “Mabandu ba Kuisilaeli, mmaganga maha champakatendanga bandu aba. ³⁶ Nkombokela kube ngapitila mundu liina lyakwe Theuda, ngakilenga jwombe mundu jwa mbone bandu ngababe mia ncheche ngabalondana nakwe. Nambu ngakomigwa, kuboka penia abankengima boa ngabapwilikana na minhalo jakwe ngijiwe. ³⁷ Kuboka penia, kingobu uchache cha kubalanga bandu, ngapitila Yuda jwa Galilaya. Jonjo uyo ngabauta bandu ngabankengama, nambu jwombe uyo ngakomigwa, na abankengama ngabapwilikana. ³⁸ Ngoe uyo ne nannengelanga, bandu bamba makatendakileje. Malekange! Anda ibi kile chenje akiletite mundu, makikotoka chene,

³⁹ nambu anda akiletite Nnoongo, nhwotolangaje kukiboya. Mannolanga mmene ntaukana na Nnoongo!”

Libalacha ngilijeketela machabuli ga Gamalieli. ⁴⁰ Ngabakema achandundame unyumba, ngabaamulicha baputigwe iboko na kakelebuyanga bakabolangaje kabe kuliina lya Yesu, na ngabalekekea bajabulange.

⁴¹ Achandundame apapapita Mukitamo chakananhota, ngabaala mwojo, magambu Nnoongo babeka angweto bapaligwe ukamuligwa yene magambu ga liina lya Yesu.

⁴² Kila machoba ngabajendanga kubola nu kutangacha Nhwalo Gwambone gwa Yesu Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo kuibanja ya nyumba ja Nnoongo na kachabe bandu.

6

Akajangati saba

¹ Machoba genia, akinapunji apabajonjakea kube ajingi, ngukupitila kokaleka Akayahudi kati ja abaamine abalongela Kigiliki na abalongela Kiebulania. Abalongela Kigiliki ngabakokaleka kutenda akanawele babe batela kalibilila mukubagana ilebe ya kila machoba.

² Kuyenie akinapunji komi na abena ngubukema nkengeni gwoa gwa abaamine nu kulenga, “Ipaligweje twenga tuleke kulitangacha lilobe lya Nnoongo tubegele nu kubagana ilebe.

³ Kuyenie makalongo, nchagulange bandu saba kati jinu abamachalakiche kube bambone na abatweli Uhuke jwa Chwapi, bina malango,

natwe matabeka babegele na lyenie. ⁴ Na twe, matubegelela nu kugongalela ni liengo lya kutangacha lilobe lya Nnoongo.”

⁵ Nkenga gwoa pamwe na achandundame abachaguligwe, kuyenie ngabampambu Stefano mundu juna imani ngolongwa jwa tweli Uhuke jwa Chwapi, na Filipo na Polokolo na Nikanoli na Timona na Pamena na Nikolao abokela kukilambo cha Antiokia ngajingi dini ja Kiyaudi. ⁶ Nkenga ngugwabeka nnongi ja achandundame, angweto ngabann'ongale Nnoongo na kabeke maboko gabe panani jabe.

⁷ Lilobe lya Nnoongo ngilijendeke kujoanika. Na akinapunji Kuyelusalemu ngabajonjake kube ndu muno nankengeni nkolongwa gwa akakung'i ngabapoke imani.

Kupukaligwa kwa Stefano

⁸ Nnoongo ngannyalia Stefano upeepele ndu, ngampe makakala ndu ngabe akakamula ikobo ikolongwa na gukuomongwa kati ja bandu.

⁹ Nambu bandu bange ngabapitila bataukane na Stefano. Bandu benia bakiba ba nyumba ja kugongalela ejikemigwa, “Nyumba ja kugongalela ja Bandu ba Agabwa,” angweto babokela Kulene na Kualekizanda, bange babokela ku Kilikia na Asia. ¹⁰ Nambu bunhotolingeje gambu gwa mwojo gwakwe gwambone na Uhuke jwa Nnoongo ojwannongelea kingobu chalongela.

¹¹ Kuyenie ngabaeme bandu bange balenge nhwangi kulenga, “Tannyoine Stefano akalenga malobe ga kuntukana Musa na ga kuntukana

Nnoongo!”¹² Kwa magambu genia, ngabakolakea bandu, akinanhota na aboli ba Malagilo ga Musa. Penia ngabannyendela Stefano, ngabampukila, nu kunneta nnongi ja Kitamo chakananhota.¹³ Ngabaleta akachaili buwangi abalenga, “Mundu ojo kila machoba ajitukana Nyumba ja Chwapi ja Nnoongo na Malagilo ga Musa.¹⁴ Magambu tannyoine akalenga eti Yesu jwenio jwa ku Nazaleti apakapabomola pamba na kuboya lukobo olutupokela kwa Musa!”¹⁵ Boa abakiba pikitamo chakananhota ngabampikia mio Stefano, ngubukubona kumio jakwe kukiba andi kumio ja mpakachi jwa Nnoongo jwa kumbengu.

7

Stefano akikola kukitamo chakananhota

¹ Nkung'i nkolongwa ngankonya Stefano, “Bo, ile yenje nga kweli?”

² Stefano ngalenga, “Malongo bango na akinawawa, umbenakiange! Nnoongo juna kibumo ngabapitila awawa bito ana Ulaimu apabakiba kukilambo cha Masopotamia tango nukujendaje kutama kukilambo cha Halani.³ Nnoongo ngabalengela, ‘Mmoke pikilambo chinu na mululeke lungolo lwinu na nnyende kukilambo chambakunnaya.’⁴ Kuyenie, Ulaimu ngaama kilambo chuku Kalidayo, ngajenda kutama kilambo chuku Halani. Kuboka pa kiu cha awamundu, Nnoongo ngammoya kukilambo cha Halani ngaika kutama pi kilambo chenje chantamanga ngoe.⁵ Nnoongo

ampije Ulaimu kipande ati chimwe cha kilambo chenje kibe chakwe, ati yene, ngalagila kumpe kilambo chenje kibe chakwe na kibebei chakwe. Kingobu chenye Nnoongo echalagila genia jwombe Ulaimu akwetije mwana. ⁶ Nnoongo ngannengela yene, ‘Kingolo chinu makipelekigwa kukilambo echikitawaligwa na bandu bange, na kwenio mababeka babe akabanda na katendanga mabaja kwayaka makomi komi ncheche. ⁷ Nambu manahukumula bandu benia abapakummeka ubanda alenga Nnoongo. Kabe manuluboya lungolo lwinu kukilambo chenye luike kung'ongalela ne paali pamba.’ ⁸ Kuboka penia Nnoongo ngampe Ulaimu lukobo lukuinigwa kiingi chukulaya lilagano. Yene Ulaimu nganhwina mwana jwakwe Isaka, lichoba lya nane kuboka pa kubelekwa. Isaka uyo nganhwina mwana jwakwe Yakobo. Na Yakobo ngaina ingota yakwe komi ni ibena, ngabenia akaoka bito.”

⁹ “Ingota ya Yakobo ngibe na bwiu ku ununa gwabe Yusufu nu kunhucha abe mmanda kukilambo cha Misili. Nambu Nnoongo akiba pamwe na Yusufu, ¹⁰ ngankombola mumalago gakwe goa. Kingobu Yusufu apaika nnongi ja nngwana juku Misili, Nnoongo ngampe malango nu kujeketeligwa nnongi ja Falao, ojwakiba Nngwana juku Misili. Penia Falao ngammeka Yusufu abe nkolongwa ju kilambo chenye na nyumba joa jikingwana. ¹¹ Kuboka penia, ngukupitila njala ngolongwa pikilambo choa cha Misili na cha Kanaani, ngijileta kulaga muno. Akahoko bito baotwije kupata chakulya chochoa

chela, ¹² na Yakobo apajoa kutenda ku Misili chakulya kibile, ngaituma ingota yakwe, akaoka bito, bajendange kwenio kwa mala ja kutumbula. ¹³ Mumwanja gwabe gwa pabele, Yusufu ngakibeka amanyikane kwa akalongamundu, na Falao ngalumanya lungolo lwa Yusufu. ¹⁴ Yene Yusufu ngalagila nhwalo kwa awamundu na akalongamundu boa, bandu makomi saba na nhwano, baikange ku Misili. ¹⁵ Penia Yakobo ngajenda ku Misili okwa awaga jwombe na ingota yabe ngabawe. ¹⁶ Mibele jabe ngijiletigwa kukilambo cha Shekemu, ngijichikigwa pilik-abuli elyaemela Ulaimu kwa ela, kubandu ba kilambo cha Hamoli.”

¹⁷ “Kingobu apachaika cha Nnoongo apange tela na apalagana nu Ulaimu, ichabu ya bandu bala kwako ku Misili yakiba ijonzaki kube ngolongwa muno. ¹⁸ Kuboka pa kupeta machoba ndu, nngwana jumwe jwanga mmanya Yusufu ngatumbu kutawala kwenio ku Misili. ¹⁹ Ngababonela bandu ba kabi jito na katenda ubaja akawabito, kwakaamulicha bipiye ilemba yabe panja iwe. ²⁰ Kingobu chenie nga chabelekwa Musa, akiba mwana juna kualala muno. Ngabannela unyumba kawamundu kwa myei mitatu, ²¹ na kingobu Musa apapiigwa panja, mwana munkege jwa Falao ngantola, akannele andi mwana jwakwe. ²² Musa ngaboligwa gambone goa ga bandu ba ku Misili ngakola kwa malobe na itendwa.”

²³ “Musa apakiba na yaka makomi ncheche ngajenda kabona akalongomundu Akasilaeli babone apabatendigwa. ²⁴ Kwenio ngam-

mona nnyakwe akabonelligwa, ngajenda kunken-gela, nu kukubuya ngankoma Mmisili jwe-nio. ²⁵ Akita aka Isilaeli ajakwe kabi ba-manyi kutenda Nnoongo ankingite jwombe kabekanga tengela, nambu angweto bamany-ije. ²⁶ Malabo jakwe, ngababona aka Isilaeli abena bakaputana, ngajiga kabekanga tengela akalenga, ‘Mangweto makalongo, mboni ntenda kubonelana?’ ²⁷ Nambu ojwakiba akammonela nnyakwe ngankanga Musa kumbwega akakonya, ‘Bene abammekite mwe mme makilongoi na makengi bito?’ ²⁸ ‘Bo, mpala kungoma anda apamankoma Mmisili jola licho?’ ²⁹ Musa apajoa genia, ngatila, ngajenda kutama kukilambo cha Midiani kwenio ngapata ingota ibena.”

³⁰ “Apayaika yaka makomi ncheche, mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngampitila Musa pikindumba chikikiba chakajaka mwoto kupongoti papipi na kitombi cha Sinai. ³¹ Musa ngaomongwa muno kukibona kile chenie, ngaegelela papipi aingakie. Nambu ngalijoa lilobe lya Angwana, ³² ‘Ne na Nnoongo ba akaokabinu na Nnoongo jwa Ulaimu na Isaka na Yakobo.’ Musa ngalendema kukujogopa muno na ajigiteje kujendekea kulola. ³³ Angwana ngabannengela, ‘Nhwule ilatu yinu, magambu paali pannyemite pano pachwapi. ³⁴ Nagabweni mabaja agatendigwa ku bandu bango ku Misili. Nyoine nguto jabe, nane inke kakombola. Nhwike ngoe, mbakunkinga ku Misili.’”

³⁵ “Musa jwenio nga jwajo ojwakanigwa na bandu ba Kuisilaeli, apabalenga, ‘Mene

ojwammekite mwe mme makilongoi na matawala bito?’ Kukupetela mpakachi jola ojwampitila pikindumba echikikiba chakajaka mwoto, Nnoongo ngankinga Musa jwenio abe ntawala na nkomboi. ³⁶ Nga ojwabalongelea bandu ba Isilaeli baboke ku Misili ku ukamwa ikobo na gukuomongwa pa kilambo cha Misili nuku baali ja Shamu na kupongoti kikingobu cha yaka makomi ncheche. ³⁷ Musa nga ojwabalongela bandu ba Kuisilaeli, ‘Nnoongo manchagulilinga nnondoli andi ne kuboka kati ja akalongabinu mmene mangweto.’ ³⁸ Musa akiba pamwe na bandu ba Isilaeli pabakongana kwako kupongoti, akiba na akahokabito nga ojwalongela na mpakachi jwa Nnoongo pikitombi cha Sinai. Nga ojwakamuigwa malobe ga bwomi atupe twenga.”

³⁹ “Nambu akaokabito ngabakana kumpe-nakia jwenio, ngabankanga kumbwega, ngabapala kubuja ku Misili. ⁴⁰ Ngabannenge Aluni, ‘Mututendekeye milongo ejipakutulongalea undela, magambu tumanyije agampatite Musa ojwatulongelea tuboke kukilambo cha Misili.’ ⁴¹ Penia ngibikitendekeya kinyago echikilandine na likoga, ngibikipangi lilumbo nu kukibeke mpapala kukugongalela kilebe chibikitendekeye benekangweto. ⁴² Nambu Nnoongo ngaboka kwabe, ngabaleka bagongalele ndondwa yu kumbengu, andi apiandikigwe mukitabu cha akalondoli ba Nnoongo, ‘Mabandu ba Kuisilaeli! Neje inyama imachinja nu kupanga lilumbo ku yaka makomi ncheche kupongoti.

43 Mangweto mukipotola kiteba cha nnongo Moleki,
na kinyago cha lutondwa nnoongo jwinu Lefani,
yakiba inyago imatendakea kuigongalela.
Kuyenie mbakumpeleka kubanda kutaali kupeta
ku Babiloni.’ ”

44 “Liteba lyu uchaili likiba pamwe na akaokabito kupongoti, andi Nnoongo apanangila Musa alitendekeye, tela na chache echalaigwe na Nnoongo. 45 Kuboka penia akaokabito ngabapokelana bombe kwa bombe mpaka kingobu cha Yoshua, apabakitola kilambo chache kuboka kwa ilambo eibabenga Nnoongo bandu bakwe nnongi jabe. Kiteba chenye ngikitama penia mpaka kingobu cha Daudi. 46 Daudi akate kupaligwa na Nnoongo, na jwombe ngannyopa Nnoongo annyeketele kunchenge kitamo jwenio Nnoongo jwa Yakobo. 47 Nambu Solomoni nga ojwanchengela Nnoongo nyumba.”

48 “Nambu, Nnoongo Nkolongwa kutamaje munyumba eichengigwe na bandu, anda apalenga nnondoli jwa Nnoongo,

49 ‘Angwana balenga, mbengu nga kitebu chango chu kutawala,
na dunia nga kitebu chukubeka makongono gango.

Nyumba nike ejinhwotolinge kunjenge nenga?
Paali gani apambakutama?

50 Ilebe yenje yoa nipanginya neje?” ”

51 Stefano ngajendekea kulongela, “Mangwe-tumwe makamitau!” “Myojo jinu mitopeu na mmi mangajoa kwa Nhwalo gwa Nnoongo!

Mmi andi akahoka binu. Mangweto machoba goa mankananga Uhuke jwa Chwapi jwa Nnoongo. ⁵² Bo, abi nnonboli jwa Nnoongo jwanga mmonela akaoka binu? Ngabakomanga angweto abakingigwe na Nnoongo kutangacha kuika kwakwe jwajo jwambone. Na ngoe mangweto mang'alwikinge nu kunkoma. ⁵³ Mangweto ngampokela Malagilo agaletigwa kwinu na Mpakachi kuboka kumbengu, nambu magajeketije.”

Kiu cha Stefano

⁵⁴ Bandu abakiba piki Kitamo cha akanahota apabajoa genia, ngabachimwanga muno, nu kuyaga mino kukuchimwa. ⁵⁵ Nambu Stefano kongo atweli Uhuke jwa Chwapi, ngalola kunani kumbengu, ngakibona kibumo cha Nnoongo na Yesu ajemite kingonu cha kalelo cha Nnoongo. ⁵⁶ Ngalenga, “Nnolange! Njibona mbengu jiekuligwe na Mwana jwa Mundu ajemite kingonu cha kalelo cha Nnoongo!”

⁵⁷ Penia, bandu boa abakiba pikitamo cha Akanahota ngabaibanga machikilo gabe kwa maboko gabe ngabatenda manjega. Kabe ngabanng'olokela boa pamwe, ⁵⁸ ngabampia panja ja kilambo, ngabamputa maganga. Akachaili ngababeka makoti gabe pu ulenda gwa kakombo jumwe liina lyakwe Sauli. ⁵⁹ Ngabajendekea kumputa Stefano kwa maganga kongo akann'gongolela Nnoongo, kulenga, “Angwana ana Yesu, mupokele mwojo gwango!” ⁶⁰ Ngakilikitila majugwa, ngaguta kulilobe likolongwa, “Angwana, makakombakeje

kwa magambu gu ubaja gongo.” Kuboka pukulenga genia, ngawe.

8

¹ Sauli ngalola ukomigwa kwa Stefano nga tela.

Sauli akipoteka kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto

Lichoba lyene kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto chu Kuyelusalemu ngikitumbu kupotekigwa. Abaamine boa, ngabatumbu kupwilikana papipi na migonda ja ku Yudea na ku Samalia nambu achandundame bapwilikineje. ² Bandu abampala Nnoongo ngabanchika Stefano nu kunkokalakea kwa nguto ngolongwa.

³ Nambu Sauli ngatumbu kukikoma kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. Ngajenda kila nyumba, ngabapia panja abaamine, akinalome na akikege, ngababeka mukipungo.

Nhwalo Gwambone utangachigwa ku Samalia

⁴ Abaamine abapwilikine, ngabajenda kila paali bakatangacha Nhwalo Gwambone. ⁵ Filipino ngaika pikilambo chuku Samalia nu kuntangacha Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo kwa bandu ba penia. ⁶ Bandu ngabakongana kupenakia nhwalo gwa Filipino nu kuibona ikobo eyaikamula. ⁷ Michepela ngijapita bandu ndu kwa nguto ngolongwa, na bandu ajingi abakiba bapolite mmele na nangwaba ngabalamiigwa. ⁸ Kuyenie ngukube na laa ngolongwa pikilambo chenie.

⁹ Pakiba na mundu jumwe ojwakemigwa Simoni ojwakiba atei uwabe gwakwe pikilambo chenie kukungobu na kaomwayanga bandu ba Samalia, ngakikema jwombe mundu nkolongwa. ¹⁰ Bandu boa, bunuloi na akaochi, ngabampenakia bakalenga, “Simoni nga makakala ga Nnoongo agakemigwa, ‘Makakala Makolongwa.’ ” ¹¹ Simoni ngabauta bandu ajingi nukuomongwa kwa machoba goa kwa magambu ga uwabe gwakwe. ¹² Nambu ngubunhwamini nhwalo gwa Filipo kunhwalo gwa mbone gwa Kingwana cha Nnoongo na kwa liina lya Yesu Kilisto, akinalome na akikege ngababaticigwa. ¹³ Na mwene Simoni ngaamini, nu kuboka pa kubaticigwa ngabe akakengamana na Filipo na ngaomongwa apaibona ikobo eikiba ikatendigwa.

¹⁴ Achandundame ba Kuyelusalemu ngabajoa kube bandu ba Samalia bapokelingelilobe lya Nnoongo, kuyenie ngabankinga Petulo na Yohana ku Samalia. ¹⁵ Pabaikangaga ngabann'ongale Nnoongo bape Uhuke jwa Chwapi. ¹⁶ Gambu kingobu chenie Uhuke jwa Chwapi akiba tango anaikaje kumundu jwajoa kati jabe, bakiba babaticigwe tu kuliina lya Angwana ana Yesu. ¹⁷ Penia Petulo na Yohana ngababekelanga maboko abaamine, na angweto ngabapokela Uhuke jwa Chwapi.

¹⁸ Penia Simoni ngalola kube abaamine bapokalinge Uhuke jwa Chwapi kwakabekelanga maboko ga achandundame. Kuyenie ngapala kape uloi Petulo na Yohana, ¹⁹ na ngalenga,

“Umbegange na nenga kinala chenie kupala mundu jwajoa ojumba kummeke maboko, apoke Uhuke jwa Chwapi.”

²⁰ Nambu Petulo ngannyanga jwenio, “Mwe nnyomoke nu uloi gwinu magambu nkita nhwotwile kuemela hupo ya Nnoongo ku uloi!

²¹ Nkwetije kilebe chachoa wala mpaligweje muliengo lito, magambu mwojo gwinu ubi telaje nnongi ja mio ga Nnoongo. ²² Kuyenie, nnape ubaja gwinu gongo na majope Angwana na bombe baotwile kunnekekea mawacho ginu. ²³ Gambu ne nammona mwe ntweli bwiu na mapungwa ba ndela jinu mbaja.”

²⁴ Simoni ngannenge Petulo na Yohana, “Chonde unnyopele kwa Angwana, ibe lyakambataje wala limwe kati ja genia agannongalinge.”

²⁵ Kuboka pa Petulo na Yohana kuchalackicha nu kutangacha nhwalo gwa Angwana, ngababuja Kuyelusalemu. Apabakiba bakabuja undela ngabatangacha Nhwalo Gwambone pi ijiji ndu ya Samalia.

Filipo ammaticha mmeka uloi jwa Ethiopia

²⁶ Mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngannengela Filipino, “Mpanganike nnyende kubanda kupetela ndela ejiboke Kuyelusalemu kujenda ku Gaza.” Ndela jenie kupetekaje machoba ganga. ²⁷ Filipino ngapanganika,

ngatumbu mwanja. Kingobucho kukiba na mundu jumwe Muethiopia, mmeka uloi jwa linyongolo jwa Kandeke juku Ethiopia, ojwabekigwe panani ja ilebe yakwe yoa, na akiba ajeile Kuyelusalemu kunng'ongalela

Nnoongo na kingobu chenye akiba akabuja kachakwe mumutuka jakwe jukuuta. ²⁸ Apakiba mumwanja akiba akachoma kitabu cha n nondoli Isaya. ²⁹ Uhuke jwa Chwapi ngannengela Filipo, “Nnyende mpaka ku mutuka makatame papipi najo.” ³⁰ Filipo ngabutukila papipi na mutuka, ngannyoa mundu jwenio akachoma paali pa kitabu cha n nondoli Isaya. Penia Filipo ngankonya, “Bo, magamanyi genia ganchoma?”

³¹ Mundu jwenio ngannyanga, “Nhotola bo kumanya panga mundu kunongolea?” Penia ngampembela Filipo aombele mumutuka atame pamwe nakwe. ³² Paali pa majandiko Gachwapi apakiba akachoma pakiba paandikigwe yene, “Akiba andi limbelele elipelekigwa kuchinjigwa, andi mwana limbelele apatama nuu apabunhweketa majuni.

Jwombe alongi kileje.

³³ Ngakachipiigwa na ngajimigwa echapala. Abije jwapakuotola kulongela na lungolo lwakwe, magambu bwomi gakwe padunia uboigwe.”

³⁴ Mwethopia jwenio ngannengela Filipo, “Unengele, n nondoli jwenio alenga nhwalo nike? Alenga ilebe yenje gambu gakwe mwene andaje magambu ga mundu jonge?” ³⁵ Penia, Filipo ngatumbula upapa pa Majandiko Gachwapi, ngannengela Nhwalo Gwambone gwa Yesu. ³⁶ Apakiba tango bakajenda undela, ngabaika paali pina mache, na ofisa jwenio ngalenga, “Paali pamba mache gabile, bo kinike chikipa kunhwibila kubaticigwa?” ³⁷ Filipo ngalenga, “Anda nhwamini kwa moja gwinu

gwoa nhwotwile kubatichitigwa.” Jwombe ngajanga, “Elo, amine kube Yesu Kilsto nga Mwana jwa Nnoongo.”

³⁸ Penia, ofisa ngaamulicha mutuka jela jijeme, na boa Filipo na ofisa ngabaelela kumache, na Filipo ngammaticha. ³⁹ Apabapitanga umache Filipo ngatoligwa na Uhuke jwa Angwana. Ofisa amwenije kabele Filipo, nambu ngajendeke na mwanja gwakwe kongo aali mwojo. ⁴⁰ Filipo ajitukila abi kukilambo cha Azoto, ngapeta muilambo yoa akatangacha Nhwalo Gwambone mpaka paika kukilambo chuku Kaisalia.

9

Sauli annyekete Yesu (Matayo 22:6-16; 26:12-18)

¹ Kingobu chenie Sauli ngajonjake iticho ya kakoma akinapunji ba Angwana. Ngajenda kwa Akakung'i akolongwa, ² na ngajopa bampe balua ju kulaya ku majumba gukugongalela ga Akayahudi okwo ku Damasko, ibe anda bakolile kwenio akinalome andaje akikege abakengama ndela ja Angwana, bapukile na kaleta Kuyelusalemu.

³ Nambu apakiba undela papipi na kuika ku Damasko, kingobu tu lumuli kuboka kunani ngulummulika tii nde. ⁴ Ngagwe pae nu kulijoa lilobe lyakannengela, “Sauli, Sauli! Mboni umboteka?”

⁵ Sauli ngakonya, “Angwana Mwe mabeneke?”

Lilobe ngililenga, “Ne na Yesu maumboteka.”
 6 “Nambu ngoe nnyinuke nnyeme, nnyende kunyini kwenio mamakalengaligwa echimpaligwa ukamula.”

7 Bandu abatyangita pamwe na Sauli ngabajema penia, bakiba nuu, ngibilijoa lilobe lela nambu bammwenije mundu jwajoa. 8 Sauli ngajinuka, apajiga kueku mio gakwe aotwije kukibona kilebe. Penia bandu bala ngabannongolea kukunkamu luboko mpaka ku Damasko. 9 Sauli ngatama kwa machoba matatu aotwije kulola, na kingobu chenye aliye kilebe andaje kunywe chochoa.

10 Kwenio, ku Damasko pakiba na napunji jumwe ojwakemigwa Anania. Angwana ngabannengela mumalolo, “Anania!”

Anania ngajeketa, “Mbi pamba, Angwana.”

11 Angwana ngabannengela, “Mpanganike nnyende kundela ejikemigwa Ndela ja Kipola, na kunyumba ja Yuda nkonyeke mundu jumwe ju kuboka ku Taso ojwakemigwa Sauli. Ngoe atenda kugongalela, 12 na mumalolo ngamona mundu ojwakemigwa Anania akajingila unyumba kummekela maboko ibe aotole kulola kabele.”

13 Nambu Anania ngajanga, “Angwana, nyoine minhalo ja mundu ojo kuboke ku bandu ndu, nyoine nhwalo gwa mabaja agabatendelingi bandu ba Nnoongo bu Kuyelusalemu. 14 Na aike pamba abi ni kinala kuboka kwa akakung'i akolongwa kapukilanga boa abanng'ongalela mwenga.”

15 Angwana ngabannengela, “Nnyenda tu, magambu nampambwi jwenio abe chombo

chango, atangache liina lyango kuilambo yoa na akangwana nu kubandu bu Kuisilaeli. ¹⁶ Ne manannaya jwenio goa agapaligwa kupotekigwa magambu gwa liina lyango.”

¹⁷ Anania ngajenda, ngajingila munyumba omwakiba Sauli, na ngabeka maboko gakwe panani jakwe. Ngalenga, “Malongo ana Sauli, Angwana ana Yesu abampitila undela kingobu echimakiba makaika pamba, bangingite nenga ibe mpate kulola kabele na ntwele Uhuke jwa Chwapi.” ¹⁸ Upo ngitola ilebe andi mangalabata ga chamaki kuboke mumio ga Sauli, ngaotola kulola kabele. Ngajema nu ngabatichwa, ¹⁹ na kuboka pa kulye chakulya, makakala gakwe ngagammujila.

Sauli atangacha ku Damasko

Sauli ngatama machoba machoko pamwe na akinapunji ku Damasko. ²⁰ Ngajenda mpaka ku majumba gu kugongalela Nnoongo na ngatum-bula kutangacha kutenda Yesu nga Mwana jwa Nnoongo.

²¹ Boa abannyoa ngabaomongwa nukonya, bakalenga, “Bo ojo ujwajoje jubakoma bandu Kuyelusalemu abakiba bakagongalela kwa liina lya Yesu? Kabe aikila pamba apaala kapukila bandu benia na kapeleka kwa akakung’i akolongwa?”

²² Nambu matangacho ga Sauli ngagajonjekea kube na makakala muno, nu kuchalakicha kube Yesu nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo, Akayahudi abatamanga ku Damasko bannyangitije jwombe.

²³ Kuboka pa machoba ndu kupeta, Akayahudi ngabakongana pamwe na ngabapangana kunkoma Sauli, ²⁴ nambu Sauli ngalengeligwa njama jenie. Kilo na mui ngabannyobelanga pimilyango ji kujingalila kunnyini ibe bankomange. ²⁵ Nambu lichoba limwe kilo akinapunji bakwe Sauli ngabantola jwombe ngabampia panja kupete pililanga li lumati, ngubunhuluya nkati ja kikapo kikolongwa.

Sauli abuja Kuyelusalemu

²⁶ Sauli ngabuja Kuyelusalemu na ngajiga kengamana na akinapunji. Nambu bunhwaminije kube akiba napunji, na boa ngabannyogopa. ²⁷ Penia Banaba ngaika kunnyangata nu kumpeleka kwa achandundame. Ngabalandulila angweto Sauli apababweni Angwana undela na Angwana ngabalonge nakwe. Ngabalenge uyo Sauli akiba akatangacha ku Damasko ku liina lya Yesu pangajogopa. ²⁸ Sauli ngatama pamwe na angweto, ngatyanga Kuyelusalemu kwoa akatangacha lilobe lya Angwana panga jogopa. ²⁹ Kabe uyo ngalongela nukutaukana na Akayahudi abalongela Kigiliki, nambu angweto ngabapala kunkoma. ³⁰ Abaamine apabajoa kilebe chenie, ngabantola Sauli, ngabampeleka ku Kaisalia, ngabanneka ajende ku Taso.

³¹ Kingobu chenie kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto ngikibe tengela Kuyudea nu Kugalilaya nu Kusamalia joa. Ngikibe na makakala nukola na bandu ngabajonjake kube ndu kuwecho gwa Uhuke jwa Chwapi.

Petulo ajenda ku Lida na ku Yopa

³² Petulo ngatyanga kila paali ngaika ku bandu ba Nnoongo abatamanga ku Lida. ³³ Kwenio ngankolela mundu jumwe ojwakemigwa Enea ojwakiba apolite mmele kukungobu cha yaka nane akiba agolwike pikindanda. ³⁴ Petulo nganengela, “Enea, Yesu Kilisto annamia. Nnyinuke ntandike kindanda chinu.” Upo Enea ngajinuka. ³⁵ Bandu boa ba Lida na Solani ngabammona Enea, na boa ngababujila Angwana.

³⁶ Kukiba na munkege jumwe kukilambo cha Yopa ojwakemigwa Tabitha, Kukiyunani nga Dolika, mana gakwe, Mbala. Munkege jwenio akamula gambone kajangata akaoko. ³⁷ Kukungobu chenye akiba ntamwe, ngawe. Bandu ngubujoya nchiba gwakwe ngubugoneka muchumbi kugolofa. ³⁸ Kuyopa kukiba kutalije na ku Lida, na bandu buku Yopa akinapunji pabamanya kutenda Petulo abi ku Lida ngabakinga bandu abena bakannenge Petulo nhwalo gwenio, “Chonde nhwike kongo chokwe.” ³⁹ Penia, Petulo ngajabula pamwe nabo. Kuika tu ngabampeleka kugolofa kuchumbi. Kwenio akinawele ajingi ngabantindila Petulo bakaguta nukunnaya ngobo eyachona Dolika kingobu apakiba mmomi. ⁴⁰ Petulo ngabapia panja boa, ngakilikitila, ngagongalela Nnoongo. Kuboka penia ngautendebukia nchiba ngalenga, “Tabitha, nnyimuke.” Na jwombe ngaekula mio gakwe na apammona Petulo, ngajimuka kutama. ⁴¹ Petulo ngannyangata kunnyinula,

kuboka penia ngabakema bandu ba Nnoongo na akanawele, ngabakamuya abi mmomi kwabe. ⁴² Nhwalo gwenio ngujoanika kila paali ku Yopa, na bandu ajingi ngabaamini Angwana. ⁴³ Petulo ngatama machoba ndu ku Yopa, atama kwa mundu jumwe pundi jwa mambendela ojwtakemigwa Simoni.

10

Petulo na Konelio

¹ Kukiba na mundu jumwe ku Kaisalia ojwtakemigwa Konelio, nkolongwa jwa kikuta cha manjolinjoli chuku Loma kikemigwa, “Kikuta cha manjolinjoli guku Italia.” ² Akiba mundu jwambone, jwombe pamwe na akalonga mundu boa bann'ongalela Nnoongo, akiba akatenda ile ijingi ya kajangata akaicho ba Kiyaudi na akiba akagongalela Nnoongo kila kingobu. ³ Ikiba saa tisa kimuyo, mumalolo ngammona mpakachi jwa Nnoongo kuboka kumbengu akajingila unyumba nu kunnengela, “Konelio!”

⁴ Konelio ngannoleke muno mpakachi jwenio kukujogopa, ngannengela, “Kibi nike ananhota?”

Mpakachi jwenio ngajanga, “Nnoongo annyeketile kugongalela kwinu na malumbo ginu kwa akaicho, na alibiliije. ⁵ Ngoe makeinge bandu ku Yopa bakankeme mundu jumwe ojwtakemigwa Simoni, kuliina lenge Petulo. ⁶ Jwombe nng'eni jwa Simoni pundi jwa mambendela nyumba jakwe jibi papipi na baali.”

⁷ Na mpakachi kuboka kumbengu apajomola kulenga genia ngajabula, Konelio ngabakema akapakachi abena bakachakwe na nnenda, ojwakiba akanng'ongalela Nnoongo. ⁸ Ngabalengela goa agapitile, ngabakinga ku Yopa.

⁹ Malabo jakwe, bandu akatatu benia kongo babi tango mumwanja, nambu papipi na kuika ku Yopa, Petulo ngaombela kunani ja dali ikiba saa sita mui ibe akagongalele.

¹⁰ Ngijimmina njala ngapala kile chukulye, kingobu chakulya apikikiba chakatelekigwa, ngalola malolo.

¹¹ Ngajibona mbengu jiwekuligwe ni kilebe andi ngobo jikikiyeka ngolongwa jakauluigwa pae kongo jikamuligwe mumalombola gakwe ncheche. ¹² Nkati ja ngobo jikikiweka jenie mukiba na kila inyama, inyama ina makongono ncheche, inyama eikwaba ni ijuni yu kunani. ¹³ Ngalijoa lilobe lyakalenga, “Nnyinuke, Petulo, nchinje nnie!”

¹⁴ Nambu Petulo ngalenga, “Ije, Angwana! Ne nanalyeje kile chochoa chu nhwilo andaje kichapu.”

¹⁵ Lilobe lela ngilijoanika kabele lyakalenga, “Mikikemaje ichapu ilebe eyaijegwiye Nnoongo!”

¹⁶ Nhwalo gwenio upiti patatu, na pukujomolela yoa ngitoligwa kujenda kumbengu.

¹⁷ Petulo apakiba tango akaomongwa mana ja malolo genia, bandu abakakingigwa na Konelio, kuboka pa kuimanya nyumba ja Simoni, ngabaika nnongi ja nnyango. ¹⁸ Ngabakema nukonya, “Abi nng'eni pamba ojawakemigwa Simoni Petulo?”

¹⁹ Petulo akiba tango akajiga kugamanya malolo gala na penia Uhuke jwa Nnoongo ngannengela, “Mpenakie! Babi bandu akatatu pamba batenda mpalapala. ²⁰ Nhwuluke chokwe na makapweleje kujenda pamwe nangweto magambu nenga nanakingite.” ²¹ Penia Petulo ngauluka pae, ngabalengela bandu benia, “Nenga nga mundu jumampalapala. Kunike nhwikilinge?”

²² Angweto ngabannyanga, “Nkolongwa jwa akalenda Konelio mundu jwambone, ojwanng'ongalela Nnoongo na juna kupata ichima muno nnongi ja Akayahudi boa, atukingite. Ngalengeligwa na mpakachi jwa Chwapi kuboka kumbengu bakinge bandu kwinu, ankoke kachakwe kupala apenakie kilebe chochoa echimpakulongela.” ²³ Petulo ngabapokela unyumba, ngabape paali pu kugoloka kilo.

Malabo jakwe, Petulo ngatumbula mwanja pamwe na angweto, na bange abaamine ba kwenio ku Yopa ngabalongwana nakwe. ²⁴ Lichoba eliika ngabaika ku Kaisalia na kwenio Konelio atela kalenda pamwe na akalongo na akaganja ababakokite. ²⁵ Petulo apakiba akajingila, Konelio ngapita panja kumpokela, ngakilikitila majugwa nnongi ja Petulo. ²⁶ Nambu Petulo ngannyinula, ngannengela, “Nnyeme, magabu nenga namundu tu.” ²⁷ Petulo ngajendekea kulongela na Konelio kongo bakajingila unyumba omwabakolela bandu ajingi bakonganinge. ²⁸ Petulo ngabalengela, “Mang-

weto mmene mmanyi kube Nhyahudi jwajoa akanakigwe na malagilo gakwe ga dini kube lyabe limwe na bandu banga Akayahudi. Nambu Nnoongo anaite nakanhwachilaje mundu jwajoa kube nhwilo andaje nchapu. ²⁹ Kwa magambu genia, apaungemangita nhike panga pwelea. Nankonyanga, ungemalinga nike?”

³⁰ Konelio ngalenga, “Machoba matatu agapetite kingobu andi uchenje, saa tisa kimuyo, nakiba nakagongalela kuchumbi jango. Kingobucho, mundu ojwakiba akwindite ngobo ina kung'ala ngajema nnongi jango, ³¹ ngalenga, ‘Konelio! Kugongalela kwinu na malumbo ginu kwa akacho Nnoongo ajeketile. ³² Mankinge mundu ajende ku Yopa akankeme mundu jumwe ojwakemigwa Simoni, ku liina lenge Petulo. Jwombe nng'eni jwa Simoni pundi jwa mambendela papipi na baali.’ ³³ Ku yenie nganagila nhwalo nhwike chokwe na mwe ntei chwapi kuika. Ngoe twe tubi nnongi ja Nnoongo, kupenakia chochoa echibunhwamuliche Angwana kulenga.”

Petulo batangachi bandu

³⁴ Penia Petulo ngatumbu kulenga, “Ngoe manyi kube kweli Nnoongo kupembulaje. ³⁵ Nambu kila kilambo mundu anda akamu gapala Nnoongo kujeketiligwa na jwenio, kujalije mundu kilambo chaboka. ³⁶ Gongo nga nhwalo Nnoongo ogwaupelika ku bandu ba Isilaeli, akatangacha Nhwalo Gwambone oguleta tengela kundela ja Yesu Kilisto ojwapambuligwe na Nnoongo, ojwabi Nngwana

jwa boa. ³⁷ Mangweto mmanyi nhwalo ogupitile kukilambo choa cha Kuyudea, kutumbu Ku Galilaya kuboka pa Yohana kutangacha nhwalo gwa kubaticha. ³⁸ Mummanyi Yesu jwa ku Nazaleti Nnoongo apampambwile kukunyelela Uhuke jwa Chwapi na makakala. Ngajenda kila paali, akatenda gambone na kalamia boa ababoneligwe na Mmaja, gambu Nnoongo akiba pamwe nakwe. ³⁹ Natwe takachaili ba minhalo joa ajatenda kukilambo cha Akayahudi na kukilambo cha Yelusalemu. Penia ngabankoma kukummamba panchalaba. ⁴⁰ Nambu Nnoongo ngannyoa lichoba lya tatu nu kuntenda abonekane, ⁴¹ kubandu boaje, nambu kwa baba Nnoongo abapambuligwe babe akachaili bakwe, yani twenga twatulile nu kunywe pamwe nakwe kuboka pa kuyoka kwakwe kuboke kwa abawile. ⁴² Ngatuamulicha tutangache Nhwalo Gwambone ku bandu boa nu kuchalakicha kutenda jwombe nga ojwapambuligwe na Nnoongo abe akimu jwa ababi ammomi na abawile. ⁴³ Akalondoli boa ngabachalakicha nhwalo gwakwe kube kila mundu ojwapakunhwamini malekegigwa mabaja gakwe goa kulina lyakwe.”

Bandu banga Akayahudi bapokelanga Uhuke jwa Chwapi

⁴⁴ Kingobu Petulo apakiba tango akalongela malobe genia, Uhuke jwa Chwapi ngabauluk-ila boa abakiba bakapenakia nhwalo gwenio. ⁴⁵ Akayahudi abaamine abaikalinge pamwe na Petulo kuboke ku Yopa ngabaomongwa kube

Nnoongo ngabape hupo ja Uhuke jwa Chwapi uyo bandu banga Akayahudi. ⁴⁶ Gambu ngabajoanga bakalongela kukilonge kiyono bakankoleya Nnoongo. Petulo ngalenga, ⁴⁷ “Bandu bamba bapokile Uhuke jwa Chwapi andi twenga tubene apatumpokile. Bo, abi mundu jwajoa ojwaotwi kakanakia bakabaticigwaje kwa mache?” ⁴⁸ Kuyenie, ngaamulicha babaticigwe kuliina Iya Yesu Kilisto ojwapambuligwe na Nnoongo. Penia ngabannyopa atame nabo kwa machoba machoko.

11

Petulo ajenda kulenga kalenge bandu abaamini ba Kuyelusalemu

¹ Achandundame na abaamine bange buku Yudea ngabajoa kutenda bandu banga Akayahudi uyo bapokalinge lilobe Iya Nnoongo. ² Petulo apabuja Kuyelusalemu, Akayahudi abaamine abapala bandu banga Akayahudi bainigwe, ngabanchonjoya kulenga, ³ “Mwenga ngantama kachabe bandu bangainigwa nu kulye nabo pamwe!” ⁴ Penia Petulo ngabalenge tela nhwalo ogupitila kuboka pututumbulaga,

⁵ “Kingobu apanakiba nakagongalela kunnyini ku Yopa, nganola malolo. Nginikibona kilebe chikaika pae kikiba andi ngobo jikikiyeka ngolongwa jakauluigwa pae kuboka kumbengu kongo jikamuligwe mumalombola gakwe ncheche, jibekigwe papipi jango. ⁶ Nganolakea muno kukuingakia nginibona inyama ina makongono ncheche, inyama ya mpongoti na

yukulanga ni inyama eikwaba ni ijuni yukunani.
⁷ Kubokapenia nginilijoa lilobe lyakalenga, ‘Petulo nnyinuke, nchinje nnie!’ ⁸ Nambu ne nganenga, ‘Ije, Angwana! Chanajingije mukano jango chakulya chu nhwilo andaje kichapu.’ ⁹ Lilobe lela ngilijoanika kabele kuboka kumbengu, ‘Mikikemaje ichapu ilebe ijeguigwe na Nnoongo.’ ¹⁰ Nhwalo gwenio upiti patatu, na pukujomolela yoa ngitoligwa kujenda kumbengu. ¹¹ Upo, bandu akatatu abakiba bakingigwe kwango kuboka kwa Kaisalia ngabaika kunyumba ejinakiba nakatama. ¹² Uhuke jwa Nnoongo nganengela nyende pamwe nangweto panga mbwele. Abaamine sita ngabalongwana pamwe na nenga kujenda ku Kaisalia na kwenio ngutuika kachakwe Konelio. ¹³ Jwenio ngatulengela apammona mpakachi kuboka kumbengu ajemite kachakwe nukunenge, ‘Mankinge mundu ajende ku Yopa akankeme mundu jumwe ojwakemigwa Simoni, lengi liina Petulo. ¹⁴ Jwenio mannengela malobe agabakuntenda mwenga nakalongo binu nkomboligwa.’ ¹⁵ Na panatumbala kulongela tu, Uhuke jwa Chwapi ngabaulukila andi apatuulukila twenga pukutumbulaga. ¹⁶ Penia ngangombakela malobe ga Angwana gabalenga, ‘Yohana abaticha kwa mache, nambu mangweto mammatichigwa ku Uhuke jwa Chwapi.’ ¹⁷ Anda Nnoongo bapile lilumbo uyo bandu banga akayahudi lilumbo ulyale elyatupa twenga apataamina Angwana ana Yesu Kilisto, bo, ne nabeneke nphoto kunkana Nnoongo?”

¹⁸ Angweto pabajoa genia, ngabakotoka kutauka na ngaba nkolea Nnoongo, kulenga, “Nnoongo bapi lilanga bandu banga akayahudi lyu kulapa mabaja gabe bapatange bwomi!”

Bandu abaamine buku Antiokia

¹⁹ Kuboke kupotekigwa kukupitila kingobu apakomigwa Stefano, abaamine ngaba pwiликana. Bange ngabajenda mpaka kilambo ya Kufoinike na Kukupulo na Kuantiohia bakatangacha nhwalo gwa Nnoongo kwa Akayahudi jika. ²⁰ Nambu abaamine bange kuboka kukilambo chiku Kupulo na Kulene, ngabajenda kukilambo cha Kuantiohia nu kutangacha Nhwalo Gwambone gwa Angwana ana Yesu ku bandu Akayahudi Bikigiliki. ²¹ Makakala ga Angwana ngagabe pamwe na angweto na bandu ajingi ngabaamini na kabuji Angwana. ²² Nhwalo gu kile chenie ngujoanika kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto chu Kuyelusalemu, yene ngabankinga Banaba ajende ku Antiokia. ²³ Kingobu apaika kwenio nakabona bandu Nnoongo pabapi upeelee ngaala moja nakakwajalila angweto boa babe na imani ja kweli ka Angwana kumyojo jabe joa. ²⁴ Banaba akiba mundu jwambone ojwatweli Uhuke jwa Chwapi na imani, na bandu ajingi ngabautigwa ka Angwana.

²⁵ Penia Banaba ngajenda ku Taso kumpalapa Sauli. ²⁶ Apampata, ngabanneta Kuantiohia, na boa abena ngabatama ni kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. Kwenio ku Antiokia, kuku-tumbula kakema akinapunji aka Kilisto.

²⁷ Kingobu chenye, bange akalondoli ngabaika ku Antiokia kuboke Kuyelusalemu. ²⁸ Jumwe kati jabe ojwakemigwa Agabo ngajema na kuwecho gwa Uhuke jwa Nnoongo ngalondola kutenda kupakube na njala ngolongwa kuilambo yoa. Njala jenye jikiba kingobu Kilaudio apakiba ntawala. ²⁹ Akinapunji ngabaamu kila mundu tela na uwecho gwakwe apeleke chachoa kupala kajangata abaamine abakiba bakatama ku Yudea. ³⁰ Ngabatenda genia nukupeleka chango yabe kwa akinanhota bi ikuta ya bandu abanhwamine Kilisto kupete maboko ga Banaba na Sauli.

12

Likanicha liyanga kupotekigwa

¹ Kingobu chenye, Nngwana Helode ngatumbu kapoteka bange kati ja kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto. ² Ngankoma ku upanga Yakobo nnongo gwa Yohana. ³ Helode palola kube kikobo chenye kite kaalalila Akayahudi, ngajenda kumpuki Petulo. Kile chenye kikamuligwa kingobu cha Mpapala gwa Mikate Jangajeligwa Amila. ⁴ Kuboka pukupukaligwa, Petulo ngaba mmeka kukipungo, kwenio ngabammeka alendeligwe muikuta ncheche ina akalenda ncheche ncheche. Helode apanga kumpia Petulo pukongolou kuboka pa mpapala gwa Pasaka. ⁵ Petulo apakiba mukipungo, kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto kikiba chakagongalela ku Nnoongo.

Petulo alekekigwa kuboke mukipungo

⁶ Tango nukuikaje lichoba lyale Helode papala kumpia Petulo puukongolou, licho kilo jakwe Petulo akiba agolwike panakati ja akalendei abena. Akiba atabaligwe mitondolo mibena, na akalenda bakiba bakalendela nniango gwa kipungo. ⁷ Upo, mpakachi jwa Angwana kuboka kumbengu ngajema papipi na jwenio na lumuli ngulumulika chumbi cha kipungo. Mpakachi ngannyukanyuka Petulo pilipamba akalenga, “Nnyinuke chokwe!” Kingobu uchache mitondolo ngijikuluguka kuboke mumaboko gakwe. ⁸ Mpakachi ngannengela, “Mikitabe luunga lwinu, nkwinde ilatu yinu.” Ngatenda yene. Kuboka penia mpakachi jwenio ngannengela, “Nkwinde likoti linu, ungengame.” ⁹ Petulo ngankengama panja ja kipungo nambu amanyije kutenda genia gakamuligwe na mpakachi jwenio gakiba ga kweli, akita atela kulola malolo. ¹⁰ Ngabapeta pukutumbu ulenda na pukubwelea ulenda, kuboka penia ngabaika pa nniango gwa choma kujenda kunnyini. Nniango gwenio ngujogoka gwene na angweto ngabapita panja. Ngababe kujenda pawe kingobu tu mpakachi jwa Angwana nganneka Petulo.

¹¹ Petulo ngamanya agampitile, ngalenga, “Ngoe manyi kipola! Angwana bankingite mpakachi jwabe kuboka kumbengu angombole kuboke mumakakala ga Helode nu kuboke mwilebe yoa eibayobalila bandu bu Kuhyahudi ipitile.”

¹² Apamanya yene ngajenda kachakwe Maliamu umamundu Yohana ojwakemigwa Maluko. Mwenio bandu ajingi bakiba

bakonganinge bakagongalela. ¹³ Petulo ngagomba oti pa nniango panja na mpakachi jumwe nhwenja ojwakemigwa Loda, ngajenda pa nniango kujekete otina. ¹⁴ Nhwenja jwenio ngalimanya lilobe lya Petulo ngaala moja muno ngabuja unyumba lubelo nakalenge bandu kutenda Petulo ajemite panja. ¹⁵ Bandu gabannenga nhwenja jo, “Matamwe machonjo!” Nambu jwombe ngayangala kulenga kweli angweto ngabannengela lyenie lihoka lyakwe.

¹⁶ Petulo akiba akajendekela kugomba oti. Pukujomolela ngabajogolanga nniango na pabammona ngabaomongwa. ¹⁷ Petulo ngabaponge luboko batamange nu, ngabalandulila paboigwe mukipungo na Angwana. Penia ngabalagila, “Makannenge Yakobo na bandu bange abaamine,” kubokapenie ngabaleka ngajenda konge.

¹⁸ Pukuchaga, ngukupiti mbwele kati ja akalenda, chikipiti kwa Petulo? ¹⁹ Helode ngaamulicha bampalepale nambu baotalingije kumpata. Penia ngaamulicha akalenda bala bakonyange, ngaamulicha bakomigwe.

Paulo kubokapenia ngaboka ku Yudea ngajenda ku Kaisalia okwatama kalakala.

Kiu cha Helode

²⁰ Helode ngabachimwa bandu bi kilambo chi ku Tilo na Sidoni, nambu angweto ngaba kinga bandu kunnyendele Helode. Na ngweto ngabampata oti Bulasto, ojwakiba nkolongwa jwa Boma ja ngwana Helode. Kubokapenia ngabannyendele Helode kunnyopa kube tengela,

magambu kilambo chabe kihyobalela kupata chakulya kuboke kilambo cha Angwana Helode.

²¹ Lichoba limwe elipambuligwe na Helode ngakwinda ngobo ikingwana, nukutama kitebu cha kingwana na ngalonge na bandu. ²² Bandu ngaba chobela kulenga, “Lilobe lende lya munduje, nambu nnongo.” ²³ Upo mpakachi jwa Angwana nganng'wia Helode pae, magambu ampige kibumo Nnoongo. Ngaleligwa na mabongo nukuwe.

²⁴ Lilobe lya Nnoongo ngilijendeke kujoanika nu kola.

²⁵ Banaba na Sauli ngabajomo liengo lyabe lyabakingigwe ngababuja kabele Kuyelusalemu, uyo ngabantola Yohana ojwakemigwa Maluko.

13

Banaba na Sauli bapambuligwa nukingigwa

¹ Kati ji kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto Kuantiohia kukiba na akalondoli bange na akaboli. Benia nga Banaba na Simioni ojwakemigwa Mpili, Lukio kuboke ku Kulene, Manaeni ojwannela Nngwana Helode na Sauli.

² Apabakiba bakagongalela kwa Angwana nu kupunga, Uhuke jwa Chwapi ngabalengela, “Um-bambulilange Banaba na Sauli, bakamulange liengo elinakemile.”

³ Ngabapunga nu kugongalela, nu kabekelanga maboko panani jabe, ngabaleka bajabulange.

Kukupulo

⁴ Banaba na Sauli apabakingigwa na Uhuke jwa Chwapi, ngabajenda mpaka ku Seleukia nu

kuboka kwenio ngabaombe mungalaba kujenda Kukupulo. ⁵ Kingobu apabaikanga ku Salami, ngabatangacha lilobe lya Nnoongo ku nyumba ya kugongalela ya Akayahudi. Na angweto bakiba na Yohana abe mpakachi jwabe.

⁶ Angweto ngabatyanga kupete kingono chimwe cha kichilu mpaka ku Pafu, okwabankolela mundu jumwe nhwabe ojwakemigwa Bali Yesu, Nhyahudi ojwakitenda nnonboli. ⁷ Mundu jwenio akiba nng'anja jwa nkolongwa jwa kichilu, ojwakemigwa Segio Paulo ojwakiba juna malango, ngabakema Banaba na Sauli magambu apala kupenakia lilobe lya Nnoongo. ⁸ Nambu nhwabe jwenio Bali Yesu, liina lyenie ku Kukiyunani mankema Elima, ngajiga katauka Banaba na Sauli na kunhwibalakia nkolongwa jwa kichilu akaaminije imani yene. ⁹ Penia Sauli ojwakemigwa Paulo, kongo atweli Uhuke jwa Chwapi, ngampikia mio nhwabe Elima ¹⁰ kulenga, “Mwe mamwana jwa Mmaja! Namangondwa kukilebe chochoa chambone chapala Nnoongo. Mwe ntweli ndela ndu yubaja na mwe kila kingobu nnyiga kujigalambuya kweli ja Angwana kube uwangi! ¹¹ Ngoe luboko lwa Angwana lupakunhukumu, mma kinjwilili na milibonaje lichoba kusingobu.”

Upo ngongobwi nulubendu ngulunhwikalila Elima na ngabe kinjwilili na ngatumbu kupupukia kongo na kongo akampalapala mundu jukunkamu luboko annongaleye. ¹² Nkolongwa jwenio apalola agapitile, ngaamini, ngaomongwa maboulo ga nhwalo gwa Angwana.

Kuantiokia ja Kupisia

¹³ Paulo na akajakwe ngabaombe muntumbwi kuboke Kupafo ngabaika Kupega kunnyini Kupamfilia, kwenio Yohana ngabaleka ngabuja Kuyelusalemu. ¹⁴ Angweto ngabajendeke na mwanja kuboke ku Pega mpaka kunnyini ku Antiokia ku Pisidia, na Lichoba lya Kupomolela ngabajingi munyumba ja kugongalela Nnoongo, ngabatama. ¹⁵ Kuboka pa kuchoma kitabu cha Malagilo ga Musa na majandiko ga akalondoli ba Nnoongo, akakolongwa ba nyumba ja kugongalela ngabalagi nhwalo gongo, “Makalongo, anda nkveti nhwalo gwa kalengela bandu kupala balimbe mwojo, nnengange.” ¹⁶ Paulo ngajema, ngaponga luboko, ngatumbu kulenga,

“Mabandu ba Kuisilaeli na bandu manga akaisilaeli mamunng'ongale Nnoongo, umbenakiange! ¹⁷ Nnoongo jwa bandu ba Kuisilaeli ngabapambula akahoka bito na kape indimba muno bandu aba kugeni okwo Kumisili. Nnoongo ngababoya kwenio kuwecho nkolongwa, ¹⁸ na ngabaimbali yaka alubaini kupongoti. ¹⁹ Ngabajomo bandu makabila saba kukilambo chi Kanaani na kape kilambo chenie kube chabe. ²⁰ Goaga gatendigwa kwa yaka alubaini nu nhwano.

“Kuboka penia ngabape bukuhukumula mpaka kingobu cha nnondoli Samweli. ²¹ Penia ngabajopa bape nngwana, Nnoongo ngabape Sauli mwana jwa Kishi jwa kabi ja Benjamini, kube nngwana jwabe ku yaka alubaini. ²² Kuboka pu kummoya Sauli, Nnoongo ngampambu Daudi kube nngwana

jwabe. Ngachalakicha kulenga, ‘Nammweni Daudi mwana jwa Yese mundu ojwanampala, mundu ojwapakamu goa aganampala akamule.’²³ Jwenio nga Yesu ju kibeledi cha Daudi, Nnoongo ojwantei Nkomboi jwa bandu bu Kuisilaeli, andi apalagila. ²⁴ Tango Yesu nu kutumbwaje maengo gakwe, Yohana ngatangacha ku bandu boa bu Kuisilaeli kutenda balape mabaja gabe na babatichigwe. ²⁵ Na Yohana apabandakila kujomola liengo lyakwe, ngabalenge bandu, ‘Mangweto nhwachanga ne nabeneke? Ne ojumnenda kuika joje. Nambu mpenekiange! Jwombe maika kuboka pango ne, nane kuotwaje kulugula ngoji yi ilatu yakwe.’

²⁶ “Malongo bango bu Kuisilaeli, lungolo lu Ulaimu, na mmandu mmoa manga Makayahudi mamunng’ongale Nnoongo, nhwalo gukomboi gono uletigwe kwito! ²⁷ Gambu bandu abatama Kuyelusalemu na akiilongoi babe bumanyije kutenda jwenio nga Nkomboi na bamanyije malobe ga akalondoli ba Nnoongo agachomigwa Machoba goa gu Kupomalela. Na yene bagatei malobe ga akalondoli ba Nnoongo galenganile kukunhwukumu Yesu awe. ²⁸ Iganukube apatikiniye ni lilemwa li ukomigwa, ngabannyopa Pilato anhwukumu ukomigwa. ²⁹ Angweto kuboka pu kamula kila kilebe chikilengigwe Mumajandiko Gachwapi kwajwenio, angweto ngubunhwuluya kuboka munchalaba ngaba mmeka mundundangele. ³⁰ Nambu Nnoongo ngannyoya kuboka kwa abawile, ³¹ na kwamachoba ndu ngabapiti abatyanga nakwe kuboka

ku Galilaya mpaka Kuyelusalemu. Ngoe nga akachaili bakwe ku bandu bu Kuisilaeli.

³² Na twe tubi pamba kunnetelanga Nhwalo Gwambone, kile chache echalagila Nnoongo kwa akaoko bito, ³³ ngoe Nnoongo alenganakie magambu ga ingota yabe kukunnyoya Yesu kuboke kwa abawile. Andi piandikigwe mu Zabuli ja pabele,

‘Mwe Mamanango,

lele nonge bandu boa bamanye kutenda ne nawabinu.’

³⁴ Na chenje nga echalenga Nnoongo ngannyoya jwenio kuboke kwa abawile na annekitiye akabola mundundangele. Nnoongo ngalenga,

‘Manampa upeelee gwachwapi na gwa kweli

gunalagana na Daudi.’ ³⁵ Nu uyo ngalonge kabele,

‘Mannekaje mmanda jwinu jwachwapi abole mu ndundangele.’

³⁶ “Gambu Daudi akabegele agapala Nnoongo kukungobu chakwe, penia ngawe, ngachikigwa pamwe na akaoka mundu na mmele gwakwe ngubola mu ndundangele. ³⁷ Nambu jwajo ojwayoigwe na Nnoongo kuboke kwa abawile aboliteje. ³⁸ Tupala mangweto mmanyange,

makalongo ba Kuisilaeli, kupete Yesu nhwalo gwa kulekekigwa mabaja utangachigwa kwinu, ³⁹ na kila mundu ojwanhwamini Yesu kulekekigwa mabaja gakwe goa, kile chenie kabi kiwechakineje kundela ja Malagilo ga Musa. ⁴⁰ Yene mma maha, gakampataje gaga agalengigwa na akalondoli ba Nnoongo gakampitije mangweto.

41 “ ‘Mpenekiange, mangweto mammembula!
Nhwomwange na nhwobange!
Magambu chandenda lele
nhwaminangaje kile chenie,
ata ikabi mundu akannandulile mangweto!’ ”

42 Paulo na Banaba pababokanga munyumba ja kugongalela, bandu ngabakoka baike kabele lenge Lichoba li Kupomolela eliika na balanduli muno nhwalo gwenio. 43 Bandu apababoka pangongano, Paulo na Banaba ngabakengamigwa na Akayahudi ajingi na bandu banga Akayahudi aba amininge dini ja Kiyahudi. Achandundame benia ngabalonge nabo na kakweleka bajendeke kutama mu upeele gwa Nnoongo.

44 Apalibandakila Lichoba li Kupomalela bange bandu kuboka kunnyini ngabaika kupenikia lilobe lya Angwana. 45 Kingobu Akayahudi apabubona nkengeni gwa bandu, ngababe na bwu, angweto ngabatauka agalenga Paulo nu kuntukana. 46 Nambu Paulo na Banaba ngabalonge pangajogopa, kulenga, “Lilobe lya Nnoongo likiba mpaka oti lilengigwe kwinu. Nambu kuboka pu kulikana maachangitije kutenda mpaligwa kube na bwomi gwa machoba goa pangapela, tupakunneka mangweto na kajendele bandu banga Akayahudi. 47 Magambu jenje nga amuli ejibutupi Angwana, ‘Na ntei mwe mme lumuli kwa bandu banga Akayahudi, yene dunia joa majikomboligwa.’ ”

48 Kingobu bandu banga Akayahudi apabaja yene, ngaba alamwojo ngubulumbalila nhwalo gwa Angwana, na abapambuligwe

kube na bwomi gwa machoba goa pangapela ngabaamine.

⁴⁹ Lilobe lya Angwana ngilijoanika kilambo chenie. ⁵⁰ Nambu Akayahudi ngabakolekea akikege bunuuwecho biilambo yenge abakiba banga Akayahudi bakagongale Nnoongo na akinalome abajoanika bikilambo chenie. Benia ngabatumbu kapotekanga Paulo na Banaba na kabenga kilambo chenie. ⁵¹ Nambu benia ngabapyata litukunda mumakongono gabe andi kabeka nhwilo kuboka penia ngabajenda Kuikonio. ⁵² Nambu akinapunji buku Antiokia ngaba alamwojo na kutwele Uhuke jwa Chwapi.

14

Ku Ikonio

¹ Ku Ikonio Paulo na Banaba ngabajenda ku nyumba ja kugongalela ja Nnoongo andi Kuantiochia ngabalongela panga jogopa mpaka Akayahudi ajingi na Akagiliki ngubunhwamini Yesu. ² Nambu Akayahudi bange abakananga kuamini ngabakolakea bandu banga Akayahudi babembu abanhwamini Yesu. ³ Paulo na Banaba ngabatama kwenio kwa machoba majingi, ngabalongela panga jogopa nhwalo gwa Angwana, na Angwana ngabachalakicha nhwalo gwenio gubupiyanga kwa gwambone gwa Angwana, kwa kaotoya kamula ikobo na gukuomongwa. ⁴ Bandu bi kilambo chenie ngibikibagana, bange ngababe kingonu cha Akayahudi na bange kwa achandundame.

⁵ Penia bandu bange banga Akayahudi na Akayahudi, pamwe na akilongoi babe, ngabaa-mua katenda ubaja achandundame na kupala kaputa mabwe. ⁶ Kingobu achandundame apabamanya kile chenye, ngabatilila ku Lusta na ku Debe ilambo ya Lukonio na ilambo ya papipi jakwe. ⁷ Kwenio ngabatangacha Nhwalo Gwambone.

Paulo na Banaba kwenio kilambo cha Lusta na Debe

⁸ Kukilambo cha Lusta kukiba mundu ojwakiba nangwaba kuboka pukubelekwa. ⁹ Ngatama penia kupenakia malobe galongela Paulo. Paulo ngannolekea kukunhwingakia, apammona mundujo abi ni imani yukuoto kulamiigwa, ¹⁰ na ngalenga kulilobe likolongwa, “Nnyeme gwema kwa makongono ginu!” Mundu jwenio ngaomba nu kutumbu kujenda. ¹¹ Nkenga gwa bandu apaulola genia agatei Paulo, ngabatumbu kutenda manjega kukilonge chabe cha Kilukaonia, kulenga, “Milongo jituikalile kwito jibi andi putubi tubandu!” ¹² Ngabampe Banaba liina lya Zeu na Paulo magambu akiba nnongei ngabampe liina lya Heme. ¹³ Nkung'i jwa nnongo ojwakemigwa Zeu ojwakiba nikitembe chakwe kutaali na kilambo ngaleta ng'ombe na maloba nnongi ja nniango, gambu jwenio na akajakwe bapala kupanga lilumbo kwa achandundame.

¹⁴ Nambu achandundame Paulo na Banaba apabajoa echibapala kamula, ngabajwepu ngobo yabe nu kubutukila panakati jankengeni gwa bandu, kongo bakapeta kuchobela, ¹⁵ “Kunike

mangweto ntendanga yenela? Twe uyo tabandu andi mangweto! Tubi pamba kupala kutangacha Nhwalo Gwambone, kupala mileke ilebe yenie yangapaligwa, mantendebuki Nnoongo ojwabi mmomi, Nnoongo ojwapangine mbengu na dunia baali na yoa eibi nkati jakwe. ¹⁶ Kalakala Nnoongo ngabaleka bandu batendi agabapala. ¹⁷ Nambu Nnoongo akotwikeje kunnayanga iingi kutenda abile, kuilebe yambone, kunkomelanga ula kuboka kumbengu na mauno kukungobu chakwe, ampeganga chakulya nukumpeganga kuala mwojo.” ¹⁸ Achandundame baganwa kulongela genia baotalingeje kaibi bandu kape lilumbo.

¹⁹ Nambu bange Akayahudi ngabaika kuboka Antiokia nu ku Ikonio, na katenda bandu balondane na angweto, ngabamputa Paulo maganga nu kunhuta mpaka kutali ni kilambo bakita awile. ²⁰ Nambu akinapunji pabakongana pamwe nu kuntindila, ngajimuka ngabuja kunnyini. Malabo jakwe, jwombe pamwe na Banaba ngabajabula kunnyini ku Debe.

Paulo na Banaba babuja kukilambo cha ku Antiokia Kusilia

²¹ Paulo na Banaba ngabatangacha Nhwalo Gwambone ku Debe na kapata akinapunji ajingi. Kuboka penia ngabajabuja ku Lusta na ku Ikonio mpaka ku Antiokia Kupisidia. ²² Ngabaotoya akinapunji bi ilambo yenie na kape mwojo batame gwicho mu imani. Ngabalenge, mpaka oti tupete mumalago ndu kupala tujingi mukungwana cha

Nnoongo. ²³ Paulo na Banaba ngabapambu aki-nanhota ba kila kikuta cha bandu abunhwamine Kilisto kalongeleya akaamine, kuboka penia, kukugongalela nu kupunga, kabeka mulenda gwa Angwana akaamina.

²⁴ Kuboka pa kupete kilambo chi ku Pisidia, ngabaika ku Pamfilia. ²⁵ Kuboka pukutangacha Nhwalo Gwambone ku Pega ngabajenda ku Atalia. ²⁶ Kuboka kwenio ngabajingi mumeli kubuja ku Antiokia kwenio kalakala bakiba mu-peelee gwa Nnoongo na ngoe kupala bajomole liengo.

²⁷ Apabaika ku Antiokia ngababeka ngongano ya kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto bape-
nia, ngabalandulila minhalo joa Nnoongo ejatei pamwe na angweto, na apabajogolile bandu banga Akayahudi nniyango baamini. ²⁸ Na ngabatama kwa machoba ndu kwenio pamwe na akinapunji.

15

Ngongano Kuyelusalemu

¹ Bandu bange ngabaika kubokeye ku Yudea ku Antiokia ngabatumbu kabolanga abaamine balenga, kulenga, “Mangweto nukuinigwaje nkomboligwaje andi pagapaligwa Malagilo ga Musa.” ² Kile chenye ngikibeka ndu ngabatenda Paulo na Banaba balonge nabo, ngiamuligwa Paulo na Banaba pamwe na abaamine akachoko aba nhwamini Yesu buku Antiokia, bajende Kuyelusalemu kalenge achandundame na aki-nanhota kile chenye.

³ Penia kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto ngabalondana na angweto apabapetela ku Foinike na Samalia ngabalandulila bandu banga Akayahudi pabantendebuki Nnoongo, nhwalo gwenio ngugwaalali muno abaamine boa. ⁴ Kingobu apabaikanga Kuyelusalemu, ngabapokeligwa na kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto na achandundame na akinanhota, nangweto ngabalengela nhwalo gwoa Nnoongo ogwatenda pamwe nangweto. ⁵ Nambu aba nhwamini Yesu bange abakiba bikikuta cha Mafalisayo ngabajema, kulenga, “Mpaka oti bandu banga Akayahudi bainigwe na kabola bagakengame Malagilo ga Musa.”

⁶ Penia achandundame na akinanhota ngabakongana pamwe nu kuwacha muno nhwalo gwenio. ⁷ Kuboka pu konyana muno, Petulo ngajema, ngalenga, “Makalongo bango, mangweto mmanyi kutenda kalakala Nnoongo apala kunjagu nenga kati jinu ndangache Nhwalo Gwambone ku bandu banga Akayahudi, bajoe nukuamini. ⁸ Na Nnoongo, ojwamanyi mwojo gwa kila mundu, ngachalakicha kutenda bajekatile na kape angweto Uhuke jwa Chwapi andi patupi twenga. ⁹ Abagwije kati jito na angweto, ngajijeguya myojo jabe kuimani. ¹⁰ Lele, kunike kuntega Nnoongo katweka miigo akinapunji ba Yesu ata akahokabito baotwije kupoto miigo jenie, wala twenga tuotwije kupotola? ¹¹ Yeneje! Twe tuamine nu komboligwa kwa upeelee gwa Angwana ana Yesu, andi apabakomboligwe angweto.”

¹² Kikuta choa ngikitama nuu, kupenakia

Banaba na Paulo bakalandulila ikobo na yukuomongwa eikamuligwa na Nnoongo kupete maboko gabe kati ja bandu banga Akayahudi.

¹³ Apabajomola kulongela, Yakobo ngalenga, “Makalongo bango, umbenakiange! ¹⁴ Simoni alandulila agalaya Nnoongo kubandu banga akayahudi kapambu bange kati jabe babe bandu bakwe. ¹⁵ Nhwa gongo ubi tela na malobe ga akalondoli ba Nnoongo. Andi apagalenga Majandiko Gachwapi,

¹⁶ ‘Kuboka paganga mambuja kabena, balenga Angwana,

nu kuchenga kabena kiteba cha Daudi chiki-bomwike.

Mandendeke kabele maami gakwe nu kugalimbia.

¹⁷ Penia bandu boa abaigile mabaika kwango, bandu boa banga Akayahudi bapalapala Angwana.

¹⁸ Nga apabalenga Angwana, ababikibeka kile chenje kimanyikane.’”

¹⁹ Yakobo ngajendeke kulenga, “Ne mbala yene,” “Takachumbuyaje bandu banga Akayahudi abammuji Nnoongo.

²⁰ Nambu tapelekelange balua kalengelanga makalyegangaje yakulya eipangigwe lilumbo ku inyago, bileke ngongola, bakalyegangaje kinyama chochoa echikipopotoligwe na bakanywegangaje myai. ²¹ Gambu Malagilo ga Musa ngagatangachigwa tangu lolo mukila kilambo nu kuchomigwa mumajumba goa gukugongale Nnoongo kila machoba Lichoba li Kupomolela.”

Balua ja bandu banga Akayahudi abaamine

²² Achandundame na akinanhota, pamwe na kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto boa, ngabaamuanga kapambula bandu kati jabe na kakinga ku Antiokia pamwe na Paulo na Banaba. Angweto ngabampambula bandu abena Yuda ojwakemigwa Basaba na Sila benia boa bakiba akilongoi bi kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto, ²³ na ngabapeganga balua jenie,

“Twenga achandundame na akinanhota, takalongo binu, chalamu chinu mangweto makalongo manga Akayahudi mammelwike nukutama ku Antiokia na ku Silia na ku Kilikia. ²⁴ Tujoine kutenda bandu bange kuboka kachito ngabantindagana kwa malobe gabe, ngibibeka myojo jinu mumbwele. Nambu twe tatumitije genia. ²⁵ Nayenie, tuamwi pamwe kampambula bandu achoko na kakinga kwinu pamwe na akaganja bito Banaba na Paulo, ²⁶ ababekita bwomi gwabe mungondo magambu gwa liina lya Angwana ana Yesu Kilisto abapambuligwe na Nnoongo. ²⁷ Tankinga Yuda na Sila kwinu, benia angweto mabannengelanga ganga agatugaandike. ²⁸ Uhuke jwa Chwapi atulaite kutenda takantwekangaje nhwigo guna kutopa muno kupeta minhalo jenje jambone, ²⁹ makalyegangaje yakulya eipangigwe lilumbo ku inyago, makanywegangaje myai, makalyegangaje nyama ja kinyama chochoa echikipopotoligwe, nnekange ngongola. Mantendanga chwapi anda nnyepangite kamu minhalo jenie. Makajimukage.”

³⁰ Kuboka pa katabuka, bandu benia ngabaleka ngabajenda ku Antiokia kwenio

kukikongine kikuta choa cha bandu abaamine ngabape angweto balua jenie. ³¹ Bandu pabachoma balua jenie, malobe gakwe ngagape mojo, ngabaala mojo muno. ³² Yuda na Sila, angweto bakibanga akalondoli ba Nnoongo, ngabalongela na angweto bea bakapa mojo na makakala. ³³ Kuboka pa kutama kusingobu kwenio, bandu abaamine buku Antiokia ngabatabuka kwa tengela, penia ngabaleka nu kubuja kwa ababakingite. ³⁴ Nambu Sila ngaamu kuigala kwenio.

³⁵ Paulo na Banaba ngabaigala ku Antiokia kusingobu, angweto pamwe na bandu ajingi ngababola nu kutangacha lilobe lya Angwana.

Paulo na Banaba batenda kulekana

³⁶ Kuboka pa machoba machoko, Paulo ngannengela Banaba, “Tubuje takatyangile akalongo mukila kilambo okututangiche lilobe lya Angwana, takalole apabajendekea.” ³⁷ Banaba ngapala kuntola na Yohana ojwakemigwa Maluko, ³⁸ nambu Paulo apaije kulongwana na Maluko, gambu pukutumbula jwenio ngabaleka ku Pamfilia nukana kujangatana muliengo lyabe. ³⁹ Penia, ngukupitila mitau muno kati jabe, ngabalekana. Banaba ngantola Maluko, ngabaombe mungalaba kujenda ku Kupulo. ⁴⁰ Na Paulo ngampambula Sila, bandu abunhwamini Yesu ba paali penia ngaba mmeka pulenda gwa upeelee gwa Angwana, ngajabula. ⁴¹ Mumwanja gwakwe ngapetela ku Silia nu ku Kilikia, kukipe

makakala kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto.

16

Timoteo akwamwa maengo pamwe na Paulo na Sila

¹ Paulo ngaika ku Debe na ku Lusta, okwatama napunji jumwe ojwakemigwa Timoteo. Umamundu uyo akiba aamine, akiba Nhyahudi, nambu awamundu bakiba Agiliki. ² Timoteo ngabanchalakicha kwambone bandu boa abaamine buku Lusta na buku Ikonio. ³ Paulo ngampala Timoteo alongwane nakwe, ku yenie nganhwina. Atenda nyene magambu Akayahudi boa abatama penia bamanyi kube awamundu Timoteo bakiba Agiliki. ⁴ Apabakiba bakapeta muilambo yene, ngabalengela bandu abaamine amuli ejiamuligwe na achandundame na akinanhota ba Kuyelusalemu, na ngabalengela angweto bijijali amuli jenie. ⁵ Penia, kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto ngikijendeke komala kuimani nu kola kukujonjake bandu kila machoba.

Malolo ga Paulo ku Toloa

⁶ Angweto ngabatyanga kupete ku kilambo cha Fulugia na kilambo cha Galatia magambu Uhuke jwa Chwapi ngabakanakia batangache nhwalo gwenio kuilambo ya Asia. ⁷ Apabaikanga kumipaka ja Bisinia, ngabajiga kujingila ku ilambo ya ku Betania, nambu Uhuke jwa Yesu ngabakanakia benia. ⁸ Kuyenie, ngabapetela ku Bisinia, ngabajenda mpaka ku Toloa. ⁹ Kilo jenie, Paulo ngalola malolo agammona mundu

jumwe jwa Makedonia ajemite papa nu kunyopa, “Nnyombeke, nhwike Makedonia mutujangate.” ¹⁰ Kingobutu Paulo pukulola malolo genia, ngutupanganika chokwe kujenda Makedonia, gambu tumanyi kutenda Nnoongo atukemite tatangachile bandu Nhwalo Gwambone.

Ukomboka kwa Lidia kukilambo cha Filipi

¹¹ Kuboke ku Toloa, ngutujenda kwa ngalaba mpaka ku Samotilake, na malabo jakwe ngutuika ku Neapoli. ¹² Kuboke kwenio, ngutujenda mpaka kukilambo cha ku Filipi, panyini pikilambo kikolongwa cha mukilambo cha Makedonia, apapakiba na kingwana cha Loma. Ngututama pikilambo chenie kwa machoba majingi. ¹³ Lichoba lya Kupomolela ngutupita panja ja kilambo, ngutujenda pambwega ja lukemba tupemelela penia paali pa Akayahudi pabakongana kunng'ongalela Nnoongo. Ngututama, ngutulongela na akikege abakonganinge paali penia. ¹⁴ Kati ja abakiba bakatupenakia akiba munkege jumwe ojwanng'ongale Nnoongo ojwakemigwa Lidia kuboke ku Tiatila, ojwakiba nhucha ngobo ya bei ngolongwa. Angwana ngubujogola moja gwakwe ngagapokela malobe ga Paulo agakiba akalongela. ¹⁵ Kuboka pa bandu ba nyumba jakwe kubaticigwa, ngatukoka akalenga, “Anda kweli nnoilinge kube nenga naamini Angwana, nhwikange ukaja ntamange.” Ngatukwajalila tujende.

Paulo na Sila babekigwe mukipungo ku Filipi

¹⁶ Lichoba limwe putujenda paali pukungongalela, ngutukongana na mpakachi kamwale

ojwakiba na nchepela ogunhwotwiya kulondola agaika. Oju bachumila uloi ndu akangwana mundu kukulondola kwakwe. ¹⁷ Ngankengama Paulo na twenga, akapeta kuchobela nu kulenga, “Angwetwa nga akapakachi ba Nnoongo Nkolongwa Ojwabi kunani! Bantangachilanga ndela ju komboka!” ¹⁸ Ngatenda yene kwa machoba majingi, mpaka Paulo ngachimwa yene ngatendabuka ngaulengela nchepela gwenio, “Ku liina Iya Yesu Kilisto nunhwamulicha mampite mundu jonjo!” Nchepela ngugummoka kingobucho.

¹⁹ Akangwana mundu pabamanya kuhyobale kwabe kupata uloi kupeile, ngabampuki Paulo na Sila ngabautanga mpaka kukitamo chakanan-hota kwa akakolongwa. ²⁰ Ngabaleta angweto mpaka ku akilongoi ba Loma nu kulenga, “Bandu bamba Akayahudi na baletanga kijonga pikil-ambo chito. ²¹ Angweto babola ikobo yanga-paligwa muma lagilo gito tubandu ba Loma na tupaligweje kuijeketela ikobo yene nu kamula.” ²² Nkenga gwa bandu ngabalondana pamwe ngugu nnyingalila Paulo na Sila.

Penia Akilongoi ba Loma ngabaulanga ngobo Paulo na Sila na ngaamulicha baputigwe iboko. ²³ Kuboka pa kuputigwa muno, ngabajingia mukipungo, na nnenda jukipungo ngaamulichigwa kabeke ulenda nkolongwa muno. ²⁴ Nnenda jwenio papokela amuli jenie ngababekanga chumbi cha nkati na katabanga makongono panakati ju lueke.

²⁵ Panakati juwiku Paulo na Sila bakiba bakagongalela nukujemba miambo ju kunnun-

bali Nnoongo na akapungwa bange bakibanga bakajoa. ²⁶ Kingobutu ngukupiti kulendema kukolongwa kulundope, ngilitikatika nyumba ja kipungo. Upo milyango ngijijogoka na mitondolo ngijikuluguka kuboka mwa akapungwa boa. ²⁷ Nnenda jwa kipungo pajimukaga, nukujibona milyango jijogwike, apemelela kutenda akapungwa batilangite, nayene ngacholomo upanga gwakwe apalakukikoma mwene. ²⁸ Nambu Paulo ngakwaja kulilobe likolongwa, “Mikikikomaje mmene! Twe tuboa tubi pamba!”

²⁹ Nnenda jwa kipungo ngankema mundu alete lumuli, nnenda jwenio ngabutiki unyumba, nu kugwe pamakongono ga Paulo na Sila kongo akalendemela kukujogopa. ³⁰ Penia ngabalongaleya panja nukonya, “Ananhota, ndendani mbate komboka?”

³¹ Angweto ngabajanga, “Maamini Angwana ana Yesu na mwe mankomboka pamwe na nyumba jinu joa.” ³² Penia angweto ngabatan-gachi lilobe lya Angwana kumundu jwenio pamwe na bandu boa buunyumba jabe. ³³ Kilo ujo nnenda jwa kipungo ngajenda kajeleya mabanga gabe na benia boa buunyumba jabe ngababatichigwa kingobucho. ³⁴ Kubokapenia ngabatola Paulo na Sila kachakwe ngabape chakulya chukulye. Beniabo na bandu bunyuumba jabe ngaba alamwojo magambu benia ngoe bunhwamini Nnoongo.

³⁵ Piika kindabi akakolongwa ba Loma ngabakinga akalenda akolongwa ngabaamulicha, “Maleke bajabule.”

³⁶ Yene nnenda jwa kipungo ngannenge Paulo, “Akakolongwa ba Loma bapangite amuli kwinu nuku Sila tunnekekeye. Ngoe mmokange nnyabule kwa tengela.”

³⁷ Nambu Paulo ngabalenge nkolongwa jwa akalenda, “Twe tubonikinije nililemwa lya lya, ngubutuputanga nnongi ja bandu na twe tubandu ba Loma! Na benia ngubu tubeka mukipungo. Na ngoe bapalanga kutulekekeya twenga kinunu. Kubeje! Maleke akakolongwa ba Loma baikange kutupia twe.”

³⁸ Akakolongwa ba akalenda ngabajenda ku-landuli genia kwa akakolongwa ba Loma, na kingobu apabajoa kutenda Paulo na Sila bakibanga bandu ba Loma angweto ngaba jogopa muno. ³⁹ Yene akolongwa ba Loma ngabajenda kapembelanga, kubokapenia angweto ngabalenge bajabulange Paulo na Sila na kalongolea baboke kilambo chenie. ⁴⁰ Paulo na Sila ngaba pita mukipungo ngabajabu kunyumba ja Lidia. Penia angweto ngaba kongana na bandu abaamini, nukulonge malobe gakape mojo angweto na ngababoka.

17

Kusesalonike

¹ Paulo na Sila ngabajenda ku Kusesalonike kupetela Amfipoli na Apolonia, ngabaika kwenio kwajenda kunyumba ja kugongalela ja Akayahudi. ² Paulo ngabe pamwe na angweto anda apibile lukobo lwakwe ngajenda ku nyumba ja kugongalela ja Akayahudi. Kwenio

ngalongela nabo bandu kwa Machoba matatu gu Kupomolela, akatumia Majandiko Gachwapi³ nu kulandulula Majandiko Gachwapi nu kulaya kube kwa magambu gabe Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo apaligwa kupotekigwa na kuyoigwa kuboka kwa abawile. Paulo ngalenga, “Yesu jonjo jwanantangacha kwinu nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo.”⁴ Bandu bange ngabaamini malobe ga Paulo na Sila. Bange bandu abakiba banga Akayahudi, akikege bunuwecho na kikuta kiko-longwa cha Akagiliki abanng'ongale Nnoongo.

⁵ Nambu Akayahudi bange ngababe na bwiau ngabakoka bandu bina ng'omo nu kubeka kikuta. Na kutenda kijonga kunnyini kwoa na ngabajijingilila nyumba ja Yosani, bahyobalela kapatanga mwenio Paulo na Sila kupala bapeleke kubandu. ⁶ Nambu bapatangitije, ngubunhwuta Yosani pamwe na abaamine bange mpaka kwa akinanhota bi kilambo nu kuchobela, “Bandu bamba batenda kijonga padunia! Ngoe babi pannyini pano,⁷ na Yosani bapokilinge kachakwe. Boa abaalabia amuli ja angwana bu Loma, eti balenga kita abi jonge nngwana, ojwakemigwa Yesu.”⁸ Kwa malobe genia ngababe na mbwele akananhota ba kilambo nankengeni gwa bandu. ⁹ Ngabantocha Yosani na akajakwe bapange uloi, penia ngabaleka bajabulange.

Kilambo cha ku Belea

¹⁰ Kingobutu apiika kilo, abunhwamini Yesu ngabannenge Paulo na Sila bajabulange

kukilambo cha Belea. Pabaika kwenio, ngabajabulanga kunyumba ja kunng'ongalela ja Akayahudi. ¹¹ Bandu bakwenio bakiba bukujoanga muno kupeta bandu bu Kusesalonike. Ngabapenakia malobe kwa chuna muno, ngabaingikia Majandiko Gachwapi kila machoba, kupala bamanye anda gaga agalenga Paulo na Sila gakiba kweli. ¹² Akajingi kati jabe ngabaamini, na akikege Bikigiliki bina uwecho na akinalome ba Kiyunani uyo ngabaamini.

¹³ Nambu Akayahudi ba ku Kusesalonike apabajoa kube Paulo akiba akatangacha malobe ga Nnoongo kwenio ku Belea, ngabajenda kwenio na ngabatumbwa kutenda kijonga na kiko-lakeya ikuta ya bandu. ¹⁴ Abunhwamine Yesu ngabanhwindikila chokwe ajabule kumbwani nambu Sila na Timoteo ngabaigala ku Belea. ¹⁵ Bandu abunhwandikila Paulo ngabajabula pamwe nakwe mpaka ku Atene. Kubokapenia ngababuja pamwe na malagilo kuboka kwa Paulo kutenda Sila na Timoteo bankengame chokwe andaiwechikine.

Paulo alongela na bandu ba ku Atene

¹⁶ Kingobu Paulo apakiba akannenda Sila na Timoteo ku Atene, ngachimwa umwojo apalola kilambo chenie pikitweli milongo ji inyago. ¹⁷ Penia ngalonge nabo munyumba ja kugongalela na Akayahudi na bandu banga Akayahudi abanng'ongalela Nnoongo, nu uyo pukongolou pamwe na bandu boa abapitila penia. ¹⁸ Bange akaboli ba Epikulo na Stoiki

uyo ngabataukana nakwe. Bange ngabakonya, “Apakulongela nike ojo mpuchi?”

Bange ngabajanga, “Abonekana andi alonge nhwalo gwa milongo ja kigeni.” Balenga genia magambu Paulo akiba akatangacha nhwalo gwa Yesu nu kuyoka. ¹⁹ Yenie ngabantola Paulo, ngabampeleka kitamo chakanan-hota echikikemigwa Aleopago, ngabalenga, “Tupala kumanya nhwalo gongo nhyono ogumakiba makalongela. ²⁰ Yengi ilebe eitjoine kwa machikilo gito ibonekana kutenda ilekaleka kwito. Tupala kumanya nhwalo gwenio ubi na mana gani.” ²¹ Bandu ba ku Atene na akageni abakiba bakatama kwenio bapalanga mangobu goa kube bakalandulila nu kupenikia minhalo miyono.

²² Paulo ngajema nnongi ja libalacha lya Aleopago, ngalenga, “Bandu ba Atene nammonanga kube mabandu ba dini muno. ²³ Gambu apanakiba nakatyanga mukilambo chinu nu kupabona paali panng'ongalela, ngunubona utala uandikigwe, ‘Kwa Nnoongo jwangamanyika.’ Jwenio nga jumanng'ongalela, iganukube mummanyije, jwenio nga ojunantangachilanga mangweto ngoe. ²⁴ Nnoongo, ojwapanganie dunia na yoa eibile, nga Angwana ba mbengu na ilambo, jwenio kutamaje mu nyumba ejichengigwe kamaboko ga bandu. ²⁵ Kabe kubegeleligwaje kwa maboko ga bandu andi ojwapala kilebe chachoa, kwa magambu jwenio mwene nga ojwabape bandu bwomi, ojubaotoya kupomola na kapeganga bandu ilebe yoa. ²⁶ Kuboke mu mundu jumwe Nnoongo ngapangana bandu

boa abatama padunia joa ngapangana kutumbu kalakala, balame mpaka lii na koo. ²⁷ Atenda nyenie, kupala bandu boa bampalepale, pangaje mabammona ati ikabi kukupapaya. Nambu Nnoongo abikutaalije na twe. ²⁸ Andi apalenga mundu jumwe,

‘Nkati jakwe twe tutama na tubi kujenda na tubi na bwomi gwito.’

Ibi andi nhwambo gwa mundu jumwe ulenga, ‘Na twe uyo talungolo lwabe.’

²⁹ Bai, twenga ingota ya Nnoongo, ipaligwije kunhwachila Nnoongo kube andi jaabu andaje uloi andaje ata libwe elitengenechigwe na kulembelekea na mundu. ³⁰ Nnoongo ngakibeka anda abikulolaje kingobu chache bandu apabakiba akajinga. Nambu ngoe, amulicha bandu boa kila paali balapange mabaja gabe. ³¹ Kwa mana abekite lichoba lyene aihukumula bandu boa andi pipaligwa kwa kupete mundu jumwe ojwapambuligwe na Nnoongo. Nnoongo balenganakiye boa nhwalo gongo kwa kila mundu kukunnyoya mundu jwenio kuboka kwa abawile!”

³² Kingobu apabannyoa Paulo akalenga nhwalo gwa kuyoka kwa abawile, bandu bange ngabaekanga, nambu bange ngabalenga, “Tupala kunnyoa kabele ku nhwalo gongo!”

³³ Penia, Paulo ngaboka pangongano. ³⁴ Nambu bange bandu ngibikilonda na jwenio, nukuamini. Kati jabe bakibanga Dionisi, jumwe kati ja ojwakiba pikitamo cha kanahota echikikemigwa Aleopago, uyo akiba munkege akemigwa Damali na bange bandu.

18

Paulo kukilambo cha Kolito

¹ Kuboka pa genia, Paulo ngaboka ku Atene, ngajenda ku Kolinto. ² Kwenio ku Kolito, ngankolela Myahudi jumwe ojwtakemigwa Akila, ojwtabelwike ku Ponto. Akila pamwe na nhwanamundu ojwtakemigwa Pilisika, bakiba babujan-gite kuboka ku Italia machoba ugo kwa magambu Kaisali Kilaudio akiba amuliche Akayahudi boa babokange ku Loma. Paulo ngajenda kabona, ³ na ngatama nabo nukamula maengo pamwe, magambu jwenio akiba pundi mahema andi angweto. ⁴ Ngalonge na Akayahudi na Akagiliki munyumba ja kugongalela kila Lichoba li Kupomolela ajiga kauta bunhwamini Yesu.

⁵ Sila na Timoteo pabaika Makedonia, mangobu goa, Paulo ngatangacha nhwalo, akachalakicha kwa Akayahudi kutenda Yesu nga Kilisto Nkomboi ojwtapambuligwe na Nnoongo. ⁶ Angweto pabankanga nu kuntukana, ngakung'unda litukunda mungobo yakwe na kalenge, “Myai jinu jiba mumitwe jinu, ne mbi chwapi! Kutumbu ngoe mbakujenda kwa bandu banga Akayahudi.” ⁷ Yene ngabalekanga angweto ngajenda kutama ku mundu jumwe jwanga Nhyahudi akemigwa Tito Yusto, ojtwanng'ongalela Nnoongo, nyumba jakwe jikiba papipi ja nyumba ja kugongalela. ⁸ Kilisipo akiba kilongoi jwa nyumba ja kugongalela, ngaba amini Angwana pamwe na nyumba jakwe joa. Na bandu bange ajingi ku Kolinto

abubujoine nhwalo gwenio ngabaamini na ngaba batichigwa.

⁹ Lichoba limwe kilo Angwana ngabannenge Paulo mumalolo, “Makajogopaje, nnongelatu, ¹⁰ magambu ne mbi pamwe na mwenga. Babije abaotwi kuntenda kilebe, bandu ajingi bikil-ambo chenje bango.” ¹¹ Kuyene Paulo ngatama kwenio kwa chaka chimwe na myei sita, akabola bandu lilobe lya Nnoongo.

¹² Kingobu Galio apakiba nkolongwa ju Loma jwa Akaya, Akayahudi ngaba kongana pamwe, ngabampukila Paulo, nu kumpeleka kukitamo chakananhota. ¹³ Ngabalenga, “Tuntakiana mundu jonjo magambu gwa kakweleya bandu bann’ongale Nnoongo kundela jangapaligwa muma lagilo gito!”

¹⁴ Paulo kuwakalikaje kulongela Galio ngabalenge Akayahudi, “Mpenikiange mangweto Makayahudi! Ikabi kweli nhwalo gongo ubi na malemwa andaje ubaja kabi nampenikiinge. ¹⁵ Nambu kutumbu pukutaukana nhwalo gwa malobe na maina na malagilo ginu, nhwamuanga mmenimangweto. Mbeje na amuli ja ilebe yenie!” ¹⁶ Jwombe ngababenge panja ja kitamo chakananhota. ¹⁷ Angweto boa ngabampukila Sositenesi, kilongoi jwa nyumba ja kugongalela, nu kumputa nnongi ja kitamo chakananhota. Nambu Galio ajalitije kile chenie na pachokochokuje.

Paulo abuja ku Antiokia

¹⁸ Paulo ngatama na bandu abaaminge ku Kolinto kwa machoba majingi, na ngabaleka ngaombe mungalaba pamwe Pilisika na Akula kujenda ku Silia. Kwenio ku Kenkelea tangu nukutumbuje mwanja ngacheku mutwe gwakwe magambu ga nalili jabekite. ¹⁹ Angweto ngabaika ku Efeso, Paulo ngabaleka Pilisika na Akila. Ngajenda ku nyumba ja kugongalela ngabeka ngalonge pamwe na Akayahudi. ²⁰ Bandu ngabannyopa ajendeke kutama, nambu ajeketije kutama. ²¹ Nambu apakiba akajabula ngalenga, “Andapai Nnoongo maniika kabe kwinu.” Ngaboka ku Efeso mu ngalaba.

²² Paika ku Kaisalia, ngajenda Kuyelusalemu ngajenda kukipata abali kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto, kubokapenia ngajenda ku Antiokia. ²³ Kuboka pukutama machoba majingi ku Antiokia, ngaboka nu kujenda kupete ku ilambo ya Galatia na ku Fulugia, kape makakala akinapunji boa.

Apolo ku Efeso na ku Kolinto

²⁴ Kingobu chenie Nhyahudi jumwe ojwakemigwa Apolo, ojwabelekwa Kualekizanda, ngaika ku Efeso. Akiba nnongei muno na akiba mundu jwagamanyi muno Majandiko Gachwapi. ²⁵ Akiba aboligwe ndela jenie ja Angwana, magambu mwojo gwakwe ukiba gwakajaka ngatumbu kukutangacha nu kubola kweli ja Yesu. Iganukube, akabatichigwa ubaticho gwa Yohana tu. ²⁶ Ngatumbu kulongela panga jogopa munyumba

ja kugongalela. Kingobu Pilisika na Akila apabannyoa jwenio ngabantola kujabu nakwe kachabe ngaba mmola majingi ga ndela ja kweli ja Nnoongo. ²⁷ Penia Apolo ngaamua kujenda ku Akaya, yene abaamine ba ku Efeso ngabannyangata kaandikilanga akinapunji buku Akaya, bampokele. Kingobu apaika, jwenio ngabajangata muno kwa bandu abaamini ba kwenio abapatite upeelee gwa Nnoongo chukube abaamine. ²⁸ Apolo ngabapeta Akayahudi pukongolou akachalakicha Mumajandiko ga Chwapi kutenda Yesu nga Kilisto Nkomboi ojwapambuligwe na Nnoongo.

19

Paulo ku Efeso

¹ Apolo apakiba ku Kolinto, Paulo ngajenda kupete kujomo ngaika ku Efeso. Kwenio ngabakolela akinapunji bange ² na ngabakonya angweto, “Mangwetumwe mpokilinge Uhuke jwa Chwapi kuboka pukube makaumini?”

Ngabajanga, “Tanajoaje kutenda abi Uhuke jwa Chwapi.”

³ Paulo ngabakonya, “Mmatichigwe ku ubaticho gani?”

Angweto ngabajanga, “Ubaticho gwa Yohana.”

⁴ Paulo ngabalengela, “Ubaticho gwa Yohana ulaya kutenda bandu balapite malemwa gabe, na Yohana balengala bandu bunhwamini ojwapa kuika yaani, Yesu.”

⁵ Apabajoa genie, ngababatichigwa na ubaticho ku liina lya Angwana ana Yesu. ⁶ Paulo

ngabeka maboko gakwe panani ja angweto, nu Uhuke jwa Chwapi ngabaulukila, ngabatumbu kulonge kilonge kiyono na uyo kutangacha nhwalo gwa Nnoongo. ⁷ Ngababe jumula bandu komi na abena.

⁸ Paulo ngajenda ku nyumba ja kugongalela na kwa myei mitatu akiba akalongela na bandu panga jogopa, ngabe akataukana na angweto na ngatumbu kalanduli kingwana cha Nnoongo kupala baamini. ⁹ Nambu bange bakiba na mitau ngabakana kuamini, na nnongi ja kikuta choa ngabatumbu kulongela ilebe ibaja nhwalo gwa ndela ja Angwana. Kuyene Paulo ngabaleka angweto nu kube na akinapunji, kila machoba ngalonge nabo munyumba ji kubola ja mundu ojwakemigwa Tulano. ¹⁰ Minhalo jenie ngijijendekea kwa yaka ibena, yene bandu boa abatama kuilambo ya Asia, boa pamwe na Akayahudi na Akagiliki, ngibilijoa lilobe lya Angwana.

Ingota ya Sikewa

¹¹ Nnoongo ngakamula ikobo ikolongwa muno kupete Paulo. ¹² Bandu bakiba bakatola mikunge na ngobo yenge ya maengo eikiba itumiigwe na Paulo, ngibipeleka kwa akatamwe, nangweto ngabalamiigwa itamwe yabe, ni michepela mibaja ngijaboka abakiba ni michepela jenie. ¹³ Akayahudi bange abajenda bakatindila kongo na kongo, ngabajiga kujibenga michepela kutumia liina lya Angwana ana Yesu. Ngibijilenge michepela mibaja, “Nunhwamulicha kwa liina lya Yesu, ojwantangacha Paulo.” ¹⁴ Ingota saba,

eikiba ingota ya Nhyahudi nkung'i nkolongwa ojuwakemigwa Sikewa, abateilinge genia.

¹⁵ Nambu nchepela mmaja ngugwakonya, “Numanyi Yesu, na numanyi Paulo, nambu mangwetomwe makinabene?”

¹⁶ Penia mundu ojuwakiba na nchepela mmaja ngabagolekela angweto ngabapeta kwa makakala na kaputa. Ningota ya Sekewa ngipita panja mbelo, kongo babi makengele na mabanga. ¹⁷ Akayahudi boa na bandu banga Akagiliki abatamanga ku Efeso apabajoa genia, boa ngababe na mbwele, na liina lya Angwana ana Yesu ngililumbigwa muno. ¹⁸ Abaamine ajingi ngabaika, ngabalenga pukongolou ilebe yoa eibakiba bakamulinge. ¹⁹ Na bandu ajingi abakiba akahabe ngabaleta itabu yabe ngabapamba mwoto nnongi ja bandu boa. Ngababalanga bei ja itabu yenie kube iotwi kuika ipandi yuloi elufu amsini. ²⁰ Ku ndela jenie lilobe lya Angwana ngilijendeke kwela kila paali nu kube na makakala muno.

Kijonga ku Efeso

²¹ Kuboka pa ilebe yenie kupitila, Paulo ngaamu umwojo kujenda Kuyelusalemu kupete Kamakedonia na Kuakaya. Ngalenga, “Anda nyabwile kwenio mpaka nyende kabona ku Loma.” ²² Kuyene ngabakinga akabena Timoteo na Elasto, kati ja akajangati bakwe, ka Makedonia, kingobu jwombe abi tango ku ilambo ya Asia.

²³ Kingobu chenie nga apakiba na kijonga muno ku Efeso magambu gwa ndela ja

Angwana. ²⁴ Kukiba na pundi jwa uloi jumwe ojawakemigwa Demetilio, ojawakiba na liengo lya kubacha inyago ya madini ga ela agabachigwe ibe inyago ya nyumba ja nnongo munkege ojawakemigwa Atemi. Liengo lyakwe lyenie ngilyape mapundi bakwe nyonjakea ngolongwa. ²⁵ Demetio ngabakongolanga benia akakamwa maengo pamwe na bange abakiba na liengo anda lyenie, ngabalengela, “Akakola kilambo, mmanyange kube nyonjekea jito jiboke na kutenda biachala jenje. ²⁶ Ngoe, nhwotolinge kujoa na kulola mmenimangweto ilebe eyakamula Paulo, pambatuje pa Efeso, nambu ku Asia kwoa. Jwombe ngabalengela bagalambuya bandu ngabajeketela kube milongo jaje ejitengenechigwe na bandu milonguje ata kachoko. ²⁷ Yene liengo lito libakubembuligwa nu kube na liina libaja. Yenetuje, nambu nhwalo gwenio uotwi kujibeka nyumba ja nnongo Atemi kube kilebe changa mbone. Penia kulumbaligwa kwa jwenio na kugongaligwa kwajwenio ku bandu ba Asia na dunia joa kubakupela!”

²⁸ Nkenga gwa bandu pujoa malobe genia, nguchimwa nukutumbu kuchobela, “Atemi nga nkolongwa ku Efeso!” ²⁹ Pannyini poa ngapabe na kijonga. Kikuta ngikinnyingili Gayo na Alistako, bandu ba Makedonia abatyanga pamwe na Paulo, ngabatila nabo mpaka kukibanja cha kuina ng'oma. ³⁰ Paulo mwene apala kujenda nnongi jankengeni gwa bandu kuchindana nabo, nambu akinapunji ngabankanakia. ³¹ Akiilongoi bange bilambu yenie, abakiba

akaganjamundu, uyo ngabannagi nhwalo kutenda akikilayaje pikibanja. ³² Kingobu chenie abakongine boa bakiba bakakwaja, bange nyenela na bange nyenela, magambu ajingi kati jabe bamanyije angweto baikilinga kutenda nike. ³³ Bange bandu bapemelela kutenda Alekizanda nga jwenio, mpaka Akayahudi pabannengela ajendi nnongi. Kubokapenia Alekizanda ngatondobe luboko kwa bandu kupala batamange nuu, na ngatumbu kukikombola. ³⁴ Nambu angweto pabamanya Alekizanda nga Nhyahudi angweto boa ngabachobela pamwe kilebe ucho kwa kingobu cha masaa mabena, “Atemi nga nkolongwa ku Efeso!”

³⁵ Penia kalani jukilambo chenie ngaoto kakotoya. Kulenga, “Makajango buku Efeso, kila mundu amanyi kutenda kilambo chenje cha Efeso nga cha ulenda cha nyumba ja nnongo Atemi na nnendei jwa inyago yae ejigwa kuboka ku mbengu. ³⁶ Abije mundu ojwaotwi kana nhwalo gwenio. Kwa yene nkotokange makapotekanaje. ³⁷ Maletangite bandu aba pamba baganu kube bijitukinije nyumba ja nnoongo wala nnoongo jwito munkege. ³⁸ Anda Demetilio na akakamwa maengo bakwe bakweti lukumbi na mundu jwajoa, tukweti amuli na machoba ga kongana piitamo yito ngumbi baotwi kupeleka kwenio. ³⁹ Nambu anda nkwe-tangite minhalo jenge mpelekanga pangongano ejipaligwa ja bandu. ⁴⁰ Kwa magambu gwa ganga, agapitile leleno butulekaje kututakiana, matukolaje majango ga kajanga.” ⁴¹ Kuboka pa

kulonge genia lukumbi ngulupela.

20

Kilambo cha Makedonia na ku Akaya

¹ Kuboka pa kijonga kotoka, Paulo ngabakema pamwe akinapunji na ngabalimbi mwojo na ngabatabuka. Ngabaleka ngajenda kilambo chu Makedonia. ² Ngapetela kuilambo yenie na kape moja bandu abaamine kwa malobe ndu. Penia ngaika Kugiliki, ³ kwenio ngatama myei mitatu. Ngapanganika kujenda ku Silia apang'anyama kube babi Akayahudi bange bunhwachila mabaja, ngaamua kubuja kupetela ka Makedonia. ⁴ Sopata mwana jwa Pilo, kubo ke ku Belea, ngalongwana nakwe, uyo pamwe na Alistako na Sekundo, kubo ke ku Kusesalonike, Gayo kubo ke ku Debe, Tukiko na Tolofimo, kubo ke kukilambo cha Asia, na Timoteo. ⁵ Angweto ngabalongalela nu kutulenda ku Toloa. ⁶ Ngutuombe mungalaba kubo ke ku Filipi kuboka pa Mpa-pala gwa Mikate janga jelwa Kimela, machoba nhwano ngatakolela ku Toloa, kwenio ngutu-tama machoba saba.

Paulo ajenda mala ja mwicho ku Toloa

⁷ Jumamosi kimuyo ngutukongana kulye nkate pamwe. Paulo ngalonge na bandu mpaka kilo puwiku, apanga kujabula malabo jakwe. ⁸ Imbelembele ijingi ikiba yakajaka kuchumbi kugolofa okutukonganaga. ⁹ Kakombo jumwe ojwakemigwa Yutiko akiba atamite pilidilicha na kongo Paulo akajendekea kulongela, Yutiko

akiba nulugono muno, Paulo apajendekela kulongela ngayanga kugochela na ngagwe kubo ke kugolofa ja tatu mpaka pae. Apabanyinulaga, akiba ajomwike. ¹⁰ Nambu Paulo ngauluka pae ngalita ngankumbatila na kalenge bandu, “Makabeganga na mbweleje abi tango bwomi!” ¹¹ Penia ngaombela kabele ku golofa, ngame-tula nkate, ngalye. Kuboka pu kulonge nabo muno angweto, mpaka pilipita lichoba, Paulo ngajabula. ¹² Akaumini ngabampeleka kakombo jo kachabe, kongo abi momi na ngabaala mo jo muno.

Kuboke kilambo cha Toloa kujenda ku Mileto

¹³ Twenga ngutuombe mumeli ngutujenda kukilambo cha Aso, Tupeta kuntola Paulo. Akutulenge mwene tupete kwenio, magambu ajenda kwenio kupete kilambo kijomo. ¹⁴ Kingobu apakongana na twenga kukilambo cha Aso, ngutuombe mungalaba pamwe ngutujenda ku Mitulene. ¹⁵ Malabo jakwe ngutujenda kwa ngalaba kuboke kwenio nu kuika kukilambo cha Kio. Lichoba eliika ngutuika ku Samo, na lichoba lenge ngutuika kukilambo cha Mileto. ¹⁶ Paulo ngaamu kujendekela na mwanja kwa ngalaba mpaka ku Efeso, apaije kuchelwa kuilambo ya Asia. Ngajenda chokwe Kuyelusalemu kubutuki lichoba lya Pentekoste, anda iwechakine.

Paulo batabuka akinahota ba ku Efeso

¹⁷ Kuboke kilambo cha Mileto ngakinga nhwalo ku Efeso, kupala akinanhota bi kikuta cha bandu abunhwamini Kilisto bakongane nakwe. ¹⁸ Kingobu angweto

pabaika kwenio ngabalengela, “Mmanyi kutenda kingobu choa nakiba namangweto, kuboka lichoba lya kutumbula panaika kuilambo ya Asia. ¹⁹ Kukunyenyepe na manjochi twee ngangamwa maengo andi nammanda jwa Angwana kingobu chu ukomo ogunapata magambu gwa itendwa ibaja ya Akayahudi. ²⁰ Mmanyi kutenda nakotwikeje kamula kilebe chachoa chinapaligwa kunnyangata mangweto kukutangacha nu kubola pukongolou nu muikaja. ²¹ Kwa Akayahudi na bandu banga Akayahudi nganakelebuyanga balape malemwa gabe nu kummuji Nnoongo na kaamini Angwana ana Yesu. ²² Na ngoe, kukunyoa Uhuke jwa Chwapi nyenda Kuyelusalemu, manyije kwenio chikipakupitila kwango. ²³ Chinikimanyi nenga kila kilambo Uhuke jwa Chwapi nganenge tango nu kupitaje kutenda ipungo nu kulaga kutenda kunenda. ²⁴ Nambu bwomi gwango nubona kilebe chamboneje kwango, mbala nenganikie undundame gwango na nyomole liengo lyale libambi Angwana ana Yesu kamula, kuchalakicha Nhwalo Gwambone gupeepe gwa Nnoongo.

²⁵ “Ndyangite panakati jinu mmoa, kuntangachi Kingwana cha Nnoongo. Na ngoe manyi mmoa ne umonaje kabele. ²⁶ Yene nannengelanga chengeni, anda mundu jwajoa kati jinu aobite ne ngoligwaje. ²⁷ Kwa magambu ne ngotwikeje kuntangachilanga goa agapala Nnoongo. ²⁸ Mmaganga maha mmenemangweto na mikilendele kikuta echampi

Uhuke jwa Chwapi. Mmegange makachungi bi kikuta cha bandu ba Nnoongo abunhwamini Kilisto echapata kupete myai ja Mwana jwakwe.

²⁹ Manyi kutenda kuboka kwango ne tu, mamei makale gabakuika kwinu, gabeje na kia kukikuta. ³⁰ Kingobu kitenda kuika bandu bange kuboke mukikuta chinu balongela gu uwangi na kaoyanga akinapunji bakengame angweto.

³¹ Mma maha, na nkombakele kutenda kwa manjochi twe, kilo na mui, nakotwikeje kummola mmoa kwa yaka itatu.

³² “Na ngoe nammekanga mangweto mulenda gwa Nnoongo na nhwalo gwa upeele gwakwe. Jwenio akweti uwecho gwa gukunchenga nu kunhotoya mpatange kindimba cha Nnoongo chababeki bandu bakwe boa abajeguigwe.

³³ Natoije uloi gwa mundu wala jaabu wala ngobo. ³⁴ Mmenemangweto mmanyi kutenda nakamula maengo kwa maboko gango kupata gambala na kakajango.

³⁵ Nannayangite mangweto kila kilebe kukulandania ku kamu maengo kukachana kundela jenie tajangata abanying'anyile, tukombakele lilobe lya Angwana ana Yesu bene balenga, ‘Chwapi kupanga kuliko kupokela.’ ”

³⁶ Kingobu Paulo pajomola kulongela, ngakilakitila majugwa pamwe na angweto nu kunng'ongale Nnoongo. ³⁷ Boa

bakiba bakagutanga ngabankumbatila na ngabatabukana. ³⁸ Bakibanga nu kuechuka muno magambu balengi bimmonaje kabele. Kuyene ngubunhwindikilanga mpaka ku ngalaba.

21

Paulo kujenda Kuyelusalemu

¹ Ngatatabuka angweto ngutujabula. Kuboka pu kuombela muntumbwi ngutujenda mpaka ku Kosi, malabo jakwe ngutuika ku Lode, nu kuboke kwenio ngutujenda mpaka ku Patala. ² Kwenio ngitijikolela meli ejijenda ku Foinike, kuyenie ngutujingila nu kujabula. ³ Ngutuika paali aputuotola kukubona ku Kupulo, nu kuboka penia kupete kubanda ku Silia. Ngutuika mpaka ku Tilo, kwenio meli jakiba jakauluya miigo jakwe. ⁴ Kwenio ngatakolela akinapunji bange nu ngututama na angweto kwa machoba saba. Kwa makakala gu Uhuke jwa Chwapi ngabannengela Paulo akajendaje Kuyelusalemu. ⁵ Nambu kingobu cha twe kutama na angweto apikipela, ngutujabula. Angweto boa, pamwe na akahanamundu ni ingota, ngubutuindakila mpaka panja ja kilambo kumbwani, kwenio tuboa ngutukilakitila nu kunng'ongalela Nnoongo. ⁶ Penia ngututabukana, twe ngutujingila mumeli na angweto ngababuja kachabe.

⁷ Twenga ngutujendeke na mwanja, kuboke ku Tilo ngutuika ku Tolemaisi, kwenio ngatapata abali abaamine akajito nu kutama nabo kwa lichoba limwe. ⁸ Malabo jakwe ngutuboka ngutuika ku Kaisalia. Kwenio ngututama ku nyumba ja Filipo ojawakiba ntangachi. Filipo ojawakiba jumwe kati ja bandu saba abapambuligwa Kuyelusalemu babe akajangati. ⁹ Akiba na akaenja ncheche abakiba tango bangatoligwa,

abalondola nhwalo gwa Nnoongo. ¹⁰ Tukiba tutamite penia kwa machoba machoko kingobu tu nnonboli oiwakemigwa Agabo ngaika kuboke ku Yudea. ¹¹ Atuikalila twenga, ngatola luunga lwa Paulo, ngakitaba makongono maboko gakwe, nu kulenga, “Uhuke jwa Chwapi alenga yene, mundu juna luunga londo nga apapakutabigwa yene na Akayahudi Kuyelusalemu, nu kunkamuya kwa bandu banga Akayahudi.”

¹² Apatujoa genia, twenga pamwe na akajito ngutumpembela Paulo akajendaje Kuyelusalemu. ¹³ Nambu jwenio ngajanga, “Ntendanga nike, mapala kunyituya mwojo kwa nguto andi jenje? Ne mbi tayali ati kukutabigwa tuje Kuyelusalemu nambu ati kuwe kwenio magambu gwa Angwana ana Yesu.”

¹⁴ Apatuchipula kunhwibila, ngutunneka nu kulenga, “Elibapala Angwana likamuligwe.”

¹⁵ Kuboka pu kutama machoba machoko kwenio, ngutubeka ilebe ito tela nu kujenda Kuyelusalemu. ¹⁶ Bange akinapunji kuboke ku Kaisalia ngabajenda pamwe na twenga ngubutupeleka ku nyumba ja Mnasoni oiwabokela ku Kupulo, putukiba tukajenda kutama kusingobu tu. Nasoni akiba oiwamine jwa machoba majingi.

Paulo antyangi Yakobo

¹⁷ Kingobu apatuika Kuyelusalemu, abaamine ngubutupokela kwa mbone. ¹⁸ Lichoba elika Paulo ngalongwana na twenga kujenda kunnola Yakobo, na akinanhota bi likanicha

bakiba. ¹⁹ Paulo ngabapata abali na kalan-
dulila kila kilebe echatei Nnoongo panakati ja
bandu banga Akayahudi kupete maengo gakwe.
²⁰ Kuboka pu kumpenakia jwenio, boa ngaban-
numba Nnoongo. Kuboka penia ngabalenga,
“Malongo ana Paulo, nhwotwi kulola Akayahudi
alenga abaamininge, apabakengama Malagilo.
²¹ Bajoine kutenda mwe mabolangita Akayahudi
abatamanga kwa bandu banga Akayahudi ku-
lenga bakakengamaje Malagilo ga Musa, ni
bikiinaje ingota yabe na wala bakakengamaje
ikobo ya Akayahudi. ²² Bamanyangite kutenda
nhwike. Lele tutenda, bo? ²³ Yene nguputupala
mwe ntende. Pamba babi akinalome ababekite
nalili. ²⁴ Nnyende makalongwane nabo ku mpa-
pala gwa kukijeguya, makalepe chikipaligwa,
penia bachekuligwe mitwe yabe. Penia bandu
mabamanya kube minhalo jaje ejibijoina kwinu
jambonije, gambu mmene ntama nu kengamana
na Malagilo ga Musa. ²⁵ Nambu ku bandu banga
Akayahudi abaamininge tapeleki balua kalenge
twe tuamwi angweto bakalyeje chakulya cha
chochoa chikipangigwe kwa milongo juwangi,
andaje myai andaje inyama yayoa ipopotoligwe,
ku yenie bapaligwa babe kutaali na ngongola.”

²⁶ Yene Paulo ngabatolanga bandu bala na
lichoba elikengima ngabeka mpapala gukuki-
jeguya pamwe na benia. Kuboka penia ngajenda
kuibanja ya nyumba ja Nnoongo na ngabatan-
gachi machoba balenga mpaka kujomola kuki-
jeguya nga lichoba lya kupanga lilumbo lya kila
mundu.

Kujigaligwa kwa Paulo

²⁷ Nambu machoba saba genia pagabandakila kupeta, bange Akayahudi kuboka kuilambo ya Asia ngabammona Paulo kuibanja ya nyumba ja Nnoongo. Ngabakolake bandu bampukile Paulo.

²⁸ Angweto ngabachobela, kulenga, “Bandu ba Kuisilaeli mutujangate jonjo nga mundu ojwajenda kila paali kummola kila mundu gangapaligwa ku bandu ba Kuisilaeli, Malagilo ga Musa na nyumba ja Nnoongo. Na ngoe baletite bandu banga Akayahudi ku nyumba ja Nnoongo nu kupabeka paali pa Chwapi uchapu!”

²⁹ Balenga yene magambu bammweni Tolofimo kuboke ku Efeso abi pamwe na Paulo pannyini, angweto bapemelela kutenda Paulo antoi jwenio nu kunneta kuibanja ya nyumba ja Nnoongo.

³⁰ Kilambo choa ngikibe na kijonga na bandu ngabaika kuboka kila kingonu ngabannyingili Paulo nu kunhuti panja ja ibanja ya nyumba ja Nnoongo. Kingobutu milyango ja ibanja ya nyumba ja Nnoongo ngijijigaligwa. ³¹ Nkenga gwenio ngujiga kunkoma Paulo, nambu nhwalo gwenio ngaujoa nkolongwa jwa Loma kilongoi jwa manjolinjoli kutenda Yelusalemu joa jibi ni kijonga. ³² Upo nkolongwa jwa manjolinjoli ngabatola akalenda na kilongoi ngabajenda kunkengeni gwa bandu. Kingobu bandu apabammona jwenio pamwe na manjolinjoli, ngabakotoka kumputa Paulo. ³³ Nkolongwa jwa manjolinjoli ngannyendelela Paulo, ngabampukila, nu kuamulicha atabigwe mitondolo mibena. Penia ngakonya, “Ojo mene, na atei nike?”

³⁴ Bandu bange pankenga gwenio ngabachobela kile chenje na bange chenge. Magambu gwa kijonga chenye, nkolongwa jwa manjolinjoli aotwije kumanya nhwalo ogupitile, kuyenie ngaamulicha bandu bakwe bantole Paulo mpaka muboma. ³⁵ Pababandakila kuika nakwe pangacha, manjolinjoli genia ngagampotola Paulo magambu gwa kijonga cha bandu. ³⁶ Angweto boa ngabankengama kongo bakachobela kulenga, “Mankome jwenio!”

Paulo akikombola mwene

³⁷ Manjolinjoli apagapala kunnyingiya Paulo muboma, Paulo ngannengela nkolongwa jwa manjolinjoli, “Nhotwi kunnenge kilebe?”

Jwenio ngankonya, “Mmanyi kulongela Kigiliki?” ³⁸ “Mwe jwajoje Mmisili ojwatumbula kijonga lichana tu na kalongelea akangondwa elufu ncheche mpaka kupongoti?”

³⁹ Paulo ngajanga, “Nenga Nhyahudi namekwa ku Taso ku Kilikia, mundu jwa kilambo echikimanyikana. Chonde nannyopa uneke nongele na bandu.”

⁴⁰ Nkolongwa jwa akalenda ngajeketela, yene Paulo ngajema panani ja ngachi ngabapongela luboko bandu bakotoke manjega. Kingobu apabakotokanga, Paulo ngalongela nabo ku Kiebulania,

22

¹ “Makalongo bango Akayahudi, umbenakiange nikikikombola nnongi jinuu!” ² Kingobu pabannyoa jwenio akalongela nabo ku

Kiebulania, ngabayanga kutama nuhu, na Paulo ngajendeke,

³ “Nenga na Yahudi, melikwa ku Taso ku Kilikia, nambu neligwa upamba pa Yelusalemu nakiba napunji jwa Gamalieli. Ngambata maboulo ga malagilo ga akahoka bito ngamegele kwa moja gwoa kwa Nnoongo anda mangweto mmene mammi ngoe. ⁴ Nganapotekanga na kakoma baba abakengama ndela jenje. Nganapukila akinalome kwa akikege na kajigililanga mukipungo. ⁵ Nkung’i nkolongwa na kitamo choa cha akinanhota na akananhota baotolinge kuchalakicha nhwalo gwenio. Kuboka kwabe ngambokela balua ejibaandikila akalongo Akayahudi ababi kwenio ku Damasko. Nganyenda ku Damasko ibe napukile bandu benia natabe kwa mitondolo na kaleta Kuyelusalemu bapotikigwe.

*Paulo alongela nhwalo gwa komboka kwakwe
(Matayo 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ “Apanakiba undela papipi kuika ku Damasko, ikiba saa sita nalumu, lumuli luna kung’ala muno kuboka kumbengu ngulupitila kingobutu ngulumulika ingonu yoa. ⁷ Penia ngang’we pae, nginilijoa lilobe lyakanengela, ‘Sauli, Sauli! Kwa nike umboteka?’ ⁸ Ngangonya, ‘Mwe mabeneke, Angwana?’ Nganengela, ‘Nenga nga Yesu jwa ku Nazaleti, jwamampoteka mwenga,’ Ngannyangu. ⁹ Akajango bala ababulubona lumulilo, nambu bajoiningije lilobe lya jwajo ojwalongela na nenga. ¹⁰ Ne ngangonya, ‘Ndendi

nike Angwana?’ Bombe Angwana ngabannengela, ‘Nnyeme, nnyende ku Damasko na kwenio mabannengela goa Nnoongo agapala nkamule.’
¹¹ Kuboka pu kumulika lumulilo naotwije kulola na nyenie akajango ngabangamula luboko kunongalea mpaka nganhika ku Damasko.

¹² “Kukilambo chenie kukiba na mundu jumwe ojwa kemigwa Anania, mundu jwa nng'ongale Nnoongo, juna kujali Malagilo ga Musa, Akayahudi abakiba bakatama ku Damasko ngabachalakicha gwambone gwakwe. ¹³ Jwenio ngaika kunola, ngajema papipi na nenga, ngalenga, ‘Malongo ana Sauli, nnole kabele!’ Upo nganola kabele, nganannolakea. ¹⁴ Penia Anania ngalenga, ‘Nnoongo jwa akanhota bito ampambwile mpate kumanya mapalano gakwe na kummona jwajo mpakachi jwakwe jwambone na kunnyoa mwene akalongela kulilobe lyakwe. ¹⁵ Kwa magambu manchalakicha kwa bandu boa makalengela gaga agamagabweni na kugajoa. ¹⁶ Lele, kwa nike nchelwa muno? Nnyeme, na mmatichigwe na kuboigwa mabaja ginu kwa kunng'ongalela jwenio.’

Paulo akemigwa katangachila kwa bandu banga Akayahudi

¹⁷ “Ngambuja Kuyelusalemu, na apanakiba nakagongalela kuibanja ya nyumba ja Nnoongo, nganola malolo, ¹⁸ nganabona Angwana bakanengela, ‘Chokwe! Mmoke Kuyelusalemu chokwe kwa mana bandu ba penia bajeketeje kuchalakicha kwinu kwango.’
¹⁹ Nane nganajanga, ‘Angwana, angweto

bamanyi kube nenga nganyenda mukila nyumba ja kugongalela kataba na kaputa bandu ababunhwamini mwenga. ²⁰ Na kingobu nchaili jwinu Stefano apakomigwa, ne namwene nakiba penia, nganyeketela ukomigwa kwakwe nu kulende ngobo ya abakiba bakankoma.’ ²¹ Na Angwana ngabanengela, ‘Nnyende, gambu mbankinga kutaali ku bandu banga Akayahudi.’”

²² Bandu ngabampenaki Paulo mpaka apalenga genia, nambu angweto ngabatumbu kuchobela kulilobe likolongwa, kulenga, “Mammoye jwenio! Mankome jwenio! Apaligwije kulama!” ²³ Ngabajendeke kwajuka, kongo bakanyukanyuka ngobo yabe, na bakalekela matukunda kunani. ²⁴ Nkolongwa jwa Loma ngabaamulicha bandu bakwe bampeleke Paulo muboma, ngabalengela bampute iboko bamanye kwa nike Akayahudi batela nchobelela jwenio. ²⁵ Nambu kingobu apabantaba ibe bampute iboko, Paulo ngankonya kilongoi jumwe ojwajemite penia, “Bo, ipaligwe kwinu kumputa iboko mundu jwa Loma tango nu kuhukumigwaje?”

²⁶ Kilongoi jwenio apajoa yene, ngajenda kwa nkolongwa jwa manjolinjoli ngankonya, “Mpakutenda boo? Ojo mundu juku Loma!”

²⁷ Kuyenie nkolongwa jwa manjolinjoli nganyendela Paulo ngankonya, “Unengele, mwe mamundu ba Loma?”

Paulo ngajanga, “Elo.”

²⁸ Nkolongwa jwenio ngalenga, “Mbi na mundu ba Loma kukuemela uloi ndu.”

Paulo ngajanga, “Nambu nenga namundu ba Loma kukubelekwa.”

²⁹ Upo bandu abajenda kunhwingakia Paulo ngabatila, na nkolongwa jwa manjolinjoli ngajogopa kingobu apamanya kube Paulo akiba mundu jwa Loma nu magambu akantaba mitondolo.

Paulo nnongi ja libalacha

³⁰ Nkolongwa jwa manjolinjoli ngapala kumanya lukumbi Akayahudi olukiba bammekile Paulo, kuyenie lichoba elikengima ngankulugula Paulo mitondolo na ngaamulicha akakung'i akolongwa na kitamo cha akinahota choa bakongane. Penia nganneta Paulo ngannyemeka nnongi jabe.

23

¹ Paulo ngabalolakea muno bandu ba kitamo cha akinahota ngalenga, “Makalongo bango Makasilaeli! Mpaka lele mbi nakatama kwa moja gwa mbone nnongi ja Nnoongo.”

² Nkung'i nkolongwa Anania ngabaamulicha angweto abajemite papipi na Paulo bampute likopi pakano. ³ Paulo ngannengela, “Nnoongo amputa likopi mwenga mammi andi lipamanda elipakaigwe chwakala! Nhwotobo kutama penia nu kuhukumu kuboke Mumalagilo kongo mmene magaalabia Malagilo makaamulicha mbutigwe?”

⁴ Bandu abakiba bajemite penia ngabannengela Paulo, “Mantukana Nkung'i Nkolongwa jwa Nnoongo!”

⁵ Paulo ngajanga, “Makalongo Makasilaeli, namanyije kube ojo nga Nkung’i Nkolongwa. Majandiko Gachwapi galenga, ‘Makalonge mabajaje ku ntawala jwa bandu binu.’ ”

⁶ Penia Paulo apamanya kube kati ja bandu benia gabi Masadukayo na Mafalisayo, Ngatondabeya lilobe nnongi ja kitamo cha akinahota, “Makalongo Makasilaeli! Nenga Nafalisayo, mwana jwa Mafalisayo. Nenga netigwe nnongi ja kitamo chakinanhota magambu gwa kuhyobalela abawile mabayoka.”

⁷ Kingobutu kuboka pa kulongela yene, Mafalisayo na Masadukayo ngabatumbu kutaukana muno, bandu benia ngababaganika.

⁸ Gambu Achamasadukayo bakalenga yene bandu bayokaje kuboka pa kuwe na kutenda babije akapakachi kuboka kumbengu na wala uhuke, nambu Mafalisayo kujeketela goa matatu gano.

⁹ Bandu ngabayanga kuchobela, bange akaboli ba Malagilo ga Musa ababi munkenga gwa Mafalisayo ngabajema nu kutumbu kulonge kwa makakala muno, “Tubi kukibonaje kile chochoa chela kibaja kumundu jonjo! Pangaje alongi nakwe uhuke andaje mpakachi kuboka kumbengu!”

¹⁰ Mitau ngijibeka kijonga muno mpaka nkolongwa jwa manjolinjoli ngajogopa kutenda Paulo kabi bantopaline. Kuyenie, ngagaa-mulicha manjolinjoli gakwe gajingalile kati ja kikuta chenye, bammoye Paulo penia, nu kumpeleka mu boma.

¹¹ Kilo jenie Angwana ngabajema papipi na Paulo nu kulenga, “Makajogopaje! Anda apa-

machalakicha bandu nhwalo gwango pamba pa Yelusalemu, nu uyo mpaligwa kalenge kukilambo cha Loma.”

Njama ja kunkoma Paulo

¹² Apakuchaga, Akayahudi bange ngabakongana pamwe nu kupangana njama. Ngabalapila kutenda balyeje kilebe wala kunywe mpaka apabapankoma Paulo. ¹³ Bakiba bandu kupeta makomi ncheche abapanganila genia pamwe. ¹⁴ Kuboka penia ngabajenda kwa akakung’i akolongwa na akinanhota, bakalenga, “Twenga tutekulapila pamwe takalyeje kilebe mpaka apatupa kunkoma Paulo. ¹⁵ Ngoe, mangweto pamwe na kitamo cha akinahota nkingange chalamu kwa nkolongwa jwa manjolinjoli kutenda annete Paulo, makakopakea kutenda mpalanga kumanya kipola nhwalo gwakwe jwenio. Nambu twenga tuba tela kunkoma jwenio tango nu kuikaje pamba.”

¹⁶ Nambu mwipa gwakwe Paulo ngajoa machabuli genie, kuyenie ngajenda ku boma nu kunnenge Paulo. ¹⁷ Penia Paulo ngankema kilongoi jumwe jwa akalenda ngannengela, “Mantole kakombo jonjo mpaka kwa nkolongwa jwa akalenda, akweti nhwalo gwakalengela bombe.” ¹⁸ Kilongoi jwa akalenda jwenio ngantola kakombo jwenio, ngampeleka kwa nkolongwa jwa akalenda, kulenga, “Ojwajigiligwe Paulo ngangema nenga nukunyopa nannete kakombo jonjo kwinu, magambu akweti nhwalo gukunnengela mwenga.”

19 Nkolongwa jwa manjolinjoli ngankamula kakombo jwenio luboko, ngajenda nakwe pan-temela, nu kunkonya, “Nkweti kini chukunengela?”

20 Jwenio ngalenga, “Akayahudi bapangine bannyope mwenga malabo bantole Paulo kuki-tamo cha akinahota, bakakopakea kutenda ki-tamo cha akinahota bapala kumanya kipola nhwalo gwa jwenio. 21 Nambu mwenga makapenakiaje angweto, magambu babi bandu makomi ncheche abapakukiya nu kunnenda jwombe. Balapilinge balyeje wala kunywe mpaka apabapa kunkoma. Ngoe babilingite tela balendela pampa kuamua mwenga.”

22 Nkolongwa jwa akalenda nganneka ajabule nu kunnagi, “Makannengeje mundu kutenda unengi nenga.”

Paulo apelekigwa kwa Felisi ntawala jwa kilambo

23 Penia nkolongwa jwa akalenda ngabakema akilongoi abena ba akalenda ngabalengela, “Mpanganie akalenda ichilini bu kujenda ku Kaisalia, pamwe na akaombe falasi makomi saba na akalenda makomi komi mabena bina mikoa, na mme tela kuboka lele saa tatu ja kilo. 24 Mmekange falasi yenge ya Paulo mumpelekange kwa tengela mpaka kwa ntawala jwa kilambo jwakemigwa Felisi.” 25 Penia nkolongwa jwa akalenda ngaandika balua yene,

26 “Makolongwa ana Felisi chalamu chinu. Nenga Kilaudio Lusua nunhwandikila.

27 Akayahudi ngabampukila mundu jonjo

na bapala kunkoma. Ngamanya kube akiba mundu jwa Loma, kuyenie nganyenda pamwe na manjolinjoli gango nu kunkombola. ²⁸ Nganampeleka ku kitamo cha akinahota lyabe mbala kumanya kipola nhwalo gwa lukumbi lwabe. ²⁹ Ngamanya kube ateije kile chochoa chela echapaligwa kuwe andaje kujigaligwa mukipungo, lukumbi lwene lukiba nhwalo gwa malagilo gabe. ³⁰ Na kingobu panamanya kutenda Akayahudi bapalanga ndela ja kunkoma jwombe, upo ngaamua kunneta kwinu. Nganalengela abantakiana balete lukumbi lwabe kwinu.”

³¹ Manjolinjoli genia ngagatenda apabaamiluligwe. Ngabantolanga Paulo kilo jenie mpaka ku Antipatili. ³² Lichoba elikengima manjolinjoli agatyanga kwa makongono ngababuja ku boma na ngabaleka achamanjolinjoli abatyanga mufalasi bajendeke na mwanja pamwe na Paulo. ³³ Na apabaika ku Kaisalia, ngabampe ntawala jwa kilambo balua jela na kummeka Paulo pulenda gwa benia. ³⁴ Ntawala jwa kilambo ngachoma balua jenie nu kunkonya Paulo aboke kilambo nike. Pimanyika kutenda aboke kilambo cha Kilikia, ³⁵ ngalenga, “Mambenakia lukumbi lwinu apabapakuika abantakiine.” Penia ngaamulicha Paulo alendigwe pulenda gwa panchana gwa Helode.

24

Lukumbi lwa Paulo

¹ Kuboka pa machoba nhwano, nkung'i nkolongwa Anania ngaika ku Kaisalia pamwe na akinanhota akachoko pamwe na mundu jwa chalia ojakemigwa Tetulo. Ngabannyendelela ntawala Felisi nu kumpeleke lukumbi lwa Paulo.

² Paulo ngakemigwa na Tetulo ngatumbu kuntakiana Paulo yene,

“Anahota Felesi! Ulongoi gwinu gwa mbone uletite tengela kwa machoba majingi na mawacho ginu mayono kukugalambuya iletite ibe chwapi mukilambo chito. ³ Genia goa tagapokile kukualali mwojo nu kunnumba muno kila paali. ⁴ Nambu, nu kuchelwa, tunnyopa kwa mwojo gwinu gwa mbone, mpenakie nhwalo gwito nchoko. ⁵ Tumanyi kutenda mundu jonjo nga jwa ngondo muno. Jwombe atumbula kijonga kwa Akayahudi kila paali padunia nu uyo nga kilongoi jwa chama cha Akanazaleti. ⁶ Kabe ngajitukana nyumba ja Nnoongo, natwe ngutumpukila. Natwe ngutupala kuhukumu kuboke mumalagilo gito. ⁷ Nambu Lusia, nkolongwa jwa manjolinjoli, ngajingilila panakati, ngantola kwa makakala mukuboko jito. ⁸ Anda mankonyite mundu jwenio, mwe mmene maumanya kipola ku jwenio ilebe yoa twenga eyantanakiana. ⁹ Akayahudi ngababe pamwe mukuntakiana jwenio nukulenga kutenda genia goa gakiba kweli.

Paulo akikombola nnongi ja Felesi

¹⁰ “Penia nkolongwa jwa kilambo ngampongela luboko Paulo alongele, na Paulo ngalenga,

“Manyi kube mwe manahakimu ba kilambo chenje kwa yaka ndu, kuyene nhali mwojo kukikobola nnongi jinu. ¹¹ Mwe mmene nhwotwi kuingakia nu kumanyi kutenda nakiba Kuyelusalemu machoba komi na mabele ganapetaje tangu mujite kwenio. ¹² Akayahudi bangolalingeje nakataukana na mundu kuibanja ya nyumba ja Nnoongo, wala bangolalingeje nakakolakea bandu, kunyumba ja kugongalela na wala paali popoa kunnyini. ¹³ Na kuotwaje kulonge uchaili gu lukumbi londo lubandakiine. ¹⁴ Echinyeketela nnongi jinu nga chenje, Nenga nanng'ongalela Nnoongo jwa akinahota bito nakakengama ndela ejibikema ndela jinhwangi. Nambu nenga nhamini kila kilebe echikiandikigwe Mumalagilo ga Musa na muitabu ya akalondoli ba Nnoongo. ¹⁵ Nenga nunhyobalela Nnoongo, nangweto uyo, kutenda bandu, bambone na akabaja, mabayoka kuboka kwa abawile. ¹⁶ Kuyenie ngachana kwa makakala muno kube na mwojo gwa mbone nnongi ja Nnoongo na nnongi ja bandu.

¹⁷ “Panakiba kutaali na Kuyelusalemu kwa yaka ndu kachoko, nganyenda kabe Kuyelusalemu kupeleka uloi ku bandu bango nu kupanga lilumbo. ¹⁸ Ogunakiba nakakamula genia nga apabangolela kuibanja ya nyumba ja Nnoongo, kiti nyomwile kugongalela kukukijeguya. Kukibaje nkengeni gwa bandu andaje kijonga. ¹⁹ Nambu kukiba na Akayahudi bange kuboke kukilambo cha Asia, benia nga abapaligwa kube nnongi jinu nu kubeka

lukumbi lyabe anda kweli bakweti chochoa chukundakiana nenga. ²⁰ Andaje, maleke aba ababi pamba balenge lilemwa elibilikolela kwango kingobu apanajema nnongi ja kitamo chabe cha akinahota, ²¹ nambu tu malobe ganga aganengita ogunyemita nnongi jabe, ‘Bandakiana lele nnongi jinu magambu gwa kujendeke kuamini kutenda abawile mabayokage.’ ”

²² Penia Felisi, ojwtakiba ajimanyi ndela jene kwambone, ngaekalela oti lukumbi lwenio. Ngabalengela, “Mambanganga hukumu ja lukumbi londo apapakuika pamba Lusya, nkolongwa jwa manjolinjoli.” ²³ Penia Felisi nganhwamulicha nkolongwa jwa manjolinjoli ojwtakiba akalenda penia ammeke Paulo pulenda, nambu baleke akaganja mundu bantyangile nu kunnete gapala.

Paulo nnongi ja Felisi na Dulusila

²⁴ Kuboka pa machoba machoko, Felisi ngaika pamwe na nhwanamundu Dulusila ojwtakiba Nhyahudi. Ngaamulicha Paulo aletigwe, bampenakia akalongela nhwalo gwa kunhwamini Yesu Kilisto. ²⁵ Nambu kingobu Paulo apajendeke kulongela nhwalo gwa ilebe yaipala Nnoongo, na kikibeka maha mwene na nhwalo gwa lichoba lya hukumu eliika, Felisi ngajogopa, ngalenga, “Ngoe nhwotwi kujabula, tankema kabela apatupakube na napachi.” ²⁶ Kingobu chenye ahyobalela kutenda Paulo kabi ampi uloi, yene ngabe akankema Paulo kila kingobu nu kulongela nakwe.

²⁷ Kuboka pa yaka ibena kupeta, Felisi ngato liengo lya Pokio Festo atawale kuboka pa jwenio. Na Felisi ngapala kube jwambone kwa Akayahudi kuyene nganneka Paulo mukipungo.

25

Paulo ajopa lufa kwa angwana akolongwa ba Loma

¹ Festo paika ku Kaisalia kuboka pa machoba matatu ngaboka ku Kaisalia, ngaika Kuyelusalemu, ² akakung'i akolongwa pamwe na akiilongoi ba Akayahudi ngabannete lukumbi lwa Paulo. Ngabampembe Festo, ³ batendele gambone kukunneta Paulo Kuyelusalemu, bakiba bapangine njama ja kunkoma undela. ⁴ Nambu Festo ngajanga, “Paulo abi kukipungo ku Kaisalia, na nenga namwene manyenda kwenio machoba uganga. ⁵ Malekange akiilongoi binu bajende ku Kaisalia pamwe na nenga kwenio bakapiange uchaili gwa lukumbi lwenio anda atei chochoa kibaja.”

⁶ Festo ngatama nangweto kukungobu cha machoba nane andaje komi, kuboka penia ngabuja ku Kaisalia. Kindambi jakwe ngajenda kuki-tamo cha akinahota, ngaamulicha Paulo aletigwe unyumba. ⁷ Kingobu Paulo apaika, Akayahudi abaikanga kuboke Kuyelusalemu ngabantindila ngabatumbu kulenga ngumbi ndu ngolongolo kuntakiana jwenio nambu baotwije kuchalalicha. ⁸ Nambu kwa kukikombola, Paulo ngalenga, “Nenga ndeije lilemwa lyalyoa nhwalo gwa Malagilo ga Akayahudi, andaje nhwalo

gwa nyumba ja Nnoongo, andaje nhwalo gwa nngwana nkolongwa jwa Loma.”

⁹ Nambu Festo apala kube jwambone kwa Akayahudi na kuyenie ngankonya Paulo, “Bo, mpaile kujenda Kuyelusalemu na kwenio makahukumuligwe nnongi jango nhwalo gwa lukumbi londo?”

¹⁰ Paulo ngalenga, “Nyemite nnongi ja mahakama ga nngwana nkolongwa jwa Loma, nga pambaligwa kupata hukumu. Ne nalemwitije ubaja gwagoa Akayahudi mwe umanyi kipola.

¹¹ Anda nemwite magambu gwa malagilo na ndeile kile chambaligwa komigwa, nyopaje kulekekekigwa magambu gwa chenie. Nambu andi kweli jibeje nhwalo gu lukumbi londo, abije mundu ojwapakumbeleka kwabe. Nyopa lufaa kwa nngwana nkolongwa jwa Loma.”

¹² Festo kuboka pu kulongela na kitamo cha akinahota bakwe, ngannengela Paulo, “Nnyopite lufa kwa angwana ba Loma, mikikombola kangwana ba Loma.”

Paulo nnongi ja Agilipa na Benike

¹³ Machoba nduje kuboka penia, Nngwana Agilipa na Benike ngabajenda ku Kaisalia kumpata abali nu kumpoke Festo. ¹⁴ Kuboka pukutama machoba machoko kwenio, Festo ngalandulila lukumbi lwa Paulo, “Abi mundu jumwe pamba Felisi anneka mikipungo, ¹⁵ na apanajenda Kuyelusalemu, Akakung’i akolongwa ba Akayahudi na akinanhota ngabanete lukumbi kuntakiana Paulo bakapala nunhukumu. ¹⁶ Nambu nenga nganalengela

kutenda lukoboje kwa bandu ba Loma kumpia mundu ahukumigwe panga jwatakiinigwe anakonganaje na bandu abantakiine kumio nu kumio nu kumpe kingobu cha kukikombola nhwalo gwa lukumbi lwenio. ¹⁷ Kingobu apabaika pamba, nenga nachelwiteje, nambu malabo jakwe ngandama pikitamo chakananhota nu kuamulicha mundu jwenio aletigwe. ¹⁸ Bandu abantakiana ngabajema nambu bapiiteje lukumbi lubaja anda apannolela. ¹⁹ Nambu kukiba na mitau kachoko pamwe na jwenio nhwalo gwa dini jabe na nhwalo gwa mundu jumwe ojwakemigwa Yesu, ojwawile, nambu Paulo ngakachana kulenga abi momi. ²⁰ Namanyije chukamula nhwalo gwa kile chenye, kuyenie nganankonya Paulo anda kabi apaile kujenda kukitamo chakananhota ba Kuyelusalemu magambu gwa lukumbi lwenio. ²¹ Nambu Paulo ngajopa lufaa, ngajopa banneke mikipungo mpaka angwana ba Loma pabakujomola lukumbi lwenio. Kuyenie ngaamua atame mikipungo mpaka apambakumpeleka kwa angwana ba Loma.”

²² Agilipa ngannengela Festo, “Mbala kumpe-nakia mundu jwenio namwene.”

Festo ngajanga, “Mampenakia malabo.” ²³ Malabo jakwe Agilipa na Benike ngabaika pamwe na ilulu ku nchana gwa lukumbi kongo balongwine na akakolongwa ba manjolinjoli na akiilongoi ba kilambo. Festo ngaamulicha Paulo aletigwe unyumba. ²⁴ Festo ngalenga, “Nngwana Agilipa na mmoa mammilingite

pamba pamwe na twenga! Nnongi jinu abi mundu jwenio Akayahudi boa ba pamba na ba ku Kuyelusalemu ngabakwajalila nu kutenda manjega kutenda apaligwije kulama. ²⁵ Nambu nenga nikibwenije kilebe echateile echikibi kibaja chukupaligwa komigwa. Nambu magambu Paulo mwene ngajopa lufaa ku nkolongwa jwa Loma, ngaamua kumpeleka. ²⁶ Nambu kingonu chango ngwetije uchaili gu nhwalo gwenio gukuoto kunhwandikila nkolongwa jwa Loma. Ne nga nannetite pamba nnongi jinu na kwinu mangwana ana Agilipa, ibe kuboka pa kunhwingakia, nhotole kube na chukuandika nngwana jwa ku Loma. ²⁷ Mbemelela kube chwapije mbakamu chukuomongwa kumpeleka ojwajiligwe panga lenga kipola lukumbi olubantakiana.”

26

Paulo akikombola kwa Agilipa

¹ Agilipa ngannengela Paulo, “Nnyeketiligwe kukikombola mmene.” Paulo ngatondabea luboko lwakwe ngalenga yene,

² “Nngwana Agilipa! Nikibona ngweti upeelee lele gu kujopa nnongi jinu nhwalo gwa lukumbi lwoa lwa Akayahudi lubandakiana nenga, ³ muno magambu mwenga mmene mmanyi lukobo lwa Akayahudi na ukomo gwabe, nanyopa yene umbenakie kukunhimbaila.

⁴ “Akayahudi bamanyi nenga kuboke ungota gwango. Panatama kutumbu kubandu, kutumbu kukilambo kachango na mpaka Kuyelusalemu.

⁵ Benia bamanyi kwa kingobu choa, na baotwi kuchalakicha, anda bapailinge, kutenda kuboکه pukutumbula natama andi jumwe kati ja kikuta china ukale muno mudini jito, yani kikuta cha Mafalisayo. ⁶ Na ngoe mbi pamba nhukumigwa kwa magambu gwa kuhyobalela malagano ga Nnoongo galagana na akahokabito. ⁷ Lilagano lyene nga ulyale eligahyobalela makabila komi na mabele ga kilambo chito, kunng'ongalela Nnoongo kwa machoba goa kilo na mui. Angwana, Akayahudi bandakiana kwa magambu gwa kuhyobalela kwenio! ⁸ Kwa nike mangweto kuaminije kutenda Nnoongo bayoyanga abawile?

⁹ “Ne namwene ngaamini kutenda nhotwi kamula ilebe ijingi kulikana liina lya Yesu juku Nazaleti. ¹⁰ Minhalo jenie nga ejinakamula kwenio Kuyelusalemu. Ne namwene, nakiba bambile kinala kuboka kwa akakung'i akolongwa, ngambata kabeka mukipungo ajingi bandu ba Nnoongo. Angweto apabaukumigwa komigwa, na ne nganyeketela. ¹¹ Pajingi nganatendanga bapoteigwe mu nyumba ya kugongalela yoa nakapoteka bijikanange imani yabe. Lilaka lyango kwabe likiba likolongwa ata nganapalanga mpaka ilambo ya kutaali.

*Paulo alenga apakombwike
(Matayo 9:1-19; 22:6-16)*

¹² “Kwa liengo ulyo, nganyenda ku Damasko, mbi ni kinala na chalamu kuboka kwa akakung'i akolongwa. ¹³ Angwana, panakiba undela, saa sita nalumu, ngunulubona lumuli lwakamulika

muno kupeta lichoba jakamulika kuboka kumbengu, ngulundindila nenga na baba akamwanja jango. ¹⁴ Twe tuboa ngutugwe pae, nane nganyoa lilobe lyakanengela ku Kiebulania, ‘Sauli, Sauli! Kwa nike umboteka? Mikipoteka mmene panga kilebe anda liponda eliputa liteke bokola ja angwanamundu.’ ¹⁵ Nenga ngangonya, ‘Nga mabeneke mwe ma Ngwana?’ Bene Angwana ngabajanga, ‘Nenga na Yesu jwenio mwenga mampoteka.’ ¹⁶ Nambu nnyinuke, nnyeme kwa makongono ginu. Nampitile lele ibe nammeke mme mapakachi na machaili bi ilebe yenje eimibweni, nu kuilebe eimbakun-naya. ¹⁷ Manankombola na bandu ba ku Isilaeli na bandu banga Akayahudi bombe nenga nankinga kwabe. ¹⁸ Mamaekula mio gabe na kaotoyanga baboke pulubendu na kujingila mulumuli, baboke mu makakala ga Lichetani, bammuji Nnoongo, kupala kukuamini, baotolange kulekekigwa mabaja gabe nu kutola ulichi kati ja baba abajeguigwe ku imani ejibi ku Nnoongo.’

Paulo alonge nhwalo gu upakachi gwakwe

¹⁹ “Kwa yene, Nngwana Agilipa, naotwije kube nimitau kwa malolo genia ga kumbengu. ²⁰ Nambu natumbula kutangacha kwa bandu buku Damasko, penia kwa baba bandu ba Kuyelusalemu na kilambo choa cha ku Yudea, na uyo kwa bandu ba ilambo yenge. Nganakwajalila baleke mabaja babe bammuji Nnoongo na kulaya kuitendwa kube balapite mabaja gabe. ²¹ Kwa magambu genia, Akayahudi ngabambuk-ilanga mbi munyumba ja Nnoongo, ngabajiga

kungoma. ²² Nambu Nnoongo nganyangata na nyenie mpaka lichoba lya lele nyemite maha nakachalakicha kwa boa, akananhota na ingota. Ganongela nga gaga agakiba akalondoli ba Nnoongo na Musa ngabalenga magapitila, ²³ yani apaligwa Kilisto apotekigwe na kube jwa kutumbula kuyoka kuboka kwa abawile, ibe atangache kube lumuli lya ukomboi kwa Akayahudi na bandu banga Akayahudi.” ²⁴ Paulo mpaka penia mu kukikombola kwakwe, Festo ngalenga kwa lilobe likolongwa, “Paulo! Mmi namachonjo! Kuchoma kwinu kujingi kummeka machonjo!”

²⁵ Nambu Paulo ngalenga, “Ngwetije machonjo angwana ana Festo. Chanenga nga kweli jika. ²⁶ Mwe mangwana mmanyi minhalo jenje, kwa nyenie nhotwile kulongela panga jogopa nnongi jinu. Magambu manyi mwe mijimanyi minhalo jenie magambu kile chenie kitendigwe kukuiyaje. ²⁷ Angwana ana Agilipa, bo, mmi na imani na akalondoli ba Nnoongo? Manyi kube nhwamini.” ²⁸ Angwana ana Agilipa ngabanga Paulo, “Mpemele kukulonge genia nhwotwi kumeka na Kilisto?” ²⁹ Paulo ngajanga, “Nannyopa Nnoongo kutenda, kwa kingobutu andaje kwa mangobu ndu, ngati mwetuje nambu kwa boa abanyoa lele bapatange kube anda apambi nenga, nambu panga mitondolo jenje.”

³⁰ Penia nngwana Agilipa na ntawala jwa kilambo na Benike, na boa abakiba pamwe nabo, ngabajema. ³¹ Apababokanga, ngabalengelana, “Mundu ojo ateije kilebe chikipaligwa kunnhwukumula kuwe andaje

kipungo.” ³² Nngwana Agilipa ngannengela Festo, “Mundu ojo kabi alekekgiwe anda akabi ajopitije lufaa kwa nkolongwa jwa Loma.”

27

Paulo ajenda kilambo chuku Lumi

¹ Kingobu apikiamuligwa tujende kukilambo chuku Italia, ngabammeka Paulo pulenda gwa Yulio ojwakiba kilongoi jwa manjolinjoli kukikuta echikikemigwa, “Kikuta cha Agosto.”

² Ngutuombe meli kuboke ku Adilamito ejikiba jakajenda kupete kubandali yenge yi kilambo chenye cha Asia, ngututumbwa mwanja. Alistako, mundu jwa Kamakedonia kuboke Kusesalonike, akiba pamwe na twenga.

³ Lichoba elikengima ngutuika kubandali ja Sidoni. Yulio ngantende Paulo gambone kukunneka balole akaganja mundu nu kupata ilebe eyapala.

⁴ Ngutujendeke na mwanja kuboke penia, nambu magambu upepo gwakiba gwakaguguma kwa makakala muno gukutuikalila nnongi jito, ngutupetela kingonu cha kichilu cha ku Kupulo kwenio upepo gwakiba nduje.

⁵ Penia ngutujomboka baali ja Kilikia na Pamfilia, ngutuika ku Mula, kilambo cha Lusua.

⁶ Kwenio kilongoi jola ngajikolela meli jimwe ja Alekizandalia ejikiba jakajenda ku Italia, na yene ngatuombe mwenio.

⁷ Kukungobu cha machoba ndu ngutujenda kachokochoko na kukulaga ngutuika papipi na

Nido. Magambu upepo gwakiba tango guku-tupenga, ngutujendekea nnongi kipola ngutu-petela na kingonu cha Kulete papipi na Solomoni kwenio upepo gwakiba nduje. ⁸ Ngutupeta pambwega jakwe kachokochoko ngutuika paali apakemigwa, “Bandali jatengela,” papipi na kilambo cha Lasea.

⁹ Machoba ndu gakiba gapetite na lichoba likolongwa lya kuchikichana likiba lipetite. Ngoe ikiba kujogoya kikoko kutyanga mumeli. Kuyenie Paulo ngabakelebuya, ¹⁰ “Makinahota, nubona mwanja gongo kutenda upakube gwa kupotekigwa muno na asala ndu ngiti kwa miigo na meli tuje, nambu uyo kwa bwomi gwito.” ¹¹ Nambu kilongoi jola agajoa muno ga nahodha na ga juna meli ngabembu ga Paulo. ¹² Bandali jenie jikiba jambonije kutama machoba ga malili, ajingi ngaba palanga kujendekea na mwanja, andaiwechikine mpaka ku Foinike. Foinike nga bandali ja kilambo cha Kulete ejilola kubanda kundonde na kuchanya kundonde, na kwenio kabibaotwile kutama mangobu ga malili.

Upepo nkolongwa kubaali

¹³ Upepo nchokochoko gwa kubanda ngutumbu kuguguma, angweto bakita bapatangite chabapalanga, nyene ngababoya nanga, ngabaendecha meli papipi muno na kumbwani ja Kulete. ¹⁴ Nambu kipetitije kingobu, upepo nkolongwa ogukemigwa “Upepo gwa Kuchanya” ngutumbwa kuguguma kuboka kukichilu. ¹⁵ Upepo nguputa melije, na kwa magambu tuotwije kujilongolea meli,

ngutujileka jitungwe na upepo. ¹⁶ Kichelu chimwe echikikemigwa Kauda ngikitukenga kachoko na upepogo, na apatapeta kubanda kwakwe ngutuotola iganukube kwa kulaga muno kubeka gwicho ntumbwi gwa mumeli. ¹⁷ Angweto ngubuuta ntumbwi nkati, penia ngabajitindikia meli lugoji na kujitaba kwa makakala. Bajogopa kutenda kabi bakwamite umbwega ja baali, kumbwani ja Libia. Kwa nyenie ngabauluyanga matanga na kujileka meli jitungwe na upepo. ¹⁸ Upepo nkolongwa gujendekea kuguguma na malabo jakwe ngabatumbu kulekela panja miigo ja meli. ¹⁹ Lichoba lya tatu, ngabatumbwa uyo kulekela mumache ilebe yumumeli kwa maboko gabe bene. ²⁰ Kwa machoba majingi tuotwije kulibona lichoba wala ndondwa, upepo ngolongwa ngujendekea kuguguma muno, ata kuhyobalela kwito kwa komboligwa ngagapela.

²¹ Kubokapa kutama kingobu kijingi pangalye chakulya, Paulo ngajema panakati jabe, ngalenga, “Akangwana, ikabimbaya anda makambenekie na kotoka mwanja kuboka Kulete. Anda makatei nyene kabitujepite upepo nkolongwa kabi tupatitije asala jenje joa. ²² Nambu ngoe nannyopanga mme na moja, abije ata jumwe katijito ojwapakuoya bwomi gwakwe, meli tu nga ejipakuoba. ²³ Magambu lichana kilo mpakachi jwa Nnoongo kuboka kumbengu jwenio nenga nga bakwe na jwombe ne nanng'ongalela ngambitila, ²⁴ nganengela, ‘Paulo, makajogopaje! Nga mpaka nnyeme nnongi ja Nngwana nkolongwa jwa Loma.

Gwambone gwa Nnoongo, ampile bandu boa ababi mumwanja pamwe na mwenga.’²⁵ Nyenie, akangwana, nnimbange moja! Magambu nanhwamini Nnoongo kutenda iba tela anda apabanengila. ²⁶ Nambu nga mpaka matulekeligwa umbwega ja kichilu chimwe.”

²⁷ Kilo chi lichoba lya komi na ncheche, takiba takautigwa kongo na kongo mu baali ja Adulia. Papipi na kilo puwiku akakamwa maengo bumeli ngabapemelela kube papipi na kujomo. ²⁸ Nyene bapalanga kipemo cha baali kwa kuuluya lugoji olukiba lutabigwe na kilebe kitopeu, ngabapala kipemo cha meta makomi ncheche. Uyo ngabapema kabele ngabapata meta makomi matatu. ²⁹ Kwa magambu ga kujogopa ukolimwa mumaganga, ngabauluyanga nanga ncheche unyuma ja meli, ngabajopa kuche chokwe. ³⁰ Akakamwa maengo bu mumeli bapala kutoloka na bakiba bauluinge ntumbwigo mumache, bakakikopakea kutenda bajenda kuuluya nanga nnongi ja meli. ³¹ Nambu Paulo ngannengela nkolongwa jwa manjolinjoli na akalenda bakwe, “Anda akakamwa maengo aba kuigaje nkati ja meli, nkomboligwaje.” ³² Penia manjolinjoli gala ngagaeketa ngoji eibakiba bata-bali ntumbwi ngubuleka ujabule na mache. ³³ Papipi nu kuche, Paulo ngabapembela boa balyegange chakulya, “Kwa machoba komi na ncheche ngoe nnilingitije kilebe. ³⁴ Kuyenie, chonde nannyopanga nniagange chakulya kwa magambu mikipalanga ibe nhwotolange kulama. Magambu ata lunywili lumwe lwa mitwe jinu

luobaje.” ³⁵ Kubokapa kulenga yene, Paulo ngatola nkate, ngannumba Nnoongo nnongi jabe boa, ngaumetula, ngatumbu kulye. ³⁶ Penia boa ngababe na mwojo, nangweto uyo ngabalye chakulya. ³⁷ Tuboa takiba bandu makomi komi mabele na makomi saba na sita mu meli. ³⁸ Kila mundu pajukuta chakulya, ngabapunguya kutopa kwa meli kwa kulekela ilyo mubaali.

Meli jibomoka

³⁹ Pukuchaga, akakamwa maengo ba mumeli baotwije kukimanya kilambo chache, nambu ngabapabona paali pina nhwangi, ngabaa-mua kujijemeka kubeka nanga kweno anda iwechekine. ⁴⁰ Nyenie ngaeketa nanga na kuileka mubaali, na mangobu ugoro ngabakulugula ngoji eikiba batabalile nchukani, penia ngababeke nanga jimwe nnongi ukamula upepo, ngabajenda kumbwani kola. ⁴¹ Nambu ngabaika paali pa ngongano ibena ja baali na meli ngijikwama. Nnongi kwakiba kujingi pae piminhyangi nukuinainaje. Kunyuma ja meli ngijitumbu kueketeka ipandi pandi ku kuputigwa na mawimbi gina makakala.

⁴² Akalenda bapalanga kakoma akapungwa boa ku kujogopa kube kabibaotwile kuogela mpaka kwie na kutoloka. ⁴³ Nambu kwa nyenie kilongoi jwa manjolinjoli apala kunkombola Paulo, ngabaibila bakatendanga yaneje. Ngaa-mulicha abamanyi kuogela batumbu kuomba kuboka mumeli na kuogela mpaka kwie, ⁴⁴ na bange bakengame bakakamulila mbao andaje

mu ipandi ya meli ejieketike. Nga twenga tuboa aputuika tela kwie.

28

Kilambo cha Malita

¹ Aputuika kujomo tengela, ngutumanya kutenda kichelu che kikemigwa Malita. ² Bandu ba penia bakiba maganja muno na twenga. Ula jakiba jakatumbula koma na bakiba na malili, kuyenie ngabakoya mwoto, ngubutupokela. ³ Paulo ngalokota nhwigo nchokochoko gwa anju na ngakolake pamwoto. Penia, magambu ga mwoto, lijoka ngilipita muanju mola ngilinnyengelela Paulo mukuboko. ⁴ Bandu ba penia apabilibona lijoka linyengali mukuboko jakwe ngabalengelana, “Pangaje mundu ojo nkomi, iganukube akombwike mubaali, haki jannekaje ajendeke kulama.” ⁵ Nambu Paulo ngalimichila lijoka lyenie pamwoto na apotekigwije ati kachoko. ⁶ Bandu bala ngabalolela jwenio atupe andaje kingobucho kabi agwile pae nu kuwe. Kuboka pa kulendela kwa kingobu muno panga lola kutenda Paulo champatite kile chochoa chela changa pemelela, ngabaailicha mawacho gabe ngabalenga, “Jwenio nnoongo!”

⁷ Papi na penia pakiba na nng'onda gwa Pubulio, nkolongwa jwa kichilu chela. Pubulio ngatupokela kwambone, kwa machoba matatu takiba takageni mundu. ⁸ Awamundu Pubulio bakiba pikindanda, atamwe, bakweti mbenduka nu kualicha. Paulo ngajenda muchumbi chabe, nganng'ongalela Nnoongo, ngabeka maboko

gakwe panani jabe, ngannamia. ⁹ Kingobu apagapitila genia, bandu akatamwe bange boa ba kichilu chenye ngabaika ngabalamiigwa. ¹⁰ Bandu ngubutupe hupo ndu na kingobu pututumbula kabena mwanja, ngababeka nkati ja meli machulupu agatagapaile.

Kilambo cha Malita ku Loma

¹¹ Kuboka pa myei mitatu ngututumbwa kabe mwanja gwito kwa meli jimwe ja kilambo echikikemigwa Alekizandalia ejikemigwa, “Milingo Mabela.” Meli jenie jakiba jijemite pikichilu kingobu cha malili choa. ¹² Ngutuika pikilambo cha Silakusa, ngututama penia kwa machoba matatu. ¹³ Kuboka kwenio ngutujenda ngututindila ngutuika kilambo cha Legio. Lichoba elikengima upepo ngutumbu kuguguma kuboka kubanda, na machoba mabele agakengama ngutuika kubandali ja Potioli. ¹⁴ Kwenio ngatakolela abaamine bange benia ngubutujopa tutame na angweto kwa machoba saba. Na ngutuika ku Loma. ¹⁵ Abaamine buku Loma apabaoa minhalo jito, ngabaika kutupokela kuchoko ja Apio na Mikahawa Mitatu. Paulo apababona ngannumba Nnoongo, ngabe na makakala.

Paulo kukilambo cha Loma

¹⁶ Aputuika ku Loma, Paulo ngajeketiligwa atame jika jakwe pamwe na linjolinjoli limwe lya kunnenda.

¹⁷ Kuboka pa machoba matatu, Paulo ngabakema pamwe akiilongoi ba Akayahudi ba paali penia. Apabakongana, Paulo ngabalengela, “Makalongo Makasilaeli, nenga, ng'anukube

ndeije chachoa kibaja wala kutauka lukobo lya akinahota bito, ngambukaligwa okwo Kuyelusalemu na ngambukaligwa na bandu ba Loma. ¹⁸ Apabangonya nu kulola kutenda nakibaje ni lilemwa, ngabapala kuneka. ¹⁹ Nambu Akayahudi bange ngabakana kile chenye, nane ngambaligwa kujopa tengela kwa Angwana akolongwa ba Loma, iganukube nakibaje na kilebe chochoa cha katakiana bandu akajango. ²⁰ Kwa magambu genia nnyopite kongana nu kulongela na mangweto. Ndabigwe mitondolo jenje gambu gwa kilebe echibahyobalela bandu Kuisilaeli.”

²¹ Angweto ngabannengela, “Twenga tupokije balua jaoa jela kuboka ku Yudea, wala nnongo gwito ojwaike pamba kulenga minhalo jenye andaje kile chochoa kibaja nhwalo gwinu mwenga. ²² Nambu ipaligwa kunnyoa mmene manhwacho ginu, magambu tumanyi kutenda kila paali bandu batenda kutauka kunhwalo gwa kikuta chenye echimmi mwenga.”

²³ Penia ngabapangania na Paulo lichoba elibapakongana, na bandu ajingi ngabaika kwenio okwakiba akatama. Kuboke kindabi mpaka kimuyo Paulo ngabalambulila na nhwalo gwa kingwana cha Nnoongo na akajiga bajeketela nhwalo gwa Yesu kupete Malagilo ga Musa na majandiko ga akalondoli ba Nnoongo. ²⁴ Bange kati jabe ngabajeketela malobe gakwe, nambu bange baamingije. ²⁵ Kuyenie ngabaleka, ngukube na kupwilikana na mumawacho kati jabe. Apabakiba bakajabula, Paulo ngalenga,

“Kweli nga tela Uhuke jwa Chwapi agalon-gela kupete n nondoli Isaya kwa akahoka binu!

²⁶ Gambu alenga,

‘Nnyende kwa bandu bamba makalengele,
Kupenakia mampenakia, nambu mmanyaje,
kulola mannola, nambu mibonaje,

²⁷ magambu malango ga bandu bamba
gatekupunganikwa,

baibangite machikilo gabe
nu kuchwili mio gabe.

Na yeneje, kabi baloi kwa mio gabe,
kabi bajoine kwa machikilo gabe,
kabi bamanyi kwa malango gabe,
nu kung'alambuki, alenga Nnoongo,
nane kabi nalamiinge.’ ”

²⁸ Penia Paulo ngalenga, “Mmanyange kube, lilobe lya Nnoongo nhwalo gwa ukomboligwa upelekigwe kwa bandu banga Akayahudi. Angweto mabupenakia!” ²⁹ Paulo apajomola kulonge genia, Akayahudi ngababoka kongo bakataukana muno bene akangweto.

³⁰ Kukingobu cha yaka ibena Paulo ngabe akatama munyumba ejajaika mwene, ngabe akapokela bandu boa abakiba bakaika kunnola.

³¹ Akiba akatangacha nhwalo gwa kingwana cha Nnoongo nukubola nhwalo gwa Angwana ana Yesu Kilisto panga jogopa na kwa agabwa.

Ngindo New Testament 2015
The New Testament in the Ngindo language of
Tanzania, 2015

copyright © 2015 The Word for the World

Language: Ngindo

Translation by: The Word for the World

Contributor: The Word For The World

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

d5116cc2-3c1c-51ad-b1b2-7dde35a6f8cb